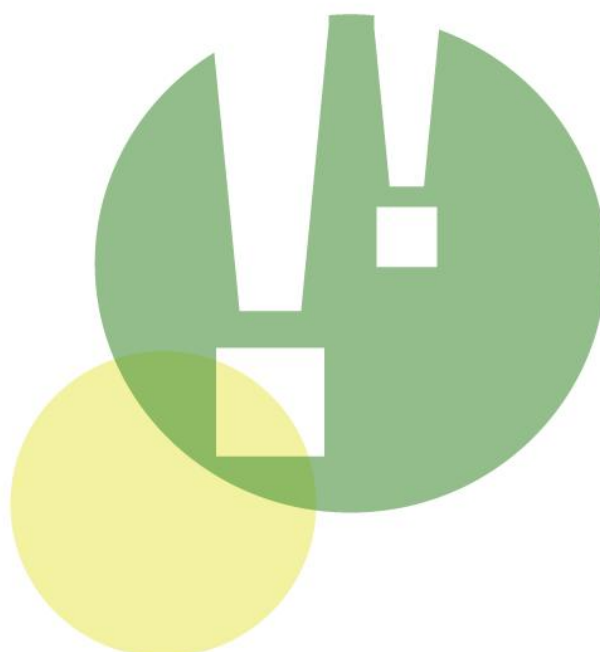

VEJLEDNING OM
ADOPTION
LÆSEVENLIG UDGAVE AF
VEJLEDNING NR. 9770 AF 30. SEPTEMBER 2009

JUSTITSMINISTERIET
FAMILIESTYRELSEN

2011

Indholdet i denne vejledning svarer til indholdet i vejledning nr. 9770 af 30. september 2009 om adoption, der kan findes på retsinformation.dk. Ved uoverensstemmelse mellem denne udgave og udgaven på retsinformation.dk, er det udgaven på retsinformation.dk, der er gældende. Denne udgave af vejledningen er tænkt som en mere læsevenlig udgave.

INDHOLD

INDLEDNING	7
DEL I GENERELT OM ADOPTION	8
KAPITEL 1: REGLER OG AKTØRER PÅ ADOPTIONSOMRÅDET	9
1.1. Regelgrundlaget	9
1.2. Særligt om Haagerkonventionen	10
1.3. Adoptionsmyndighedernes opgaver i hovedtræk	11
1.4. De formidlende organisationer	14
KAPITEL 2: KORT OM DE FORSKELLIGE ADOPTIONSTYPER	16
2.1. Fremmedadoption	16
2.2. Stedbarnsadoption	17
2.3. Familieadoption	17
2.4. Anonyme adoptioner og ikke-anonyme adoptioner	18
2.5. Internationale adoptioner og nationale adoptioner	18
2.6. Adoption med og uden samtykke	18
KAPITEL 3: INDGIVELSE AF ANSØGNING	20
3.1. Kompetence	20
3.2. Ansøgere med tilknytning til udlandet	20
3.2.1. UDGANGSPUNKTET I ADOPTIONSLOVENS § 28, STK. 1	20
3.2.2. ADOPTIONSLOVENS § 28, STK. 2	21
3.2.3. ADOPTIONSLOVENS § 29	21
3.3. Ansøgningsblanketter m.v.	22
3.3.1. STEDBARN- OG FAMILIEADOPTION	22
3.3.2. UDENLANDSKE DOKUMENTER	23
3.3.3. FREMMEDADOPTION	23
DEL II STEDBARN- OG FAMILIEADOPTION	24
KAPITEL 4: BEHANDLING AF EN ANSØGNING OM STEDBARNADOPTION	25
4.1. De generelle betingelser	25

4.1.1. ÆGTESKAB	25
4.1.2. REGISTRERET PARTNERSKAB	26
4.1.3. ANSØGERENS ALDER	26
4.2. Til gavns vurderingen	27
4.2.1. SAMLIVSKRAVET	27
4.2.2. ALDERSFORSKEL MELLEM ANSØGEREN OG BARNET	28
4.3. Opfostringskravet	28
4.4. Søskendemedtræk	29
4.5. Internationale stedbarnsadoptioner	30

KAPITEL 5:BEHANDLING AF EN ANSØGNING OM FAMILIEADOPTION	32
5.1. Generelle betingelser	32
5.1.1. ÆGTESKAB OG REGISTRERET PARTNERSKAB	32
5.1.2. ANSØGERENS ALDER	33
5.2. Dokumentation for slægtskabet	33
5.3. Indledende til gavns vurdering	33
5.3.1. SAMLIVSKRAVET	34
5.3.2. ALDERSFORSKEL MELLEM ANSØGEREN OG BARNET	34
5.3.3. STRAFFEATTESTER	34
5.3.4. DEN INDLEDENDE VURDERING I ØVRIGT	34
5.4. Den fortsatte til gavns vurdering i nationale familieadoptioner	34
5.5. Den fortsatte til gavns vurdering i internationale familieadoptioner	35
5.5.1. UNDERSØGELSE AF ANSØGERNES FORHOLD	35
5.5.2. UNDERSØGELSE AF BARNETS FORHOLD	36
5.6. Afgivelse af erklæring efter artikel 17 c	38

KAPITEL 6: SAMTYKKE OG ERKLÆRING OM ADOPTION I FORBINDELSE MED STEDBARN- OG FAMILIEADOPTION	39
6.1. Tilvejebringelse af samtykker og erklæringer	39
6.2. § 7-samtykke fra forældre og værge	39
6.2.1. HVEM HAR FORÆLDREMYNDIGHEDEN?	40
6.2.2. VÆRGE	40
6.2.3. FORMKRAV	41
6.2.4. TIDSPUNKTET FOR SAMTYKKETS AFGIVELSE	41
6.2.5. INFORMATION OG RÅDGIVNING AF FORÆLDREMYNDIGHEDSINDEHAVEREN	42
6.3. Erklæring efter adoptionslovens § 13 og § 14	43
6.3.1. FORMKRAV	43
6.3.2. INFORMATION TIL ERKLÆRINGSAFGIVER	43
6.3.3. PROTEST MOD ADOPTIONEN	44
6.3.4. MANGLENDE REAKTION	45
6.3.5. UNDLADELSE AF AT INDHENTE § 13-ERKLÆRING	45

6.3.6. KLAGEADGANG FØR BEVILLING UDFÆRDIGES	45
6.4. Samtykke fra barnet	46
6.4.1. BØRN OVER 12 ÅR	46
6.4.2. BØRN UNDER 12 ÅR	47
6.4.3. SAMTALEN MED BARNET OG NOTATPLIGT	48
6.5. Særlig vejledningspligt over for udlændinge	48
6.6. Forbud mod vederlag og ulovlig formidling	49
6.7. Tilbagekaldelse af samtykke og adoption uden samtykke (tvangsadoption)	50
DEL III FREMMEDADOPTION	52
KAPITEL 7: UNDERSØGELSE- OG GODKENDELSESFORLØBET	53
7.1. Generelt om undersøgelsesforløbet	53
7.2. Fase 1	53
7.2.1. STATSFORVALTNINGENS OPGAVER I FASE 1	54
7.2.2. ADOPTIONSSAMRÅDETS OPGAVER I FASE 1	55
7.3. Fase 2	56
7.4. Fase 3	57
7.4.1. STATSFORVALTNINGENS OPGAVER I FASE 3	57
7.4.2. ADOPTIONSSAMRÅDETS OPGAVER I FASE 3	59
KAPITEL 8: GODKENDELSESKRAV	61
8.1. Adoptionslovens krav om godkendelse som adoptant	61
8.2. De generelle godkendelseskrav	61
8.2.1. ALDER	61
8.2.2. ÆGTESKAB	64
8.2.3. SAMLIV	65
8.2.4. SÆRLIGT OM ENLIGE ANSØGERE	65
8.2.5. BOLIG	66
8.2.6. ØKONOMI	66
8.2.7. STRAFFORHOLD	67
8.2.8. HELBRED	69
8.3. Det adoptionsforberedende kursus	69
8.4. Den individuelle vurdering	71
8.4.1. FØRSTEGANGSANSØGERE	71
8.4.2. FLERGANGSANSØGERE	71
8.4.3. UDVIDET GODKENDELSE	72
8.4.4. ENLIGE ANSØGERE	72
8.5. Betydningen af fertilitetsbehandling og graviditet	73
KAPITEL 9: GODKENDELSE SOM ADOPTANT	75
9.1. Forskellige typer godkendelse	75
9.2. Godkendelsesrammer	75
9.3. Procedure efter godkendelsen	76

9.3.1. SOCIALRAPPORTER VED INTERNATIONAL FREMMEDADOPTION	77
9.3.2. FREMSENDELSE AF SAGEN TIL ADOPTIONSNÆVNET	79
9.4. Godkendelsens varighed	79
9.5. Forlængelse af godkendelsen	79
9.6. Bortfald af godkendelsen	80
9.6.1. ANSØGERENS PLIGT TIL AT GIVE MEDDELELSE OM ÆNDREDE FORHOLD	80
9.6.2. TILBAGEKALDELSE AF GODKENDELSEN	80
KAPITEL 10: BARN I FORSLAG	82
10.1. Matchning med barn fra udlandet	82
10.1.1. BARN ANVIST AF UDENLANDSK ADOPTIONSMYNDIGHED	82
10.1.2. BARN ANVIST AF DANSK FORMIDLENDE ORGANISATION	83
10.1.3. ANSØGERENS STILLINGTAGEN TIL MATCHNINGEN	84
10.2. Matchning med barn fra Danmark	84
10.2.1. MATCHNINGSPROCEDUREN	84
10.2.2. SÆRLIGT OM YNGRE SØSKENDE TIL ALLEREDE ADOPTERED E BØRN	85
10.2.3. ANVISNINGSPROCEDUREN I ADOPTIVFORÆLDRENE S STATSFORVALTNING	86
KAPITEL 11: OPFØLGNINGSRAPPORTER	87
11.1. Opfølgingsrapporter ved international adoption	87
11.2. Opfølgingsrapporter ved national adoption	87
DEL IV ANDET	89
KAPITEL 12: HJEMTAGELSE AF BARN	90
12.1. Plejetilladelse	90
12.2. Opholdstilladelse	90
12.2.1. FREMMEDADOPTIONER	91
12.2.2. STEDBARN S- OG FAMILIEADOPTIONER	92
12.3. Orlov	93
12.3.1. FREMMEDADOPTIONER	93
12.3.2. STEDBARN S- OG FAMILIEADOPTIONER	94
KAPITEL 13: ADOPTIONSBEVILLINGEN	96
13.1. Bevilling til international adoption	96
13.1.1. UDFÆRDIGELSE AF BEVILLING	96
13.1.2. FASTSÆTTELSE AF BEVILLINGENS VIRKNING	96
13.1.3. AFGIVELSE AF ATTEST EFTER ARTIKEL 23	97
13.2. Bevilling til national adoption	97
13.3. Adoptivbarnets navn	98
13.4. Statsborgerskab	98
13.5. Journal- og statistikkort	98

KAPITEL 14: PRIVAT FREMMEDADOPTION	100
14.1. Socialrapporter ved privat fremmedadoption	101
14.2. Særligt om matchningsproceduren ved privat fremmedadoption	101
KAPITEL 15: ANERKENDELSE AF UDENLANDSKE ADOPTIONSAFGØRELSER	102
15.1. Anerkendelse af adoptioner, der er gennemført i henhold til Haagerkonventionen	103
15.2. Anerkendelse af adoptioner, der ikke er gennemført i henhold til Haagerkonventionen	104
15.3. Bekræftelse på anerkendelse	105
15.4. Statsborgerskab	105
15.5. Journal- og statistikkort	106
KAPITEL 16: OPHÆVELSE AF ADOPTIONER	107
16.1. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 1	107
16.2. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 2-4	107
16.3. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 5	107
16.4. Ophævelse ved dom	108
16.5. Statsforvaltningens opgave	108
16.6. Adoptivbarnets navn efter ophævelse	109
KAPITEL 17: KLAGE OG AKTINDSIGT	110
17.1. Klager over statsforvaltningens afgørelser	110
17.2. Klager over adoptionssamrådets afgørelser	110
17.3. Andre klager	111
17.4. Aktindsigt	111
17.5. Adoptivbarnets partsstatus	111
17.6. Henvendelser fra oprindelig slægt	112

INDLEDNING

Denne vejledning vedrører behandlingen af sager om adoption.

Vejledningen retter sig primært til sagsbehandlere på adoptionsområdet i statsforvaltningerne, og det er hensigten, at vejledningen i det daglige kan fungere som et arbejdsredskab.

I vejledningen beskrives en række materielle og processuelle krav, der følger af adoptionslovgivningen. Anden lovgivning berøres i det omfang, det er fundet relevant. Vejledningen tilstræber dog ikke at give en udtømmende beskrivelse af reglerne, idet det vil bero på en konkret vurdering af den enkelte sag, hvordan den bedst tilrettelægges og behandles, ligesom mange af de materielle regler indebærer et konkret skøn. Der findes dog både i relation til processuelle og materielle regler krav, der ikke vil kunne fraviges.

Vejledningen skal ses i sammenhæng med Familiestyrelsens anden vejledning om adoption: ”Vejledning om frigivelse af børn til national bortadoption”, som retter sig til sagsbehandlere i både kommunerne, Ankestyrelsen og statsforvaltningerne i forbindelse med afgørelser om at frigive børn til bortadoption med eller uden samtykke.

Vejledning om frigivelse af børn til national bortadoption

DEL I GENERELT OM ADOPTION

Denne del af vejledningen indeholder generelle afsnit om adoption, herunder generelt om reglerne på adoptionsområdet og de forskellige aktører (kapitel 1) og en præsentation af de forskellige adoptionstyper (kapitel 2). Derudover beskrives generelle forhold vedrørende indgivelse af ansøgninger om adoption (kapitel 3).

KAPITEL 1: REGLER OG AKTØRER PÅ ADOPTIONSOMRÅDET

1.1. Regelgrundlaget

Adoptioner i Danmark skal ske i henhold til FN's børnekonvention, artikel 21, hvor Danmark har forpligtet sig til at sikre, at barnets bedste skal være af afgørende betydning ved adoption.

FN's børnekonvention

Adoptionsloven (lovbekendtgørelse nr. 905 af 28. september 2009) indeholder bl.a. regler om betingelser for at meddele adoptionsbevilling, om retsvirkningerne af en adoption, om ophævelse af en adoption, om formidling og om adoptionsmyndighedernes opgaver.

Adoptionsloven

Familiestyrelsen har udstedt følgende bekendtgørelser på adoptionsområdet:

Adoptionsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 918 af 28. september 2009 om adoption). Bekendtgørelsen indeholder bl.a. regler om statsforvaltningens behandling af sager om stedbarns- og familieadoption og om meddelelse af adoptionsbevilling. Herudover indeholder bekendtgørelsen regler om behandlingen af sager om adoption uden samtykke.

Adoptions-
bekendtgørelsen

Godkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 919 af 28. september 2009) om godkendelse som adoptant). Bekendtgørelsen indeholder de nærmere regler for godkendelse af adoptanter til fremmedadoption. Bekendtgørelsen indeholder desuden regler om statsforvaltningens behandling af godkendelsessagerne samt regler om formidling af danske og udenlandske børn til godkendte ansøgere.

Godkendelses-
bekendtgørelsen

Bekendtgørelse om forretningsorden for adoptionssamrådet (bekendtgørelse nr. 921 af 28. september 2009). Bekendtgørelsen indeholder regler om adoptionssamrådets kompetencer og virksomhed.

Adoptionssamrådets
forretningsorden

Bekendtgørelse om anvendelse af Haagerkonventionen af 1993 om internationale adoptioner (bekendtgørelse nr. 1141 af 13. december 2002). Bekendtgørelsen indeholder en definition af sager, der er omfattet af Haagerkonventionen om adoption, og udpeger Familiestyrelsen som centralmyndighed.

Haagerkonventionen

Bekendtgørelse om forretningsorden for Adoptionsnævnet (bekendtgørelse nr. 920 af 28. september 2009). Bekendtgørelsen indeholder regler om Adoptionsnævnets kompetencer og virksomhed.

Adoptionsnævnets
forretningsorden

Familiestyrelsen har herudover udstedt "Vejledning om frigivelse af børn til national bortadoption" (vejledning nr. 9769 af 30. september 2009). Vejledningen retter

Vejledning om frigivelse af
børn til national adoption

sig til kommunerne, Ankestyrelsen og statsforvaltningerne og indeholder retningslinjer for sagsbehandlingen vedrørende børn til bortadoption i Danmark.

Endelig har styrelsen udstedt cirkulæreskrivelse nr. 9315 af 26. juni 2009 om ændringer i adoptionsloven, der trådte i kraft den 1. juli 2009, herunder særligt om stedbarns-adoption af registreret partners barn fra fødslen, cirkulæreskrivelse om udenlandske adoptionsafgørelser og cirkulæreskrivelse om særlige procedurer i sager om internationale familieadoptioner. De 2 sidstnævnte cirkulæreskrivelser vil løbende blive opdateret.

Cirkulæreskrivelser

På visse områder vil også anden lovgivning end adoptionslovgivningen have betydning i forbindelse med gennemførelsen af en adoptionssag, f.eks. indfødsretslovgivningen, udlændingelovgivningen, navnelovgivningen. Der er i et vist omfang henvist til sådan lovgivning i denne vejledning.

1.2. Særligt om Haagerkonventionen

Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner trådte i kraft i Danmark den 1. november 1997.

På hjemmesiden www.hcch.net er det muligt at se konventionens fulde tekst, landene der samarbejder omkring konventionen og myndighederne, der kan kontaktes i de enkelte lande.

[hcch.net](http://www.hcch.net)

Formålet med Haagerkonventionen er følgende: at opstille en række garantier for at sikre, at internationale adoptioner finder sted til barnets bedste (konventionens kap. II), at indføre et samarbejdssystem mellem adoptionsmyndighederne i de involverede lande (konventionens kap. III og IV), og at sikre en gensidig pligt til at anerkende adoptioner gennemført i andre konventionslande (konventionens kap. V).

Formålet med Haagerkonventionen

En adoption er omfattet af Haagerkonventionen, når et barn, der har bopæl i et land (giverlandet), er blevet flyttet, er ved at blive flyttet eller skal flyttes til et andet land (modtagerlandet), efter at det er blevet adopteret af personer, der har bopæl i modtagerlandet, eller med henblik på adoption i modtagerlandet eller i giverlandet.

Konventionen omfatter alle typer internationale adoptioner, herunder stedbarns- og familie-adoptioner.

Det er en betingelse for dens anvendelse, at konventionen er trådt i kraft i både giverlandet og modtagerlandet på tidspunktet for ansøgningen om adoption, og at adoptionen vedrører en person under 18 år.

I forhold til Finland, Island, Norge og Sverige finder konventionen ikke anvendelse, i det omfang bestemmelserne i Den Nordiske Ægteskabskonvention finder anvendelse.

Den Nordiske Ægteskabskonvention

Familiestyrelsen er udpeget som dansk centralmyndighed efter konventionen. I afsnit 5.6. omtales udstedelse af artikel 17 c-erklæringer, og i kapitel 15 omtales afgivelse af erklæring efter artikel 23.

Familiestyrelsen er centralmyndighed i henhold til Haagerkonventionen

1.3. Adoptionsmyndighedernes opgaver i hovedtræk

Statsforvaltningen

Adoptionsopgaverne er samlet i statsforvaltningerne, der behandler alle ansøgninger om adoption – uanset om adoptionsreglerne stiller krav om godkendelse af ansøgerne som adoptanter eller ej.

I forbindelse med adoptionssager, hvor der ikke stilles krav om, at ansøgeren skal godkendes som adoptant, varetager statsforvaltningen undersøgelsen af, om adoptionen vil være til gavn for det konkrete barn, og statsforvaltningen træffer afgørelse herom.

I sager om adoption uden samtykke er det statsforvaltningen, som træffer afgørelse om, hvorvidt et barn kan frigives til adoption uden samtykke. Statsforvaltningen skal imidlertid forelægge sagen for justitsministeren (Familiestyrelsen), før den endelige afgørelse træffes. Statsforvaltningens afgørelse kan indbringes for retten.

I forbindelse med ansøgninger om godkendelse som adoptant varetager statsforvaltningen sekretariatsfunktionen for adoptionssamrådet, jf. nedenfor. Herudover udfærdiger statsforvaltningen, når samrådet har godkendt ansøgeren som adoptant til et udenlandsk barn, en rapport om ansøgerens forhold til brug for de udenlandske adoptionsmyndigheder.

Sekretariatsfunktion for adoptionssamrådet

Statsforvaltningen udfærdiger adoptionsbevillinger i alle sager, hvor der skal udfærdiges en dansk bevilling. I en række sager om international fremmedadoption via en formidlende organisation anerkendes den udenlandske adoptionsafgørelse dog uden videre her i landet, og statsforvaltningen udsteder i disse sager en bekræftelse på anerkendelsen i stedet for en dansk bevilling.

Endelig skal statsforvaltningen i sager, hvor samtykke til adoption er afgivet i udlandet, og hvor den udenlandske adoptionsafgørelse ikke anerkendes umiddelbart her i landet, forud for udstedelse af adoptionsbevillingen tage stilling til, om samtykket kan ligestilles med samtykke afgivet for en dansk myndighed eller institution.

I sager om international fremmedadoption tager statsforvaltningen desuden stilling til barnets opholdsgrundlag i Danmark.

Adoptionssamrådene

Efter adoptionslovens § 25 a, stk. 3, består et samråd af et medlem med en social uddannelse, en jurist og en læge.

Adoptionssamrådet træffer i fremmedadoptionssager afgørelse om, hvorvidt en ansøger kan godkendes som adoptant. Samrådet kan i den forbindelse træffe beslutning om, at der skal iværksættes specialundersøgelser, ligesom adoptionssamrådet i visse tilfælde skal inddrages, når der bringes et konkret barn i forslag til ansøgeren. Endelig kan samrådet træffe afgørelse om bortfald af en godkendelse som adoptant, hvis betingelserne for at blive godkendt som adoptant ikke længere er opfyldte, eller hvis ansøgeren i øvrigt ikke kan anses for at være egnet som adoptant.

Samrådets opgaver

Samrådet er herudover tillagt en række andre kompetencer, jf. forretningsordenens § 3, stk. 1.

Samrådets afgørelser træffes som udgangspunkt i møder. Formanden kan dog bestemme, at sagen kan behandles på anden måde.

Samrådet er kun beslutningsdygtigt, når det er fuldtalligt. Afgørelser træffes ved stemmeflertal, idet der er mulighed for dissens. Hvis der afgives dissens, har ansøgeren ret til at blive bekendt hermed, herunder til at vide, hvem der har afgivet dissens. Voteringen sker mundtligt ved møde mellem medlemmerne, men kan undtagelsesvist ske på anden måde, hvis det findes hensigtsmæssigt.

Møder i samrådet er ikke offentlige, og ansøgere har heller ikke selv krav på at kunne møde personligt i forbindelse med et møde.

For hver sag, der behandles i samrådet, føres et protokollat, hvoraf beslutningen og begrundelsen for beslutningen fremgår samt de enkelte medlemmers standpunkter, hvis der har været uenighed.

Meddelelse om samrådets afgørelse kan gives af statsforvaltningen på samrådets vegne. Meddelelsen bør normalt ske skriftligt.

Samrådets medlemmer beskikkes af justitsministeren i indtil fire år ad gangen, og genbeskikkelse kan finde sted.

Samrådets medlemmer

Et samrådsmedlems beskikkelse udløber ved udgangen af den måned, hvor vedkommende fylder 70 år.

Det juridiske medlem er formand for samrådet og skal være medarbejder i statsforvaltningen. Med kravet om, at juristen skal være medarbejder i statsforvaltningen, ønskes der en faglig forankring i statsforvaltningens daglige adoptionsarbejde. Stedfortræderen for formanden skal også være jurist og medarbejder i statsforvaltningen.

Hvis et af de øvrige medlemmer af samrådet også er medarbejder i statsforvaltningen, må vedkommende af hensyn til habiliteten ikke være beskæftiget med adoptionsområdet i den statsforvaltning, hvor vedkommende sidder i samrådet. Vedkommende må af samme grund heller ikke have det juridiske medlem eller det juridiske medlems stedfortræder som chef, ligesom vedkommende ikke må have samme chef som det juridiske medlem eller dennes stedfortræder. Højest to af samrådets medlemmer må være medarbejder i statsforvaltningen.

Samrådssekretariatet

Statsforvaltningen stiller sekretariatsbistand til rådighed for adoptionssamrådet.

Sekretariatet forbereder sagen til behandling af samrådet og tilvejebringer i den forbindelse de nødvendige oplysninger om ansøgeren. Sagsbehandleren kan i forbindelse med sagen benytte sig af relevant konsulentbistand (f.eks. psykologer eller pædiatere), men brugen af konsulentbistand må ikke få karakter af, at der uden samrådets afgørelse herom foretages en specialundersøgelse af ansøgeren.

Sekretariatets opgaver

Efter forretningsordenens § 6, stk. 3, skal sekretariatet i hver enkelt sag udarbejde en indstilling til brug for samrådets afgørelse i sagen. Indstillingen kan sendes til ansøgeren til orientering, men den er ikke omfattet af reglerne om partshøring.

Er der indgivet ansøgning om adoption, kan sekretariatet, hvis det vurderes, at ansøgeren utvivlsomt opfylder de generelle godkendelseskrav, træffe afgørelse om, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte uden forelæggelse for adoptionssamrådet. Hvis sekretariatet er i tvivl om, hvorvidt de generelle krav er opfyldt, forelægges sagen for samrådet.

Sekretariatets afgørelse om fortsættelse af undersøgelsesforløb uden forelæggelse for samrådet

Sekretariatet vil desuden skulle udarbejde en socialrapport til giverlandet, når en godkendelse til adoption ønskes anvendt til international adoption.

Der kan i særlige tilfælde være grund til at imødekomme et ønske fra en ansøger om at få en ny sagsbehandler, men ansøgeren har ikke uden videre ret til sagsbehandlerskifte.

Sager om frigivelse af børn til national adoption behandles i statsforvaltningen og ikke i samrådet eller samrådssekretariatet.

Adoptionsnævnet

Adoptionssamrådets afgørelser kan inden 6 måneder påklages til Adoptionsnævnet.

Klagefrist

Efter adoptionslovens § 25, stk. 1, består Adoptionsnævnet af en formand og et antal andre medlemmer. Medlemmerne og deres stedfortrædere beskikkes af justitsministeren for indtil 4 år ad gangen.

Adoptionsnævnet har – udover opgaven som klageinstans for samrådets afgørelser – bl.a. til opgave at føre tilsyn med samrådenes sagsbehandling og konkrete afgø-

Adoptionsnævnets opgaver

relse. Adoptionsnævnet skal i kraft heraf bidrage til at sikre en ensartet praksis i samrådene. Herudover fører Adoptionsnævnet tilsyn med de formidlende organisationers behandling af matchningssager samt med organisationernes virksomhed i udlandet. Nævnet har i den forbindelse udpeget et antal børnelæger, som har til opgave at rådgive ansøgere, der har fået bragt barn i forslag fra udlandet.

Adoptionsnævnet skal desuden indsamle, bearbejde og formidle viden om adoptionsområdet såvel på nationalt som internationalt plan.

Endvidere varetager Adoptionsnævnet opgaven med at matche danske børn til bortadoption til ansøgere, der er godkendt til national adoption. Endelig udvælger Adoptionsnævnet, blandt de godkendte ansøgere, som har tilkendegivet, at de vil modtage et barn i pleje med henblik på adoption, den ansøger, der skønnes bedst egnet til at modtage et bestemt barn i pleje med henblik på adoption.

Familiestyrelsen

Efter adoptionslovens § 25 fastsætter justitsministeren regler om godkendelse som adoptant og om adoptionssagers behandling m.v. I praksis varetages opgaverne af Familiestyrelsen.

Familiestyrelsen er centralmyndighed efter Haagerkonventionen af 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner.

Centralmyndighed

I sager om stedbarnsadoption og familieadoption er Familiestyrelsen klageinstans for statsforvaltningens afgørelse. Statsforvaltningerne kan desuden i en række tilfælde forelægge sager for styrelsen, før der træffes afgørelse i disse.

Klageinstans

I forbindelse med sager om fremmedadoption tilrettelægger og udbyder Familiestyrelsen de kurser, der indgår som fase 2 i undersøgelsesforløbet.

Adoptionsforberedende kursus

Familiestyrelsen meddeler desuden autorisation til de formidlende organisationer, og det almindelige tilsyn med organisationerne hører under styrelsen. Dette tilsyn omfatter bl.a. organisationernes faglige kvalifikationer, økonomiske og organisatoriske forhold samt fastsættelse og opkrævning af formidlingsgebyrer. For så vidt angår den del af tilsynet, der er henlagt til Adoptionsnævnet, skal nævnet indberette til Familiestyrelsen, hvis det i forbindelse med sit tilsyn bliver opmærksomt på uregelmæssigheder.

Tilsyn med de adoptionsformidlende organisationer

1.4. De formidlende organisationer

Organisationerne yder bistand til at skaffe forbindelse mellem en godkendt adoptant og et udenlandsk barn med henblik på adoption og bistand til at gennemføre adoptionen.

Justitsministeren har i henhold til adoptionslovens § 30 autoriseret følgende organisationer til at yde adoptionshjælp: AC Børnehjælp, Elkjærvej 31, 8230 Åbyhøj og DanAdopt, Hovedgaden 24, 3460 Birkerød.

De nærmere vilkår for tilladelsen til at yde adoptionshjælp er fastsat i organisationernes autorisationer, der kan læses på hjemmesiderne www.a-c.dk og www.danadopt.dk.

KAPITEL 2: KORT OM DE FORSKELLIGE ADOPTIONSTYPER

I det følgende skelnes mellem en række forskellige typer af adoption, der er kategoriseret ud fra den måde, hvorpå behandlingen af sagen skal foregå. Det drejer sig om fremmedadoptioner, stedbarnsadoptioner og forskellige typer af familieadoptioner.

Herudover kan de forskellige adoptionstyper inddeles i anonyme/ikke-anonyme adoptioner, nationale/internationale adoptioner og adoptioner med/uden samtykke.

For alle adoptioner er det en grundlæggende betingelse, at adoptionen skal være til gavn for barnet (adoptionslovens § 2).

2.1. Fremmedadoption

Ved fremmedadoption forstås en adoption, hvor ansøgeren adopterer et barn under 18 år, og hvor det er en betingelse for adoptionen, at ansøgeren godkendes som adoptant (adoptionslovens § 4 a, stk. 1).

Oftest er der tale om en adoption af et barn, som ansøgeren ikke kender i forvejen. Der kan dog også være tale om, at ansøgeren kender barnet eller dets forældre, men at tilknytningen ikke er så kvalificeret, at den opfylder betingelserne for at kunne gennemføre en familieadoption.

Formidlingen af et barn til international fremmedadoption vil som det klare udgangspunkt ske via en af de formidlende organisationer.

Formidlingen af et barn til national fremmedadoption vil ske via Adoptionsnævnet.

Særligt om private fremmedadoptioner

Ved privat fremmedadoption forstås en international fremmedadoption uden bistand fra en af de formidlende organisationer i Danmark. I sådanne sager vil ansøgeren selv have etableret kontakt til et udenlandsk barn, som ansøgeren ønsker at adoptere, eller til en adoptionsformidlende organisation i udlandet.

Private fremmedadoptioner tillades kun i Danmark, hvis særlige forhold gør sig gældende, jf. kapitel 14.

2.2. Stedbarnsadoption

Ved stedbarnsadoption forstås en adoption, hvor ansøgeren adopterer sin ægtefælles eller registrerede partners barn eller adoptivbarn (adoptionslovens § 5 a og lov om registreret partnerskab § 4, stk. 1, 2. pkt.).

Stedbarnsadoption er kendetegnet ved, at barnet efter adoptionen betragtes som fælles barn af adoptanten og den oprindelige forælder, der er gift med adoptanten (adoptionslovens § 16, stk. 2).

Det bemærkes, at stedbarnsadoption ikke er mulig blandt registrerede partnere, hvis barnet er et adoptivbarn fra udlandet.

En stedbarnsadoption kræver ikke godkendelse som adoptant (adoptionslovens § 4 a, stk. 2).

2.3. Familieadoption

Familieadoptioner er normalt kendetegnet ved, at der består en kvalificeret familiemæssig tilknytning mellem ansøgeren og det barn, der ønskes adopteret. Det fremgår af adoptionsbekendtgørelsen, at barnet enten skal være ansøgerens barnebarn, søskende eller nevø/niece (§ 2, nr. 2).

Barnebarn, søskende eller nevø/niece

Herudover kan der gennemføres familieadoptioner, hvis der – i stedet for en egentlig familiemæssig tilknytning mellem ansøgeren og barnet – er en anden kvalificeret tilknytning mellem ansøgeren og barnet eller mellem ansøgeren og barnets forældre (slægtslignende forhold eller plejebarnsadoption).

Anden kvalificeret tilknytning

Hvis det godtgøres, at der er tale om en familieadoption, kræver adoptionen ikke godkendelse som adoptant (adoptionslovens § 4 a, stk. 2).

Nær tilknytning til barnet (plejebarnsadoption)

Der stilles i praksis krav til ansøgerens tilknytning til barnet. Der skal således være etableret tæt kontakt igennem længere tid, typisk 3 år. Et typisk eksempel er ansøgninger om adoption af plejebørn.

Nær tilknytning til barnets forælder

Der stilles i praksis krav om en særligt kvalificeret tilknytning mellem ansøgeren og barnets forælder, således at tilknytningen minder om et nært slægtskabsforhold. Normalt vil der stilles krav om, at ansøgeren og barnets forælder er opvokset sammen, eller på anden måde har været i tæt kontakt i en længere periode. Der kan eksempelvis være tale om, at ansøgeren og barnets forælder er opvokset sammen som ”sammenbragte børn”.

Det er omvendt ikke tilstrækkeligt, at ansøgeren er en nær ven eller veninde til barnets forælder.

2.4. Anonyme adoptioner og ikke-anonyme adoptioner

Ved anonyme adoptioner forstås adoptioner, hvor barnets oprindelige slægt ikke har eller kan få kendskab til, hvem adoptanten er. Forbindelsen mellem barnet og adoptanten vil efter dansk ret være skabt af en myndighed eller institution, der har beføjelse til at yde adoptionshjælp, og der har ikke været kontakt mellem adoptanten og barnets oprindeligt slægt. Disse adoptioner vil i sagens natur altid være fremmedadoptioner. Anonyme adoptioner vil dog kunne ændre karakter til at være ikke-anonyme, hvis den oprindelige slægt efterfølgende får kendskab til adoptanternes identitet.

Anonyme adoptioner

Ved ikke-anonyme adoptioner forstås adoptioner, hvor barnets oprindelige slægt har kendskab til adoptantens identitet, hvilket eksempelvis vil være tilfældet ved familieadoptioner. En ikke-anonym adoption kan dog også være en fremmedadoption, hvis adoptanten kender barnet eller dets forældre, men der ikke er et så nært tilknytningsforhold, at der er tale om en familieadoption.

Ikke-anonyme adoptioner

Ikke-anonyme adoptioner betegnes også som åbne adoptioner.

Åben adoptioner

2.5. Internationale adoptioner og nationale adoptioner

Ved internationale adoptioner forstås en adoption, hvor ansøgeren adopterer et barn, der har bopæl i et andet land, eller et barn, der er ankommet til Danmark med henblik på adoption. Heroverfor står en national adoption, hvor ansøgeren adopterer et barn, der har bopæl i Danmark (herunder Færøerne og Grønland). En abstrakt godkendelse kan som udgangspunkt kun anvendes i den del af Riget, hvor den godkendte adoptant har bopæl.

Stedbarnsadoptioner, familieadoptioner og fremmedadoptioner kan alle være såvel internationale som nationale.

2.6. Adoption med og uden samtykke

Adoption med samtykke omfatter tilfælde, hvor barnets forældremyndighedsindehaver(e) frivilligt har afgivet samtykke til adoptionen (adoptionslovens § 7).

Frivillige adoptioner kan både være fremmedadoptioner, stedbarnsadoptioner og familieadoptioner.

Adoption uden samtykke omfatter tilfælde, hvor en adoption gennemføres mod protest fra barnets forældremyndighedsindehaver(e) (adoptionslovens § 9, stk. 2-4). Denne type adoptioner kan gennemføres som fremmedadoptioner eller som

familieadoptioner. Adoption uden samtykke kan kun ske i de særlige tilfælde, hvor væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det.

KAPITEL 3: INDGIVELSE AF ANSØGNING

3.1. Kompetence

Afgørelser i sager om stedbarns- og familieadoptioner træffes af statsforvaltningen på det sted, hvor ansøgeren bor. Afgørelserne kan påklages til Familiestyrelsen. Afgørelse om adoption uden samtykke kan indbringes for domstolene.

Ansøgerens bopæl

Afgørelse om godkendelse som adoptant og om afslag på godkendelse som adoptant træffes af adoptionssamrådet i statsforvaltningen på det sted, hvor ansøgeren bor. Dog kan statsforvaltningen (adoptionssamrådets sekretariat) i sager om fremmedadoption uden forelæggelse for samrådet træffe afgørelse om, at ansøgeren opfylder betingelserne i fase 1 af undersøgelsesforløbet, således at ansøgeren kan fortsætte til fase 2 af forløbet. Afgørelser om afslag på godkendelse som adoptant kan påklages til Adoptionsnævnet.

3.2. Ansøgere med tilknytning til udlandet

De danske myndigheder modtager jævnligt henvendelser om adoption fra danskere, der er flyttet til udlandet, eller fra udlændinge, der bor i Danmark. I disse tilfælde vil det ofte være relevant at undersøge nærmere, om de pågældende skal adoptere efter dansk ret.

3.2.1. UDGANGSPUNKTET I ADOPTIONSLOVENS § 28, STK. 1

Det fremgår af adoptionslovens § 28, stk. 1, at den, der har bopæl her i landet, kun kan adoptere efter reglerne i adoptionsloven.

Reglen er udtryk for, at man på grund af de ofte meget betydelige forskelle mellem de danske og de udenlandske adoptionsregler har fundet det rimeligt at stille krav om, at en adoption med henblik på opfostring af et barn i Danmark gennemføres efter de danske regler om adoption. I denne betragtning ligger også omvendt, at en adoption, der gennemføres med henblik på opfostring af et barn i et andet land end Danmark, bør gennemføres efter dette lands regler om adoption, hvorfor ansøgere med bopæl i et andet land end Danmark bør henvises til at rette henvendelse til adoptionsmyndighederne i dette land.

Det er vigtigt at notere sig, at ”bopæl” i praksis forstås som ”domicil”, dvs. ”det land, hvori en person har bopæl eller ophold i den hensigt varigt at forblive der, eller i det mindste uden hensigt til, at opholdet kun skal være midlertidigt”.

Bopæl forstås som domicil

Ved vurderingen af, om et ophold er varigt, eller i hvert fald ikke midlertidigt, lægges der normalt betydelig vægt på de objektive forhold omkring opholdet. Man vil således i praksis lægge vægt på en samlet vurdering af bl.a. opholdets varighed, baggrunden for opholdet, den arbejdsmæssige og skattemæssige tilknytning, varighed af eventuelle opholds- og arbejdstilladelser samt det forhold, om ansøgeren har erhvervet fast ejendom. Også de involverede personers egen forklaring omkring hensigten med opholdet og planer om at blive i landet – eller omvendt planer om at forlade landet igen – vil kunne tillægges betydning.

Statsborgerskab kan tillægges betydning, idet det utvivlsomt er lettere at statuere domicilskifte, hvis den pågældende i forvejen har statsborgerskab i det nye land eller søger dette. Omvendt er det dog ikke til hinder for domicilskifte, at den pågældende ikke eller endnu ikke er statsborger i det nye land.

Personer, der er udstationeret, vil normalt ikke erhverve nyt domicil i forbindelse med udstationeringen, idet de i reglen må påregne at blive hjemkaldt eller overflyttet til et andet land inden for en kortere årrække.

Tvivlsspørgsmål omkring domicilforhold bør afklares, før sagen indledes, og sagen kan eventuelt forelægges Familiestyrelsen.

3.2.2. ADOPTIONSLOVENS § 28, STK. 2

Bestemmelsen i adoptionslovens § 28, stk. 2, hvorefter udenlandske adoptionsafgørelser i et vist omfang anerkendes i Danmark, er ikke udtryk for en fravigelse af udgangspunktet i § 28, stk. 1.

Den danske adoptionslov vil således også være fulgt i disse sager, men der vil i modsætning hertil ikke skulle udfærdiges en dansk adoptionsbevilling i sager omfattet af § 28, stk. 2, idet den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes her i landet. Der henvises herom til kapitel 15.

3.2.3. ADOPTIONSLOVENS § 29

I modsætning til § 28, stk. 2, er bestemmelsen i adoptionslovens § 29 derimod udtryk for en modifikation af udgangspunktet i § 28, stk. 1.

Af adoptionslovens § 29, stk. 1, fremgår, at de danske myndigheder også har kompetence til at meddele adoptionsbevilling i tilfælde, hvor ansøgeren har bopæl i udlandet, hvis sagen har en kvalificeret tilknytning til Danmark. Det gælder i tilfælde, hvor ansøgeren eller dennes ægtefælle har dansk statsborgerskab, og adoptionen som følge heraf ikke kan gennemføres i det land, hvor ansøgeren bor. Det er en betingelse, at en dansk adoptionsbevilling får gyldighed i ansøgerens bopælsland.

Reglen i § 29, stk. 1, er udtryk for, at de danske adoptionsmyndigheder er tillagt en vis ”nødkompetence” til i særlige tilfælde at behandle en adoptionssag, selvom ansøgeren har udenlandsk domicil. Bestemmelsen tager højde for den situation, hvor ansøgerens bopælsland ikke anser sig for kompetent på grund af det danske statsborgerskab.

I tilfælde, hvor adoptionslovens § 29, stk. 1, ønskes anvendt, er det nødvendigt at undersøge adoptionslovgivningen i ansøgerens bopælsland. Hvis bopælslandet har et generelt adoptionsforbud, vil en dansk statsborger ikke i medfør af § 29, stk. 1, kunne gennemføre en adoption og på den måde opnå en bedre retsstilling end andre borgere i bopælslandet. Ved vurderingen af, om § 29, stk. 1, finder anvendelse er det altså afgørende, at det er ansøgerens statsborgerskab, der er til hinder for, at adoptionen kan gennemføres i bopælslandet. Før der gives en tilladelse til at gennemføre en adoption efter dansk ret i medfør af § 29, stk. 1, skal det undersøges, om adoptionen vil kunne anerkendes i bopælslandet.

Justitsministeren kan ifølge adoptionslovens § 29, stk. 2, i øvrigt tillade adoption, hvis sagen har en særlig tilknytning til Danmark. Denne bestemmelse sigter efter forarbejderne først og fremmest på stedbarnsadoptioner, hvor ansøgeren i form af dansk statsborgerskab eller ophold her i landet har en særlig kvalificeret tilknytning til Danmark.

En person, der har bopæl i udlandet, vil – uanset § 29, stk. 1 og 2 – aldrig kunne gennemføre en adoption omfattet af Haagerkonventionen efter dansk ret, jf. § 29, stk. 3. Bestemmelsen har til formål at sikre overholdelsen af Haagerkonventionens regler om, at adoption alene kan finde sted i et samarbejde mellem barnets oprindelsesland og det land, hvor ansøgeren har bopæl.

3.3. Ansøgningsblanketter m.v.

3.3.1. STEDBARN- OG FAMILIEADOPTION

Ansøgning om stedbarnsadoption og familieadoption skal indgives på en godkendt blanket. Blanketten kan hentes på www.statsforvaltning.dk eller fås ved henvendelse til statsforvaltningen.

Ansøgningen skal altid vedlægges følgende dokumenter:

- ansøgerens og barnets fødsels- og dåbsattest/ fødsels- og navneattest
- vielsesattest, hvis ansøgerne er gift
- bevis for eventuel navneforandring for ansøgeren og barnet
- eventuel tidligere adoptionsbevilling vedrørende barnet
- opholdstilladelse for barnet, hvis dette kræves
- evt. dokumentation for forældremyndighed

Ved ansøgninger om familieadoption skal desuden vedlægges

- årsopgørelse for ansøgeren for de sidste 2 år, og
- plejetilladelse, hvis barnet opholder sig hos ansøgeren, og opholdet er betinget af en pleje-tilladelse, jf. lov om social service § 78.

3.3.2. UDENLANDSKE DOKUMENTER

Udenlandske dokumenter skal vedlægges i original eller bekræftet kopi og ledsages af en autoriseret oversættelse, medmindre dokumenter er på norsk, svensk, finsk, islandsk, engelsk eller tysk.

Original eller bekræftet
kopi

Herudover kræves, at alle udenlandske fødselsattester legaliseres i overensstemmelse med den normale procedure for legalisering af familieretlige dokumenter. Der henvises til Familiestyrelsens vejledning om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet (nr. 9245 af 20/5/2009).

Legalisering

I sager om internationale fremmedadoptioner via de formidlende organisationer kræves ikke legalisering af udenlandske dokumenter, idet organisationerne har påtaget sig ansvaret for indhentelse af dokumenterne.

3.3.3. FREMMEDADOPTION

Ansøgning om godkendelse som adoptant skal indgives på en godkendt blanket, der fås ved henvendelse til statsforvaltningen.

Ansøgningen skal altid vedlægges følgende dokumenter:

- ansøgerens fødsels- og dåbsattest/fødsels- og navneattest
- vielsesattest, hvis ansøgerne er gift
- skatteattest og restanceerklæring
- helbredserklæring
- helbredsattest

Helbredserklæringen udfyldes af ansøgerne på en godkendt blanket, mens helbredsattesten udstedes af ansøgerens sædvanlige læge på en godkendt blanket. Helbredsattesten må ved ansøgningens indgivelse ikke være mere end 3 måneder gammel.

DEL II STEDBARN- OG FAMILIEADOPTION

I denne del af vejledningen redegøres for reglerne og sagsbehandlingen, når der søges om gennemførelse af en stedbarns- eller en familieadoption.

I kapitel 4 og 5 beskrives således de generelle betingelser for at gennemføre henholdsvis en stedbarns- og en familieadoption, mens kapitel 6 vedrører særlige forhold om tilvejebringelsen af samtykke og erklæring om adoption i forbindelse med de to adoptionstyper.

KAPITEL 4: BEHANDLING AF EN ANSØGNING OM STEDBARN-ADOPTION

Ved behandling af en ansøgning om stedbarnsadoption skal statsforvaltningen påse følgende:

- Er de påkrævede oplysninger og bilag indsendt?
- Er de generelle betingelser for adoptionen opfyldt?
- Må det antages, at adoptionen vil være til gavn for barnet?
- Er opfostringskravet opfyldt?
- Foreligger der de fornødne samtykker m.v.?

Af afsnit 3.3.1. fremgår hvilke oplysninger og bilag, der skal indsendes, og de generelle betingelser omtales i afsnit 4.1. Til gavns vurderingen omtales i afsnit 4.2., opfostringskravet omtales i afsnit 4.3., og endelig omtales reglerne om samtykke i kapitel 6.

Det bemærkes, at tilrettelæggelse af undersøgelsen bør vurderes fra sag til sag. Forekommer det fra starten tvivlsomt, om ansøgningen vil kunne imødekommes – f.eks. fordi samlivskravet eller opfostringskravet ikke er opfyldt – bør statsforvaltningen normalt søge dette spørgsmål afklaret fra starten, således at der f.eks. ikke bruges tid og kræfter på at indhente samtykker, der alligevel ikke skal bruges. Da opfostrings- og samlivskravene er vejledende, vil det ofte være nødvendigt at sammenholde disse krav med til gavns vurderingen, så der er et tilstrækkeligt grundlag til at træffe en konkret og individuel afgørelse.

Tilrettelæggelse af undersøgelsen

4.1. De generelle betingelser

4.1.1. ÆGTESKAB

Stedbarnsadoptioner er kendetegnet ved, at barnet efter adoptionen betragtes som fælles barn af adoptanten og den forælder, der er gift eller har været gift med adoptanten (adoptionslovens § 16, stk. 2). I modsætning til andre adoptioner, hvor barnets retsforhold til den oprindelige slægt afskæres fuldstændigt ved adoptionen, bevarer barnet altså ved stedbarnsadoption retsforholdet til den ene forælder og dennes slægt.

Det fremgår af adoptionslovens § 5 a, stk. 1, at stedbarnsadoption som udgangspunkt kun er en mulighed, når en ægtefælle adopterer den anden ægtefælles barn. En person, der uden at være gift, lever sammen med en anden, kan således ikke adoptere samleverens barn med de særlige retsvirkninger, der følger af en stedbarnsadoption (adoptionslovens § 16, stk. 2).

Ugifte samlevende er ikke at ligestille med ægtefæller

Kravet om ægteskab skal være opfyldt på tidspunktet for udstedelse af adoptionsbevillingen.

Ægteskab betragtes ikke som ophørt ved separation, og der kan derfor gennemføres en stedbarnsadoption, selvom ansøgeren og barnets forælder er separerede, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Separerede ægtefæller

Mulighederne for at gennemføre en stedbarnsadoption, hvis ægteskabet mellem ansøgeren og barnets forælder er ophørt på grund af dødsfald eller skilsmisse, blev lempet i 2004.

Det er således nu efter § 5 a, stk. 2, 1. pkt., også muligt at stedbarnsadoptere en afdød ægtefælles barn. Efter § 5 a, stk. 2, 2. pkt. kan der ligeledes gennemføres en stedbarnsadoption efter en gennemført skilsmisse, men det er da en betingelse, at den, der ønskes adopteret, er myndig.

En stedbarnsadoption vil desuden kunne gennemføres, selvom stedforælderen har giftet sig igen. Det fremgår af forarbejderne til ændringen i 2004, at det ikke bør være et krav til stedbarnsadoption af en tidligere ægtefælles barn, at der foreligger et samtykke fra stedforælders eventuelle nye ægtefælle.

4.1.2. REGISTRERET PARTNERSKAB

Af § 4, stk. 1, i lov om registreret partnerskab fremgår, at adoptionslovens regler om ægtefæller ikke finder anvendelse på det registrerede partnerskab, men at en registreret partner dog kan adoptere den anden partners barn, medmindre der er tale om et adoptivbarn fra et andet land.

Siden den 1. juli 2009 har det været muligt at gennemføre en stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen, hvis det antages, at barnet er blevet til ved kunstig befrugtning med anonym donorsæd, og hvis partnerne boede sammen på tidspunktet for den kunstige befrugtning (adoptionslovens § 8 a). Reglerne er nærmere beskrevet i Familiestyrelsens cirkulæreskrivelse nr. 9315 af 25. juni 2009.

Adoption af registreret partners barn fra fødslen

Ved andre stedbarnsadoptioner i registrerede partnerskaber gælder som udgangspunkt samme regler som ved stedbarnsadoptioner i ægteskaber.

4.1.3. ANSØGERENS ALDER

Det fremgår af adoptionslovens § 4, at bevilling til adoption kun kan meddeles den, som er fyldt 25 år. Når særlige grunde taler derfor, kan bevilling dog meddeles den, som er fyldt 18 år.

Dette krav gælder også ved stedbarnsadoptionssager. Alderskravet skal være opfyldt på bevillingstidspunktet, hvorfor der normalt ikke er noget i vejen for, at behandlingen af ansøgningen påbegyndes kort tid før en ansøgers 25. fødselsdag.

Ved stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen i medfør af lovens § 8 a kan bevilling dog meddeles den, som er fyldt 18 år (adoptionslovens § 4, 3.pkt.).

Om kravet til aldersforskellen mellem ansøgeren og den, der ønskes adopteret, henvises til afsnit 4.2.2.

4.2. Til gavns vurderingen

Efter adoptionslovens § 2 er det en grundlæggende betingelse for en adoption, at adoptionen efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret.

I relation til netop stedbarnsadoption gælder der en vis formodning for, at det vil være til fordel for barnet, at den, der fungerer som barnets sociale far eller mor, også bliver barnets retlige far eller mor. Det forudsættes dog, at alle parter (ansøgeren, ansøgerens ægtefælle og normalt også barnets anden forælder samt barnet selv) er enige om adoptionen, og at parterne er blevet vejledt grundigt om de hensyn, der kan være af betydning for deres valg.

Formodning

Undersøgelsen i stedbarnsadoptionssager er på grund af den nævnte formodning væsentligt mere begrænsede end ved behandlingen af andre typer adoptioner.

4.2.1. SAMLIVSKRAVET

Ved vurderingen af, om adoptionen kan antages at være til gavn for barnet, lægges der vægt på, om familien har opnået den fornødne stabilitet, før adoptionsbevillingen udstedes, således at ønsket om adoption er en velovervejet beslutning baseret på erfaring fra flere års samliv som familie.

Der stilles derfor som udgangspunkt krav om, at ansøgeren på ansøgningstidspunktet har levet sammen med ægtefællen og barnet i mindst 2½ år. Oplysninger om bopælsforhold kan indhentes fra CPR-registeret.

Mindst 2½ års samliv

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan kravet til samlivets længde fraviges efter en konkret vurdering. En fravigelse af kravet vil dog normalt kræve, at der af den ene eller anden grund foreligger en sådan situation, at adoptionen ikke kan vente, til samlivskravet er opfyldt, f.eks. fordi barnets forælder er ramt af livstruende sygdom.

I sager om stedbarnsadoption i registrerede partnerskaber er der som nævnt i afsnit 4.1.2 ikke et samlivskrav mellem ansøgeren og barnet og mellem ansøgeren og barnets forælder, hvis det antages at barnet er blevet til ved kunstig befrugtning med anonym donorsæd, og hvis partnerne boede sammen på tidspunktet for den kunstige befrugtning (adoptionslovens § 8 a).

Adoption af registreret partners barn fra fødslen

Det er altså ikke et krav, at partnerne fortsat skal bo sammen, når ansøgningen om stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen indgives og/eller adoptionen bevilliges. Hvis partnerne har ophævet samlivet, og den biologiske forælder opretholder sit samtykke til adoptionen, vil det dog være naturligt at inddrage oplysningen om det ophævede samliv i vurderingen af, om adoptionen vil være til gavn for barnet (adoptionslovens § 2). Det registrerede partnerskab må imidlertid ikke være ophørt ved skilsmisse eller omstødelse (§ 5 a).

Reglerne om stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen er nærmere beskrevet i cirkulæreskrivelse nr. 9315 af 25. juni 2009.

4.2.2. ALDERSFORSKEL MELLEM ANSØGEREN OG BARNET

Der stilles i praksis krav om en vis aldersforskel mellem adoptanten og barnet. Der må således ikke være en så lille aldersforskel mellem adoptanten og barnet, at det biologisk ville være udelukket, at adoptanten var mor eller far til barnet. Der stilles derfor normalt krav om, at aldersforskellen mellem adoptanten og barnet er på minimum 14 år.

Aldersforskel mellem adoptanten og barnet på minimum 14 år

Der gælder ikke i sager om stedbarnsadoption regler for den maksimale aldersforskel mellem adoptanten og barnet.

Ingen maksimal aldersforskel i sager om stedbarns-adoption

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan mindstekravet til aldersforskellen fraviges. Der gælder i den forbindelse det særlige i forhold til kravet om samlivets længde, at aldersforskellen ikke ændrer sig med tiden, og der kan derfor ikke lægges vægt på, om der foreligger forhold, der betyder, at adoptionen ikke kan udskydes til et senere tidspunkt.

Der må i disse tilfælde især kunne lægges vægt på, om der – uanset den beskedne aldersforskel – foreligger et stabilt forælder/barn forhold mellem ansøgeren og barnet, f. eks. fordi ansøgeren, barnets forælder og barnet har levet sammen som en familie i en lang årrække, hvor ansøgeren er blevet betragtet som forælder til barnet. Se også afsnit 4.4. om positivt søskendemedtræk.

4.3. Opfostringskravet

Efter adoptionslovens § 2 er det en betingelse for en adoption, at den, som ønskes adopteret, enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos adoptanten.

Kravet understreger, at formålet med adoption er at etablere et forældre/barn forhold eller at bekræfte et allerede bestående forhold af denne karakter.

Opfostring kan efter almindelig forståelse af begrebet alene ske, indtil barnet fylder 18 år.

Opfostring indtil barnet fylder 18 år

Der er ikke i lovgivningen fastsat nærmere bestemmelser om længden af opfostringsperioden, men det må være et krav, at opfostringen har en sådan karakter, at den er udtryk for, at der foreligger eller vil komme til at foreligge et stabilt forældre/barn forhold.

I praksis stilles der derfor ved ansøgninger om adoption af børn under 18 år krav om, at barnet vil kunne bo sammen med ansøgeren i mindst 3 år før det fyldte 18. år. I denne periode medregnes også den tid, som barnet måtte have boet sammen med ansøgeren, før ansøgningen om adoption, jf. afsnit 4.2.1. om samlivskravet.

Mindst 3 års opforsting
før det fyldte 18. år

Er barnet fyldt 18 år på ansøgningstidspunktet, stilles der i praksis krav om, at barnet har boet sammen med ansøgeren i omkring 3 år, før barnet fyldte 18 år.

Som dokumentation for opfostringsperiodens længde vil der som udgangspunkt skulle anvendes udskrifter fra CPR-registeret.

Efter adoptionslovens § 2 kan adoption også tillades, hvor opfostringskravet ikke er opfyldt, hvis der foreligger ”anden særlig grund til adoptionen”.

I praksis vil særlige omstændigheder formentlig jævnlig kunne føre til, at det almindelige opfostringskrav lempes, mens særlige omstændigheder kun i ret begrænset omfang vil kunne føre til, at der tillades adoption, hvis der slet ikke har fundet opfostring sted.

Særlige omstrændigheder

Særlige omstændigheder vil især foreligge, hvor adoptionen er gennemført eller vil blive gennemført for én eller flere søskende til den, der ønskes adopteret, jf. afsnit 4.4. om såkaldt positivt søskendemedtræk.

4.4. Søskendemedtræk

I sager om stedbarnsadoption af flere søskende kan det forekomme, at kravene til gennemførelse af adoptionen er opfyldt for én eller flere i søskendeflokken, mens kravene ikke er opfyldt for andre i søskendeflokken. Situationen opstår primært i relation til kravet om aldersforskel mellem ansøger og barn samt i relation til opfostringskravet.

I disse tilfælde kan det være relevant at overveje at lempe kravene til gennemførelse af adoptionen for den eller de søskende, for hvem betingelserne ikke er opfyldt – såkaldt positivt medtræk.

Positivt medtræk

Hensynet bag positivt medtræk er så vidt muligt at sikre, at søskende stilles lige i familiemæssig henseende, og hensynet kan tale for positivt medtræk i relation til adoption af både børn og voksne.

I sager, hvor adoptionsbetingelserne kun er opfyldt for én i en søskendeflok på mere end 2 børn, kan det omvendt være relevant at overveje, om der kan blive tale

Negativt medtræk

om såkaldt negativt medtræk, således at adoptionen heller ikke tillades for den, for hvem betingelserne er opfyldt.

Det er Familiestyrelsens opfattelse, at negativt medtræk primært er relevant, hvor formålet er at sikre, at en gruppe mindreårige helsøskende ikke stilles forskelligt i familiemæssig henseende, ligesom det er styrelsens opfattelse, at det også i disse sager først og fremmest bør overvejes, om det ud fra sagens samlede omstændigheder er muligt i stedet at bruge reglerne om positivt medtræk.

Det er endelig Familiestyrelsens opfattelse, at der i sager om adoption af flere voksne personer normalt ikke kan anvendes negativt medtræk, idet hensynet til at beskytte voksne mod at blive stillet anderledes end deres søskende er meget begrænset, hvis vedkommende selv er indstillet herpå.

Den der ønskes adopteret er voksen

En særlig situation kan opstå, hvis der alene er indgivet ansøgning om én eller flere – men ikke alle – i en søskendeflok. I sådanne tilfælde er det Familiestyrelsens opfattelse, at det, hvis børnene er mindreårige, kun i helt særlige tilfælde kan tillades, at adoptionen tillades, idet børnene herved vil få forskellige retsforhold til den person, der fungerer som deres fælles sociale far eller mor i hverdagen. Er ”børnene” derimod voksne, bør afgørelsen om adoption afhænge af en helt konkret vurdering af bl.a. baggrunden for adoptionsansøgningen, ”børnenes” ønsker om adoption, deres forhold til ansøgeren og biologiske forældre m.v.

4.5. Internationale stedbarnsadoptioner

Hvis der er tale om stedbarnsadoption af et udenlandsk barn, der (endnu) bor i udlandet, eller som er bragt til Danmark med henblik på adoption, er det Familiestyrelsens opfattelse, at myndighederne i barnets hjemland bør inddrages i sagen på samme måde som i sager om familieadoptioner, jf. kapitel 5.

Inddragelse af udenlandske myndigheder

Hvis barnet derimod har fast bopæl i Danmark, kræves der normalt ikke inddragelse af myndigheder i udlandet i forbindelse med en stedbarnsadoption.

Ved stedbarnsadoption af et filippinsk barn, der allerede bor i Danmark med barnets ene forælder og dennes ægtefælle (ansøgeren), og hvor barnet ikke ankom til Danmark med henblik på adoption, gælder dog følgende særlige procedure:

Filippinske børn

Statsforvaltningen skal efter undersøgelse af sagen men før gennemførelse af adoptionen orientere den filippinske adoptionsmyndighed Intercountry Adoption Board (ICAB) om den påtænkte adoption. Dette sker ved, at statsforvaltningen til Familiestyrelsen indsender et engelsk sprogret brev stilet til ICAB med oplysning om:

- barnets navn og fødselsdato og -sted
- ansøgerens navn og alder
- ansøgerens ægtefælles (dvs. barnets forælder) navn og fødselsdato og -sted
- dato og sted for indgåelse af ægteskab mellem ansøgeren og barnets forælder

- oplysning om kontaktperson (inkl. adresse) på Filippinerne, således at de filippinske myndigheder kan søge slægtskabet mellem barnet og den biologiske forælder bekræftet

Herudover indsendes kopi af følgende: fødselsattest for barnet, fødselsattest for den forælder, der er gift med ansøgeren, vielsesattest vedrørende ægteskabet mellem ansøgeren og forælderen samt samtykke til adoptionen fra den forælder, der er gift med ansøgeren.

ICAB vil efter modtagelse af sagen søge slægtskabet mellem barnet og den biologiske forælder samt ægtheden af de fremsendte dokumenter bekræftet, og ICAB vil på den baggrund tage stilling til sagen og vende tilbage til Familiestyrelsen, der sender meddelelse til statsforvaltningen.

Hvis ICAB er involveret i en sag om familie- eller stedbarnsadoption og kan bekræfte fødselsattestens ægthed, kan de normale procedurer vedrørende legalisering af filippinske fødselsattester fraviges. Det bemærkes i øvrigt om den normale legaliseringsprocedure, at Det Danske Generalkonsulat i Manila ikke medvirker hertil, hvorfor henvendelse herom bør rettes til Udenrigsministeriet.

KAPITEL 5: BEHANDLING AF EN ANSØGNING OM FAMILIEADOPTION

Ved behandling af en ansøgning om familieadoption skal statsforvaltningen påse følgende:

- Er de påkrævede oplysninger og bilag indsendt?
- Er de generelle betingelser for adoptionen opfyldt?
- Er der dokumentation for slægtsforholdet?
- Må det antages, at adoptionen vil være til gavn for barnet?
- Foreligger der de fornødne samtykker m.v.?

Af afsnit 3.3.1. fremgår, hvilke oplysninger og bilag, der skal indsendes, og de generelle betingelser omtales i afsnit 5.1. Kravene til dokumentation for slægtsforholdet omtales kort i afsnit 5.2., og til gavns vurderingen omtales i afsnit 5.3.-5.5. Endelig omtales reglerne om samtykke i kapitel 6.

Det bemærkes, at det fra sag til sag bør vurderes, hvordan sagen mest hensigtsmæssigt kan tilrettelægges. Er det tidligt i sagen klart, at de generelle betingelser ikke er opfyldt, eller vurderer statsforvaltningen tidligt, at adoptionen ikke vil være til gavn for barnet, skal statsforvaltningen f.eks. ikke bede ansøgerne om at indhente legaliserede attester om slægtskabet, mens statsforvaltningen omvendt heller ikke skal iværksætte en tilbundsgående undersøgelse af til gavns spørgsmålet, hvis slægtskabet ikke er dokumenteret.

Det bemærkes også, at det fremgår af adoptionsbekendtgørelsens § 16, at statsforvaltningen skal indkalde ansøgerne til en samtale om adoptionen og dens betydning, hvis ansøgerne ikke allerede har modtaget fornøden vejledning herom af en anden myndighed.

5.1. Generelle betingelser

5.1.1. ÆGTESKAB OG REGISTRERET PARTNERSKAB

Familieadoptioner kan gennemføres af enlige eller af ægtefæller i fællesskab.

Af adoptionslovens § 5, stk. 1, fremgår, at personer, der er gift, som det helt klare udgangspunkt kun kan adoptere sammen med deres ægtefælle.

Hertil kommer, at det af adoptionslovens § 5, stk. 2, fremgår, at det kun er ægtefæller, der kan adoptere sammen. Det betyder, at par, der lever sammen, uden at

Tilrettelæggelse af sagsbehandlingen

Ægtefæller skal adoptere sammen

Ugifte samlevende sidestilles ikke med ægtefæller

være gift, ikke kan gennemføre en familieadoption eller en anden form for adoption.

Registrerede partnere kan ikke sammen gennemføre en familieadoption, jf. § 4, stk. 1, i lov om registreret partnerskab. En person, der har indgået registreret partnerskab kan heller ikke adoptere alene.

5.1.2. ANSØGERENS ALDER

Der henvises til afsnit 4.1.3. om kravet til ansøgerens alder. Kravet gælder tilsvarende ved familieadoption.

5.2. Dokumentation for slægtskabet

Der skal fremlægges dokumentation for slægtskabet mellem ansøgerne og barnet i form af f.eks. fødselsattester på de involverede slægtninge. Der henvises til afsnit 3.3.2. om krav til oversættelse og legalisering af udenlandske dokumenter.

Statsforvaltningen bør selv sammenligne den foreliggende dokumentation for slægtskabet med tilsvarende attester. Ved tvivl om attesternes ægthed forelægges sagen af statsforvaltningen for den danske repræsentation i det pågældende land.

Hvis dokumentation for slægtskabet giver anledning til særlig tvivl, kan sagen forelægges Familiestyrelsen.

Hvis statsforvaltningen vurderer, at der ikke er tale om en familieadoption, eller at der ikke foreligger den nødvendige dokumentation for slægtskabet, skal der gives afslag på ansøgningen, og ansøgerne må henvises til eventuelt at søge om godkendelse som adoptanter. Vurderes det imidlertid, at adoptionen ikke kan anses for at være til gavn for barnet, jf. afsnit 5.3., skal ansøgerne ikke henvises til godkendelsessystemet.

5.3. Indledende til gavns vurdering

Efter adoptionslovens § 2 er det en grundlæggende betingelse for en adoption, at adoptionen efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret. Vurderingen heraf indebærer en undersøgelse af såvel ansøgerens som barnets forhold.

Som led i en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af sagens behandling bør statsforvaltningen på et tidligt tidspunkt foretage en helt indledende vurdering af, om adoptionen vil være til gavn for barnet. Hvis statsforvaltningen mener, at adoptionen ikke vil være til gavn for barnet, bør ansøgerne allerede på dette tidspunkt have afslag.

5.3.1. SAMLIVSKRAVET

Der lægges vægt på, at den familie, som barnet eventuelt vil skulle indgå i, har opnået den fornødne stabilitet, før adoptionsbevillingen udstedes. Det kræves derfor som udgangspunkt, at ansøgerne på ansøgningstidspunktet har boet sammen i mindst 2½ år. Oplysninger om bopælsforhold kan indhentes fra CPR-registeret.

Mindst 2½ års samliv

5.3.2. ALDERSFORSKEL MELLEM ANSØGEREN OG BARNET

Der stilles i praksis krav om en vis aldersforskel mellem adoptanterne og barnet. Der må således ikke være en så lille aldersforskel mellem adoptanterne og barnet, at det biologisk ville være udelukket, at adoptanterne kunne være forældre til barnet. Der stilles derfor normalt krav om, at aldersforskellen mellem adoptanterne og barnet er på minimum 14 år.

Aldersforskel mellem adoptanten og barnet på minimum 14 år

Der gælder ikke i sager om familieadoption regler for den maksimale aldersforskel mellem adoptanterne og barnet.

Ingen maksimal aldersforskel i sager om familieadoption

5.3.3. STRAFFEATTESTER

Statsforvaltningen skal efter adoptionsbekendtgørelsens § 15 indhente fuldstændige straffeattester om ansøgerne. Det bør sikres, at ansøgerne har givet det nødvendige samtykke hertil på ansøgningen. Der bør foreligge en ny straffeattest umiddelbart inden bevilling udfærdiges.

5.3.4. DEN INDLEDENDE VURDERING I ØVRIGT

Den indledende til gavns vurdering bør udover forholdene nævnt i afsnit 5.3.2. og 5.3.3. indeholde en mere overordnet vurdering af, om der er forhold hos ansøgerne og/eller barnet, der taler afgørende imod en adoption.

I relation til barnets forhold bør det påses, om barnet har en sådan alder, at der ikke vil kunne blive tale om opfostring i mindst 3 år før det fyldte 18. år. Der henvises i den forbindelse til afsnit 4.3. om opfostringskravet, som også finder anvendelse ved familieadoptioner.

5.4. Den fortsatte til gavns vurdering i nationale familieadoptioner

Hvis statsforvaltningen efter den indledende til gavns vurdering finder, at adoptionen vil være til gavn for barnet, indhenter statsforvaltningen en erklæring fra ansøgerens kommune om, hvorvidt ansøgerne efter de regler, der gælder om plejetilladelse, opfylder betingelserne for at have et barn i pleje, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 13.

Plejetilsagn

For nærmere oplysninger om betingelserne for udstedelse af plejetilladelse henvises til lov om social service § 78 samt til kapitel 21 i Indenrigs- og Socialministeriets ”Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier”.

Når statsforvaltningen sender sagen til kommunen, vedlægges ansøgningen og dens bilag samt straffeattester, som statsforvaltningen har indhentet, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 15, stk. 1.

Kommunen skal oplyse hvilke undersøgelser, der ligger til grund for kommunens erklæring i sagen, og om der har foreligget særlige forhold, der gør det tvivlsomt, om adoption er til gavn for barnet. I bekræftende fald skal det materiale, der har foreligget for kommunen, sendes til statsforvaltningen sammen med erklæringen.

Hvis statsforvaltningen på baggrund af undersøgelsen foretaget af kommunen finder, at adoptionen vil være til gavn for barnet, og at en adoption efter de danske regler vil kunne gennemføres, indhenter statsforvaltningen de nødvendige samtykker fra den ene eller begge forældre, der har (del i) forældremyndigheden over barnet (adoptionslovens § 7), samt erklæring fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden (adoptionslovens § 13). Der henvises herom til kapitel 6.

Det er afgørende at notere sig, at statsforvaltningen – uanset at der indhentes en erklæring fra kommunen – har ansvaret for, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, herunder at der foreligger de nødvendige oplysninger, også om barnet.

Oplysninger i sagen om ansøgenes fysiske eller psykiske helbredsforhold, som giver anledning til at overveje, om adoptionen vil være betænkelig, kan forelægges Adoptionsnævnet (adoptionsbekendtgørelsens § 15, stk. 2). Statsforvaltningen bør være opmærksom på, at nævnets udtalelse almindeligvis alene vedrører helbreds-mæssige forhold. Statsforvaltningen skal derfor foretage den efterfølgende til gavns vurdering under hensyn til, at der er tale om en familieadoption og ikke en frem-medadoption, og statsforvaltningen bør i øvrigt inddrage barnets alternativer til adoption.

Ansøgerens fysiske eller psykiske helbredsforhold

5.5. Den fortsatte til gavns vurdering i internationale familieadoptioner

I disse sager bor barnet normalt i udlandet, hvorfor der foretages separate undersøgelser af henholdsvis ansøgenes og barnets forhold.

5.5.1. UNDERSØGELSE AF ANSØGERNES FORHOLD

Hvis statsforvaltningen efter den indledende til gavns vurdering finder, at adoptionen vil være til gavn for barnet, foretages der en tilbundsående undersøgelse af ansøgenes forhold. Denne undersøgelse vil ikke adskille sig væsentligt fra den undersøgelse, som statsforvaltningen foretager i sager om godkendelse af adoptanter til international fremmedadoption, jf. kapitel 8.

Ansøgerens forhold

Det bemærkes i den forbindelse særligt, at statsforvaltningen skal spørge ansøgenes kommune, om kommunen er i besiddelse af oplysninger om ansøgerne, der kunne tale imod, at kommunen efterfølgende vil udstede plejetilladelse.

Undersøgelsen skal herudover bl.a. omfatte følgende forhold:

- bolig, erhverv og økonomi
- helbredsmæssige forhold
- baggrund, familieforhold og sociale miljø
- kendskab til børn
- oplysninger om andre børn i hjemmet
- ansøgenes indbyrdes forhold
- adoptionsmotivet
- egnethed til at påtage sig en international adoption

På samme måde som ved national familieadoption kan sagen forelægges for Adoptionsnævnet, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 15, stk. 2, hvis der er oplysninger i sagen om ansøgerens fysiske eller psykiske helbredsforhold, som giver anledning til at overveje, om adoptionen vil være betænkelig. Statsforvaltningen bør være opmærksom på, at nævnets udtalelse almindeligvis alene vedrører helbredsmæssige forhold. Statsforvaltningen skal derfor foretage den efterfølgende til gavns vurdering under hensyn til, at der er tale om en familieadoption og ikke en fremmedadoption, og statsforvaltningen bør i øvrigt inddrage barnets alternativer til adoption.

Hvis det barn, der ønskes adopteret, kommer fra et land, hvor Haagerkonventionen er trådt i kraft, er kravene til undersøgelsen reguleret i konventionens artikel 15, idet det fremgår, at der skal udarbejdes en socialrapport om en række forhold vedrørende ansøgeren. Det fremgår også heraf, at undersøgelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvilke børn ansøgeren måtte være i stand til at påtage sig ansvaret for. Det bemærkes, at socialrapporterne skal oversættes til et relevant sprog, inden de sendes til konventionslandet.

Haagerkonventionens artikel 15 - socialrapport

5.5.2. UNDERSØGELSE AF BARNETS FORHOLD

Et væsentligt formål med at foretage en undersøgelse af barnets forhold er at skabe det nødvendige grundlag for at kunne vurdere, om fordelene ved adoptionen vil være så store, at det kan opveje de ulemper, som barnet står overfor ved overgangen fra hjemlandet til danske forhold.

Til gavns vurderingen skal baseres på en konkret vurdering af barnets situation, og statsforvaltningen vil ved vurderingen skulle inddrage elementer som barnets alder, barnets tilknytning til ansøgerne og Danmark og til sine forældre, søskende og øvrige familie i hjemlandet, kulturforskellen mellem landene og barnets mulighed for at blive i hjemlandet.

Konkret vurdering af barnets situation

Der kan eksempelvis lægges vægt på, om barnet bor eller kan bo hos sine forældre og eventuelle søskende eller hos anden familie i hjemlandet, idet adoptionen i sådanne situationer som udgangspunkt ikke vil kunne tillades. Omvendt kan barnets tilknytning til ansøgerne i Danmark, herunder tilknytning i form af ophold eller tidligere besøg i Danmark, tale for adoption.

Barnets familie i hjemlandet

Ved adoption af ældre børn må der endvidere lægges vægt på, at børnenes tilpasningsproblemer og ulemperne ved et eventuelt kulturskifte erfaringsmæssigt vokser i takt med børnenes alder. Det er ikke muligt at opstille faste aldersgrænser til brug for vurderingen af, om en adoption vil være til gavn for barnet.

Ansøgerne vil ofte selv kunne bidrage med oplysninger til belysning af barnets forhold, men oplysninger fra ansøgeren om, at barnet lever alene under dårlige forhold, har særlige behov m.v., bør så vidt muligt søges dokumenterede.

Undersøgelsen og vurderingen af barnets forhold vanskeliggøres i de internationale sager selvsagt af den omstændighed, at barnet befinder sig i et andet land.

Danmark har imidlertid med Haagerkonventionen forpligtet sig til at gennemføre internationale adoptioner, herunder også familieadoptioner, i et samarbejde med de kompetente myndigheder m.v. i giverlandet i overensstemmelse med det samarbejdssystem, som er opstillet i konventionen.

Det følger af konventionen, at et barn først og fremmest skal hjælpes til at vokse op i sit eget hjemland, enten i egen familie eller på anden måde. International adoption kommer først på tale, hvis dette ikke er muligt, og hvis kompetente myndigheder i barnets hjemland har slået fast, at barnet kan adopteres ud af landet (det såkaldte ”subsidiaritetsprincip”).

Haagerkonventionens
subsidiaritetsprincip

Samarbejdssystemet indebærer, at myndighederne i giverlandet bl.a. står for undersøgelsen af barnets forhold og foretager en vurdering af, om barnet er adopterbart, og om hvorvidt international adoption er til barnets bedste efter at have undersøgt mulighederne for barnets anbringelse i giverlandet.

Uden for Haagerkonventionens område bør der ske inddragelse af myndighederne i giverlandet i overensstemmelse med principperne i konventionen. Flere giverlandes lovgivning kræver desuden, at det pågældende lands myndigheder bliver inddraget i internationale adoptioner.

Hvis statsforvaltningen modtager en ansøgning om familieadoption, der vedrører et land, som ikke har tiltrådt Haagerkonventionen, og hvor der ikke er udstedt retningslinjer for sagsbehandlingen i cirkulæreskrivelse om særlige procedure i sager om internationale familieadoptioner, forelægges ansøgningen for Familiestyrelsen, der vil iværksætte en undersøgelse af, hvilke krav der gælder for internationale adoptioner i det pågældende land. Sagen skal dog først oversendes til Familiestyrelsen, hvis statsforvaltningen efter undersøgelse af ansøgerens forhold, jf. afsnit 5.3., skønner, at adoptionen vil være til gavn for barnet.

I de tilfælde, hvor myndighederne i giverlandet ikke kan inddrages, må statsforvaltningen søge at tilvejebringe oplysninger om barnets forhold på anden vis. Der kan eksempelvis blive tale om at indhente oplysninger gennem en dansk repræsentation i det pågældende land eller iværksætte en advokatundersøgelse via repræsentationen.

De nærmere retningslinjer for sagsbehandlingen i sager om internationale familieadoptioner findes i Familiestyrelsens cirkulæreskrivelse om særlige procedure i sager om internationale familieadoptioner, som beskriver proceduren i de enkelte lande. Cirkulæreskrivelsens landeinformation er også tilgængelig på www.familiestyrelsen.dk.

5.6. Afgivelse af erklæring efter artikel 17 c

Statsforvaltningen skal i adoptioner omfattet af Haagerkonventionen over for den udenlandske centralmyndighed afgive en erklæring i overensstemmelse med konventionens artikel 17 c om, at adoptionsproceduren kan fortsættes.

Erklæring om at adoptionen kan fortsætte

Erklæringen udfærdiges på en godkendt blanket, når ansøgningen om adoption er færdigbehandlet af statsforvaltningen, men inden udfærdigelse af adoptionsbevilling.

Godkendt blanket

Afgivelse af erklæringen fra statsforvaltningens side forudsætter, at statsforvaltningen har modtaget giverlandets vurdering af barnets forhold og giverlandets artikel 17 c-erklæring. Statsforvaltningen vurderer på baggrund af giverlandets tilkendegivelse om, hvorvidt adoptionen er til gavn for barnet, om adoptionen kan bevilges. Hvis adoptionen kan bevilges, afgives erklæringen herefter til giverlandet (konventionens artikel 17).

Om de oplysninger om barnets forhold, der gerne skulle fremgå af den udenlandske centralmyndigheds tilkendegivelse, henvises til Haagerkonventionens artikel 16. Det fremgår heraf, at giverlandet skal udarbejde en rapport om barnets identitet, adopterbarhed, baggrund, sociale miljø, familieforhold, sygdomshistorie herunder familiens, samt om barnets særlige behov. Det fremgår endvidere af artikel 16, at den udenlandske centralmyndighed skal dokumentere, at forældrene har afgivet betryggende samtykke.

Haagerkonventionens artikel 16 – rapport om barnets forhold

Statsforvaltningen skal påse, at disse oplysninger er indeholdt i den udenlandske myndigheds tilkendegivelse. Hvis dette ikke er tilfældet, skal forholdet søges afklaret ved en ny henvendelse til den udenlandske myndighed, før artikel 17 c-erklæring afgives.

Der henvises i øvrigt til kapitel 15 om anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser.

KAPITEL 6: SAMTYKKE OG ERKLÆRING OM ADOPTION I FORBINDELSE MED STEDBARN- OG FAMILIEADOPTION

Et samtykke til adoption er en legal betingelse for en adoption. En adoption, der gennemføres af statsforvaltningen, uden at betingelserne herfor er til stede, vil efterfølgende kunne erklæres for ugyldig.

Adoptionslovens regler om information, rådgivning og samtykke har til hensigt at sikre, at den, der skal afgive samtykke til adoptionen, modtager tilstrækkelig information og rådgivning om retsvirkningerne heraf, inden samtykket afgives.

Statsforvaltningens indhentelse af samtykke og forpligtelsen til at informere og rådgive skal derfor ses i naturlig sammenhæng.

Samtidig kan samtalen om adoptionen give statsforvaltningen mulighed for at indhente nærmere oplysninger om sagens parter til brug for vurderingen af, om adoptionen vil være til gavn for barnet.

Ifølge adoptionsbekendtgørelsen § 9, stk. 2, skal statsforvaltningen sikre, at også ansøgeren modtager eller har modtaget den fornødne information og rådgivning. Statsforvaltningen skal forinden eller i forbindelse med sagens start rådgive ansøgeren om sagens forløb, herunder om inddragelse af danske og udenlandske myndigheder, sagens tidsmæssige udstrækning, samt ansøgerens pligt til at fremskaffe den nødvendige dokumentation og til at betale for oversættelser.

6.1. Tilvejebringelse af samtykker og erklæringer

Det er som udgangspunkt statsforvaltningen, der – efter at have modtaget en ansøgning om adoption – tager initiativ til, at der indhentes de nødvendige samtykker og erklæringer. Ansøgeren kan således ikke selv tage initiativ til, at samtykker m.v. afgives, inden ansøgning om adoption indgives.

I visse tilfælde vil samtykke og erklæringer dog være tilvejebragt før behandlingen af ansøgningen om adoption i statsforvaltningen.

6.2. § 7-samtykke fra forældre og værge

Ifølge adoptionslovens § 7, stk. 1, er det en betingelse for at tillade adoption af et barn, der er under 18 år og umyndigt, at barnets forældre samtykker til adoptionen.

Dette gælder dog kun, hvis forældrene har (del i) forældremyndigheden over barnet. Fra forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, indhentes i stedet en erklæring efter lovens § 13, jf. afsnit 6.3.

Forældremyndigheds-
indehaveren

Indhentelse af samtykke efter § 7 fra indehaveren af forældremyndigheden kan kun undlades, hvis den pågældende er død, forsvundet eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt, jf. § 7, stk. 2.

6.2.1. HVEM HAR FORÆLDREMYNDIGHEDEN?

Ansøgningen skal normalt være vedlagt dokumentation for forældremyndighedsforholdene. Dokumentation for forældremyndigheden vil normalt være en domstolsafgørelse eller en erklæring fra et statsamt eller en statsforvaltning.

I nogle situationer kan det være nødvendigt, at statsforvaltningen foretager en nærmere undersøgelse af, hvem der har forældremyndigheden over barnet. Det bemærkes i den forbindelse, at statsforvaltningerne og domstolene siden den 27. maj 2004 har indberettet aftaler og afgørelser om forældremyndighed til CPR-registeret.

Oplysninger om
forældremyndighed i CPR

Hvis barnet er født i udlandet og er af udenlandsk nationalitet, opstår der undertiden særlige problemer vedrørende afklaringen af udenlandsk ret. Dokumentation for forældremyndigheden kan da være en dom om forældremyndighed eller bevis for, at barnet er født uden for ægteskab, og at kvinden (derfor) efter lovgivningen i barnets fødeland har forældremyndigheden alene.

Udenlandsk forældre-
myndighed

I tvivlstilfælde kan statsforvaltningen bede Familiestyrelsen om en vejledende udtalelse om, hvem der må antages at have forældremyndigheden.

6.2.2. VÆRGE

Er begge forældre uden del i forældremyndigheden, døde, forsvundne, eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand ude af stand til at handle fornuftsmæssigt, kræves samtykke fra en værge for barnet, jf. § 7, stk. 3. Statsforvaltningen skal da efter værgemålslovens § 49 udpege en værge for barnet.

Som bevis for fornuftsmangel på grund af sindssygdom eller åndssvaghed bør statsforvaltningen kræve en lægeerklæring fra en kompetent læge eller lignende. Erklæringen bør være udstedt med adoptionssagen for øje og indeholde oplysninger om, hvorvidt den pågældende er i stand til at forstå retsvirkningerne af adoptionen og af samtykket.

Lægeerklæring udstedt
med adoptionssagen for
øje

Hvis forældremyndighedens indehaver ikke kan afgive samtykke efter § 7, skal der heller ikke indhentes en erklæring efter § 13 fra den pågældende.

Det bemærkes, at det forhold, at en forælder måtte være under værgemål, ikke i sig selv har betydning for, om forælderen skal afgive samtykke efter § 7, idet dette alene afhænger af, om vedkommende har forældremyndighed over barnet og er i

stand til at forstå retsvirkningerne af adoptionen og af samtykket. En værge beskikket for forælderen kan ikke på forældrens vegne give samtykke efter § 7.

6.2.3. FORMKRAV

Indehaveren af forældremyndigheden skal afgive sit samtykke efter adoptionslovens § 7 skriftligt på en godkendt blanket. Samtykket efter § 7 skal afgives under personligt fremmøde for statsforvaltningen, der forinden skal vejlede forælderen om adoptionens og samtykkets retsvirkninger. Samtykker tilvejebragt på anden måde vil være uden retlig betydning.

Samtykke skal være skriftligt og afgives under personligt fremmøde

Om statsforvaltningens forpligtelser med hensyn til information og rådgivning henvises til afsnit 6.2.5.

Særligt vedrørende udlændinge skal statsforvaltningen sikre, at den pågældende fuldt ud har forstået retsvirkningerne af adoptionen, jf. afsnit 6.5.

Skønnes det, at forældrenes beslutning om adoption ikke er truffet efter tilstrækkelig overvejelse, eller findes det af andre grunde betænkeligt at modtage deres samtykke, bør de opfordres til at overveje sagen på ny, inden samtykkeerklæringen modtages.

6.2.4. TIDSPUNKTET FOR SAMTYKKETS AFGIVELSE

Det fremgår af adoptionslovens § 8, stk. 2, at samtykket tidligst kan modtages 3 måneder efter barnets fødsel, medmindre ganske særlige forhold gør sig gældende. Reglen gælder både for moderen og faderen.

Samtykket kan tidligst modtages 3 måneder efter barnets fødsel

Uanset § 8, stk. 2, kan et samtykke modtages tidligere end 3 måneder efter barnets fødsel, hvis adoptanten ønsker at adoptere sin registrerede partners barn, der antages at være blevet til ved kunstig befrugtning med anonym donorsæd, og hvis partnerne boede sammen på tidspunktet for den kunstige befrugtning (adoptionslovens § 8 a).

Adoption af registreret partners barn efter fødslen

Et samtykke efter § 8 a kan tidligst gives, når det er konstateret, at den kunstige befrugtning har medført graviditet.

Samtykkets gyldighed er ikke tidsbegrænset, og samtykket skal være til stede indtil bevillingstidspunktet. Et allerede givet samtykke kan således tilbagekaldes. For at sikre samtykkets aktualitet bør statsforvaltningen generelt tilstræbe, at et samtykke er afgivet inden for et løbende år.

Tilbagekaldelse af samtykke

Om adgangen til at gennemføre en adoption, selvom samtykket er tilbagekaldt, henvises til adoptionslovens § 9, stk. 1. Reglerne om at tilsidesætte en tilbagekaldelse af et samtykke til adoption efter § 9, stk. 1 omfatter ikke samtykke, der er afgivet efter § 8 a.

6.2.5. INFORMATION OG RÅDGIVNING AF FORÆLDRE-MYNDIGHEDSINDEHAVEREN

En forælder eller værge skal inden afgivelse af samtykke til adoptionen have modtaget vejledning i et sådant omfang, at den pågældende er i stand til at vurdere, om samtykke skal afgives.

I adoptionsbekendtgørelsen anvendes om den vejledning, som skal være modtaget, dels udtrykket ”rådgivning”, dels udtrykket ”information”.

Udtrykket ”information” sigter til, at modtageren får tilstrækkelig orientering om retsvirkningerne af adoptionen, af samtykket og af andre retslige forhold i tilknytning til adoptionen. Udtrykket dækker således over en mere juridisk orienteret vejledning. Der skal i den forbindelse bl.a. informeres om adoptionens retsvirkninger, herunder om at retsforholdet mellem barnet og den biologiske slægt bortfalder, om mulighederne for ophævelse af adoptionen, jf. adoptionslovens kapitel 3, og om at samtykket ikke frit kan tilbagekaldes. Der skal desuden informeres om, at der i helt særlige tilfælde kan fastsættes samvær eller anden form for kontakt efter adoptionen, hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden kontakt med den oprindelige slægt (forældreansvarslovens § 20 a).

Information

Udtrykket ”rådgivning” sigter bredere end den egentlige juridiske information. Det er således ikke tilstrækkeligt at oplyse om de juridiske retsvirkninger. Reglerne må forklares på en sådan måde, at forældrene eller værgeren er i stand til at forstå og overskue konsekvenserne og rækkevidden af adoptionen og af samtykket. Herudover kan der efter omstændighederne være behov for at rådgive om alternativer til adoptionen, herunder de muligheder der i øvrigt er for at sikre retsstillingen mellem ansøgeren og barnet uden gennemførelse af en adoption, f.eks. reglerne i forældreansvarsloven, navneloven, lov om afgift af dødsboer og gaver, og om mulighederne for oprettelse af testamente. Endvidere kan der efter omstændighederne være behov for at rådgive om forældrenes muligheder for at modtage støtte, hvis de undlader at gennemføre adoptionen.

Rådgivning

Omfanget af den information og rådgivning, der skal ydes, må bero på en konkret vurdering. Som minimum skal det altid påses, at forældrene har modtaget information om retsvirkningerne af adoptionen og samtykket. Om der i øvrigt er behov for rådgivning, må bero på en konkret vurdering.

Information og rådgivning af forældrene vil normalt kunne gives i forbindelse med det personlige fremmøde med henblik på afgivelse af samtykke. I de tilfælde, hvor samtykket afgives for en anden statsforvaltning end den, der behandler ansøgningen, eller for en dansk repræsentation i udlandet, vil det normalt være hensigtsmæssigt, at denne myndighed informerer og rådgiver forælderen.

I enkelte tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at lade en anden myndighed end den, der modtager samtykket, forestå vejledningen af forælderen eller værgeren. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis den, der skal afgive samtykke, har en nær tilknytning til andre offentlige myndigheder, f.eks. fordi barnet er anbragt uden for

Vejledning kan foretages af anden myndighed

hjemmet eller er i behandling. I sådanne tilfælde har statsforvaltningen mulighed for at bede den behandlende myndighed om at gennemføre vejledningen af forælderen, og statsforvaltningen bør så påse, at der foreligge et notat fra den vejledende myndighed om, hvad der er vejledt om og om forløbet af vejledningen.

Herudover gælder naturligvis den almindelige vejledningspligt efter forvaltningsloven til at orientere ansøgeren om sagens forløb, herunder om inddragelse af danske og udenlandske myndigheder, sagens tidsmæssige udstrækning, samt ansøgers pligt til at fremskaffe den nødvendige dokumentation og betale for oversættelser.

6.3. Erklæring efter adoptionslovens § 13 og § 14

Efter adoptionslovens § 13 kræves der fra forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, en erklæring om adoptionen. Formålet med erklæringen er at give den pågældende forælder lejlighed til at udtale sig om adoptionen, og indhentelse af erklæringen kan kun undlades, hvis indhentelsen skønnes at ville kunne være til væsentlig skade for barnet eller at ville medføre en uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

6.3.1. FORMKRAV

Erklæringen indhentes af statsforvaltningen på en godkendt blanket. Med blanketten følger en skriftlig vejledning, der har til formål at orientere den pågældende om retsvirkningerne af en adoption.

Blanket med skriftlig vejledning

Statsforvaltningen kan dog efter anmodning, eller når det i øvrigt findes nødvendigt eller hensigtsmæssigt, indkalde forælderen til et personligt møde og vejlede vedkommende om retsvirkningerne af adoptionen samt om muligheden for at søge forældremyndigheden overført. Indkaldelse til personligt møde vil f.eks. kunne komme på tale, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt den, der skal afgive erklæring, har forstået rækkevidden og konsekvenserne af adoptionen og af erklæringen.

Skønnes det, at forælders beslutning om adoption ikke er truffet efter tilstrækkelig overvejelse, eller findes det af andre grunde betænkeligt at modtage erklæringen, bør forælderen opfordres til at overveje sagen på ny, inden erklæringen modtages.

6.3.2. INFORMATION TIL ERKLÆRINGSAFGIVER

Den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, skal informeres om adoptionens retsvirkninger og rådgives om muligheden for at søge om overførsel af forældremyndighed eller søge om samvær eller anden kontakt med barnet.

Statsforvaltningen bør være særlig opmærksom på, om der verserer en forældremyndighedssag eller en samværsag, idet adoption ikke kan gennemføres, før der er taget stilling hertil.

Verserende forældremyndighedssag eller samværsag

Der skal desuden informeres om, at der i helt særlige tilfælde, kan fastsættes samvær eller anden form for kontakt efter adoptionen, hvis barnet forud for adoptio-

nen havde samvær eller anden kontakt med den oprindelige slægt (forældreansvarslovens § 20 a).

Fastsættelse af samvær eller kontakt med den oprindelige slægt efter adoptionen

6.3.3. PROTEST MOD ADOPTIONEN

En stedbarnsadoption kan normalt ikke tillades mod protest fra en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, hvis den pågældende inden for de sidste 7-8 år har haft kontakt med barnet.

Stedbarnsadoption: Ingen kontakt mellem barnet og forældren i 7-8 år

En familieadoption vil tilsvarende normalt ikke kunne tillades mod protest fra en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, hvis den pågældende inden for de sidste 3 år har haft kontakt med barnet.

Familieadoption: Ingen kontakt mellem barnet og forældren i 3 år

Baggrunden for kravet ved stedbarnsadoptioner om en længere periodes manglende kontakt mellem barnet og en forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, er, at barnet ved en stedbarnsadoption bevarer retsforholdet til den forælder, der er indehaver af forældremyndigheden og som ønsker adoptionen gennemført, men ikke i forhold til den forælder, der protesterer mod adoptionen.

I relation til familieadoptioner er længden af den manglende kontakt fra en forælder, der protesterer mod adoptionen, sat ned til 3 år i forhold til tidligere praksis. Dette skal ses i lyset af, at retsforholdet mellem barnet og forældrene ophæves i forhold til begge forældre – og ikke som ved en stedbarnsadoption kun i forhold til den forælder, som protesterer og ikke har del i forældremyndigheden. Ved familieadoption har den forælder, der har del i forældremyndigheden derfor også på et tidligere tidspunkt mulighed for at beslutte, at adoption er det bedste for barnet. Den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden vil naturligvis have mulighed for at søge om overførsel af forældremyndigheden, hvis denne er uenig i beslutningen om adoption.

Det vil i disse situationer være meget vigtigt for statsforvaltningen at undersøge baggrunden for den manglende kontakt mellem barnet og den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden.

Baggrunden for den manglende kontakt

Det vil endvidere altid afhænge af en konkret vurdering af sagen, om adoptionen kan gennemføres trods en sådan protest. Statsforvaltningen skal i den forbindelse lægge vægt på, om hensynet til barnets tarv i den konkrete sag vejer tungere end hensynet til den forælder, der protesterer.

Statsforvaltningen kan i den forbindelse lægge vægt på, hvilken kontakt barnet tidligere har haft med den forælder, der protesterer, samt på årsagen til, at kontakten eventuelt er blevet afbrudt. Der kan også lægges vægt på den alder, som barnet havde på tidspunktet, hvor kontakten blev afbrudt, og på barnets alder på tidspunktet for ansøgningen om adoption. Der kan desuden lægges vægt på, hvilken form for kontakt, der har været tale om, (samvær/anden direkte kontakt, telefonisk kontakt eller kontakt via brev, gaver el. lignende) og på omfanget af denne kontakt (regelmæssig eller sporadisk).

Statsforvaltningen skal være særlig opmærksom på, om der verserer en samværs-sag, eller om forælderen, der ikke har del i forældremyndigheden, under adoptions-sagen giver udtryk for et ønske om samvær med barnet. Afgørelsen om adoption må da afvente udfaldet af en samværs-sag, idet adoption ikke kan gennemføres, hvis der kan fastsættes samvær.

Hvis barnet er over 18 år på tidspunktet for adoptionen, tillægges en protest som udgangspunkt ikke vægt.

Barnet er over 18 år

6.3.4. MANGLENDE REAKTION

Manglende reaktion på henvendelsen fra statsforvaltningen vedrørende holdningen til adoptionen fra den forælder, der ikke har forældremyndigheden, må af statsforvaltningen tillægges virkning som en protest mod adoptionen, jf. afsnit 6.3.3.

Virkning som protest

6.3.5. UNDLADELSE AF AT INDHENTE § 13-ERKLÆRING

Indhentelse af erklæring kan undlades, hvis det vil medføre en uforholdsmæssig forsinkelse af sagen (adoptionslovens § 13, stk. 2).

Statsforvaltningen skal udøve rimelige bestræbelser på at finde den pågældende. Statsforvaltningen bør altid grundigt undersøge, hvornår der sidst har været kontakt til en biologisk forælder, samt om ansøgeren har nyere kontaktoplysninger. Oplyses det, at den pågældende forælder er bosat i udlandet, bør statsforvaltningen via danske repræsentationer forsøge at indhente erklæringen. Se i øvrigt afsnit 6.5 om indhentelse af samtykke eller erklæring fra udlandet.

Statsforvaltningen skal udøve rimelige bestræbelser på at finde forælderen

Hvis den pågældende ikke kan findes, og statsforvaltningen derfor undlader at indhente en § 13-erklæring, må den manglende § 13-erklæring tillægges vægt som en protest, jf. afsnit 6.3.3.

Indhentelse af erklæring kan også undlades, hvis indhentelsen vil kunne være til væsentlig skade for barnet. Denne bestemmelse må administreres med stor forsigtighed, da oplysningerne herom normalt stammer fra den forælder, der har forældremyndigheden. Oplysninger om, at der består et spændt forhold mellem forældrene, eller at man ikke ønsker, at den af forældrene, der er uden del i forældremyndigheden, får oplysninger om adoptionen, er normalt ikke legitime grunde til at undlade at indhente en erklæring.

Indhentelse af erklæring vil være til væsentlig skade for barnet

6.3.6. KLAGEADGANG FØR BEVILLING UDFÆRDIGES

Hvis statsforvaltningen finder, at en adoption bør gennemføres trods protest (eller manglende reaktion) fra den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, skal statsforvaltningen i en afgørelse gøre den pågældende opmærksom på, at statsforvaltningen agter at tillade adoptionen uanset den pågældendes protest.

Hensigten med proceduren er, at den forælder, der ikke har del i forældremyndigheden, får lejlighed til at få prøvet statsforvaltningens vurdering, inden adoptionsbevillingen udfærdiges.

Afgørelsen skal være begrundet og indeholde oplysning om klageadgang til Familiestyrelsen, samt om at statsforvaltningen vil udfærdige bevilling, hvis den pågældende ikke inden 1 måned (eller efter omstændighederne mere) har klaget over afgørelsen til Familiestyrelsen eller bedt statsforvaltningen om at indbringe sagen for Familiestyrelsen.

Hvis der klages, sætter statsforvaltningen adoptionssagen i bero.

6.4. Samtykke fra barnet

6.4.1. BØRN OVER 12 ÅR

Et barn over 12 år skal give sit samtykke til adoptionen, jf. adoptionslovens § 6, stk. 1.

Børn over 12 år skal give samtykke til adoption

Efter § 6, stk. 2, skal samtykket afgives under personligt fremmøde for statsforvaltningen, idet samtykket dog skal afgives mundtligt eller skriftligt efter statsforvaltningens bestemmelse herom. Hvis samtykket afgives skriftligt, skal det ske på en godkendt blanket. Hvis det gives mundtligt, skal statsforvaltningen udfærdige en erklæring om, at samtykket er afgivet. Der henvises til adoptionsbekendtgørelsens § 25, stk. 2.

Før samtykket afgives, skal statsforvaltningen afholde en samtale med barnet om adoptionen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 25, stk. 3. Under samtalen skal statsforvaltningen give barnet information og rådgivning om adoptionen og dens retsvirkninger, og barnet skal have mulighed for at udtale sig nærmere om adoptionen. Ved samtalen med barnet skal statsforvaltningen sikre, at barnet forstår alle retsvirkningerne af adoptionen, herunder spørgsmål om eventuel navneændring og statsborgerskab. Samtalens indhold skal bruges i vurderingen af, om adoptionen er til gavn for barnet. Se endvidere afsnit 6.4.3. om samtalen med barnet og om notatpligt.

Samtale med barnet

Statsforvaltningen kan undtagelsesvis undlade at indhente et samtykke, hvis indhentelsen heraf må antages at være til skade for barnet. Denne bestemmelse skal administreres med stor varsomhed og anvendes i praksis yderst sjældent, og det er således efter Familiestyrelsens opfattelse ikke tilstrækkeligt, at man ikke ønsker, at barnet skal vide, at ansøgeren ikke er forælder til barnet.

Undladelse af at indhente samtykke fra barnet

Herudover kan der forekomme tilfælde, hvor et barn under 18 år på grund af åndssvaghed eller sindssygdom ikke er i stand til at forstå retsvirkningerne af en adoption, og hvor indhentelsen af samtykke vil være til skade for barnet. Hvis barnet er over 18 år, men er under værgemål, skal samtykke fra barnets værge indhentes, jf. adoptionslovens § 14. Er den pågældende under værgemål og samtidig frataget den retlige handleevne på grund af en sindssygdom eller åndssvaghed, og er den pågældende ikke i stand til at forstå retsvirkningerne af en adoption, kan den pågældende ikke adopteres.

Barnet over 18 år og under værgemål

Reglerne om samtykke, rådgivning og information af et barn over 12 år finder også anvendelse, hvis barnet befinder sig i udlandet, og samtykket skal indhentes via en dansk repræsentation (adoptionsbekendtgørelsens § 25, stk. 4).

6.4.2. BØRN UNDER 12 ÅR

Er barnet under 12 år, skal der ifølge adoptionsloven foreligge oplysning om dets holdning til adoptionen, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det. Statsforvaltningen skal tilvejebringe oplysninger om barnets holdning på en måde, der er afpasset barnets alder, modenhed og sagens omstændigheder, og høring af et barn under 12 år kræver, at barnet har den nødvendige modenhed og er i stand til at forstå og udtale sig om den påtænkte adoption.

Oplysninger om barnets holdning til adoption

Høringsreglen er ikke ubetinget. Statsforvaltningen skal altid konkret vurdere det enkelte barns modenhed og ikke alene vurdere dette ud fra barnets alder. Oplysninger om barnets modenhed tilvejebringes bl.a. gennem oplysninger fra forældre og eventuelt barnets dagsinstitution/skole.

Tilvejebringelse af oplysninger om barnets modenhed

Hvis en eller flere af de formelle betingelser for adoption ikke er opfyldt, eller statsforvaltningen skønner, at adoptionen allerede på det foreliggende grundlag ikke kan antages at være til gavn for barnet, skal barnet ikke høres.

Inddragelse af børn i form af egentlige samtaler afhænger af det enkelte barns modenhed. Det vil dog formentlig for de fleste ca. 7-årige være muligt at gennemføre en samtale. Der vil sikkert kunne gennemføres samtaler med selv meget små børn (førskolealderen). Statsforvaltningen skal være opmærksom på, om der er tale om et barn med funktionsnedsættelser.

Samtale med barnet

Iværksætter statsforvaltningen en høring af barnet, bør barnet indkaldes til en samtale. Under samtalen bør statsforvaltningen informere barnet om retsvirkningerne af en adoption og yde barnet rådgivning. Omfanget af informationen og rådgivningen må tage udgangspunkt i barnets faktiske situation og gives på en sådan måde, at barnet mødes i "øjnehøjde".

Barnet skal mødes i "øjnehøjde"

Statsforvaltningen skal ved samtaler med børn være opmærksom på, at barnet ikke kan tilkendegive sine synspunkter, hvis ikke det er tilstrækkeligt informeret om de spørgsmål, det forventes at kunne have en mening om. Det er derfor vigtigt, at barnet under samtalen informeres om baggrunden for, at barnet er indkaldt til en samtale og om de spørgsmål, barnet skal forholde sig til.

Det er vigtigt, at barnet ikke sættes i en situation, som det ikke kan overskue, og som barnet ikke kan forholde sig til.

Det er ikke et krav, at barnet afgiver samtykket skriftligt over for statsforvaltningen.

Hvis oplysningerne om barnets holdning til adoptionen stammer fra andre myndigheder, skal statsforvaltningen sikre sig, at barnet har modtaget den nødvendige rådgivning og fået tilstrækkelig information om adoptionen. Hvis dette ikke er tilfældet, bør også børn under 12 år indkaldes til samtale.

6.4.3. SAMTALEN MED BARNET OG NOTATPLIGT

Hvis statsforvaltningen afholder samtale med et barn om adoptionen, skal statsforvaltningen udfærdige et notat om samtalen (offentlighedslovens § 6).

Barnet skal orienteres om, at der udfærdiges et notat om samtalen, og at oplysninger fra samtalen vil indgå i grundlaget for afgørelsen. Barnet skal endvidere orienteres om, at forældrene og ansøger kan få oplysningerne fra samtalen, medmindre der er tale om oplysninger, som statsforvaltningen kan begrænse efter reglerne om aktindsigt. De oplysninger, som barnet fremkommer med om sig selv og om forholdet til forældre/ansøger, vil efter en konkret vurdering kunne undtages fra aktindsigt, hvis statsforvaltningen skønner, at videregivelse af oplysningerne vil være til skade for barnet, særligt barnets forhold til forældrene eller andre.

Oplysninger om barnets konklusion eller holdning i sagen vil normalt ikke kunne undtages fra aktindsigt.

Notatet om samtalen med barnet bør så klart som muligt beskrive barnets mening. Det bør indeholde følgende oplysninger:

Indholdet af notat om samtale med barnet

- barnets stillingtagen til, at dets oplysninger videregives til forældrene eller andre
- tid og sted for samtalen og de medvirkende
- barnets forhold til ansøger
- barnets forhold til de biologiske forældre
- barnets syn på adoptionen, herunder barnets holdning til retsvirkningerne heraf, f.eks. holdning til nyt navn, statsborgerskab, afbrydelsen af slægtskabet til biologisk forælder, arvemæssige konsekvenser, m.v.
- en vurdering af samtalen, herunder barnets modenhed og reaktioner

De oplysninger, der kommer frem under samtalen, skal indgå i statsforvaltningens vurdering af, om adoptionen kan antages at være til gavn for barnet.

6.5. Særlig vejledningspligt over for udlændinge

Det følger af adoptionslovens § 8, stk. 3, og af adoptionsbekendtgørelsens § 19, stk. 2, og § 24, stk. 2 og 3, at en forælder eller værge, der skal afgive samtykke eller erklæring, skal have modtaget rådgivning og information om adoptionens retsvirkninger.

Statsforvaltningernes almindelige vejledningspligt følger også af forvaltningslovens § 7.

I forbindelse med rådgivning og information af udlændinge skal statsforvaltningen være særlig opmærksom på, om den pågældende fuldt ud forstår den rådgivning og information, som modtages.

Folketingets Ombudsmand har i sin beretning for 1990 anført, at det følger af bestemmelserne om myndighedernes vejledningspligt og af officialmaksimen, at forvaltningsmyndigheder i almindelighed må sikre sig, at de bliver forstået af udlændinge, hvis sag myndighederne behandler. Ifølge ombudsmanden gælder denne vejledningspligt særligt, hvor den pågældende udlænding ikke har kendskab til, at der eksisterer en sag.

Om statsforvaltningen i den konkrete sag skal oversætte breve til et for udlændingen tilgængeligt sprog eller indkalde en tolk til samtaler med den pågældende, må bero på en konkret vurdering.

Særligt om indhentelse af samtykke eller erklæring fra udlandet

Hvis den, der skal afgive samtykke eller erklæring, ikke har bopæl her i landet, kan statsforvaltningen bede en dansk repræsentation i opholdslandet om at indkalde den pågældende til en samtale med henblik på afgivelse af samtykke eller erklæring.

Bistand fra dansk repræsentation

Til brug for afgivelse af samtykket eller erklæringen anvendes en godkendt blanket oversat til et sprog, som forælderen forstår.

Det skal sikres, at vedkommende modtager den nødvendige rådgivning og information om adoptionens retsvirkninger. Hvis statsforvaltningen beder en dansk repræsentation i udlandet om at indhente samtykket fra forældrene eller værgen, bør statsforvaltningen instruere repræsentationen om, hvilke informationer m.v. der bør gives til den, der skal afgive samtykke.

Hvis den, der skal afgive samtykke eller erklæring, ikke har bopæl her i landet og ikke har mulighed for at møde på en dansk repræsentation i opholdslandet, f.eks. på grund af geografiske afstande, bør statsforvaltningen forlægge sagen for Familiestyrelsen. Familiestyrelsen har i medfør af adoptionslovens § 8, stk. 5, mulighed for at bestemme, at samtykke afgivet for en udenlandsk myndighed eller institution kan ligestilles med samtykke afgivet for dansk myndighed eller institution.

6.6. Forbud mod vederlag og ulovlig formidling

Alle de personer, der skal afgive samtykke m.v. til adoption, er omfattet af forbuddet i adoptionslovens § 15 mod at yde eller modtage vederlag i forbindelse med adoptionen. Statsforvaltningen må under samtalerne søge oplyst, om der er ydet eller modtaget vederlag eller anden form for modydelse. En adoptionsbevilling må nægtes, hvis der er ydet vederlag, uanset om vederlaget har påvirket den pågældendes holdning til adoptionen.

I de situationer, hvor der skal afgives et samtykke efter adoptionslovens § 7, eller en erklæring efter adoptionslovens § 13 vil dækning af rimelige rejseomkostninger

Dækning af rimelige rejseomkostninger anses ikke for omfattet af forbuddet

til en forælder, der bor i udlandet og skal afgive samtykket eller erklæringen til en dansk repræsentation eller anden myndighed, som udgangspunkt ikke være omfattet af forbuddet i adoptionslovens § 15.

Efter adoptionslovens § 33, stk. 1, må der ikke ydes eller modtages hjælp med henblik på at opnå forbindelse mellem en kvinde og en anden, der ønsker, at kvinden skal føde et barn til denne (surrogatmoderskab).

Surrogatmoderskab

Efter § 33, stk. 2, må der heller ikke foretages annoncering med henblik på at opnå en sådan forbindelse.

Forbuddet gælder, uanset om der ydes vederlag eller ej. Ikke blot formidleren, men også modtageren af formidlingen, kan straffes for overtrædelse af denne bestemmelse.

Formålet med bestemmelsen er at modvirke surrogatmoderskab, hvori der er et kommercielt islæt, ud fra en betragtning om, at børn ikke bør gøres til en handelsvare. En overtrædelse af § 33 kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Familiestyrelsen har på baggrund af en række konkrete sager søgt afklaret, om adoptionslovens § 33 finder anvendelse i tilfælde, hvor en udenlandsk organisation yder bistand til at formidle kontakt mellem et dansk ægtepar og en udenlandsk rugemor.

På baggrund af formuleringen af § 33 må det konkluderes, at hvis bistanden må anses for modtaget i Danmark, dvs. at materiale fra den udenlandske organisation til et dansk ægtepar er modtaget i Danmark, og formidling af kontakten mellem den udenlandske rugemor og det danske ægtepar er sket i Danmark, kan det danske ægtepar straffes for overtrædelse af § 33. Hvor bistanden må anses for at være modtaget i udlandet, kan parret derimod kun straffes, hvis modtagelsen af sådan bistand også er strafbar i det pågældende land, jf. straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2.

Overtrædelse af § 33 kan straffes

En overtrædelse af § 33 kan derimod ikke begrunde, at bevilling til eventuel efterfølgende stedbarnsadoption nægtes.

Ved mistanke om ulovlig formidling af surrogatmoderskab skal adoptionssagen forelægges for Familiestyrelsen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 10, nr. 3.

Forelæggelse for Familiestyrelsen

6.7. Tilbagekaldelse af samtykke og adoption uden samtykke (tvangsadoption)

Udgangspunktet i adoptionsloven er, at en adoption ikke kan gennemføres uden et samtykke fra forældrene efter adoptionslovens § 7. Adoption kan dog i særlige tilfælde gennemføres uden samtykke fra forældrene, hvis hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger dette.

Afgørelser om adoption uden samtykke skal forelægges for Familiestyrelsen efter adoptionsbekendtgørelsens § 10, nr. 2.

Hvis et samtykke til adoption tilbagekaldes under sagens behandling, skal statsforvaltningen underrette ansøgerne herom, vejlede om retsstillingen og spørge, om adoptionen fortsat ønskes gennemført.

Tilbagekaldelse af samtykke til adoption

Efter § 9, stk. 1, i adoptionsloven kan adoptionsbevilling alligevel meddeles, hvis tilbagekaldelsen under særlig hensyntagen til barnets tarv ikke er rimeligt begrundet. Bestemmelsen kan anvendes i situationer, hvor barnet, efter at et samtykke er givet, er blevet anbragt i en plejefamilie og er faldet godt til hos plejeforældrene, der er interesseret i at adoptere barnet.

Der kræves ikke så meget for at fremme en adoption, hvis et meddelt samtykke er blevet tilbagekaldt, som hvis samtykket aldrig er blevet givet.

Der kan lægges vægt på, om begrundelsen for tilbagekaldelsen er rimelig. Selv om dette er tilfældet, kan hensynet til barnets tarv dog, når barnet har været hos plejeforældrene i en vis tid, med betydelig vægt tale for at se bort fra tilbagekaldelsen.

Som det fremgår af afsnit 6.2.4 omfatter reglerne om tilsidesættelse af en tilbagekaldelse af et samtykke til adoption efter § 9, stk. 1, ikke samtykke, der er afgivet efter § 8 a.

Der henvises til Familiestyrelsens ”Vejledning om frigivelse af børn til national bortadoption” for en nærmere gennemgang af reglerne for adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, stk. 2-4, samt domstolsprøvelse, advokatbeskikkelse m.v.

Vejledning om frigivelse af børn til national bortadoption

DEL III FREMMEDADOPTION

Tredje del af vejledningen redegør for reglerne og sagsbehandlingen, når der søges om godkendelse til at gennemføre en national eller international fremmedadoption.

Ændringerne i adoptionsloven med lov nr. 492 af 12. juni 2009 har blandt andet medført, at undersøgelses- og godkendelsesforløbet er det samme, uanset om en ansøger ønsker at gennemføre en national eller en international adoption.

Ens undersøgelsesforløb ved national og international adoption

I kapitel 7 beskrives selve godkendelses- og godkendelsesforløbet, mens kapitel 8 vedrører de krav, som der stilles for, at en ansøger kan godkendes til adoption. I kapitel 9 redegøres for selve godkendelsen, herunder blandt andet dens indhold og varighed. Kapitel 10 beskriver forhold vedrørende matchningen af et barn med godkendte adoptionsansøgere, og kapitel 11 de rapporter, som adoptanterne udfærdiger efter hjemtagelsen af barnet (opfølgingsrapporter).

KAPITEL 7: UNDERSØGELSESG- OG GODKENDELSESFORLØBET

7.1. Generelt om undersøgelsesforløbet

Undersøgelsesforløbet er i sager om fremmedadoption opdelt i tre særskilte faser. Forløbet er nærmere reguleret i godkendelsesbekendtgørelsens kapitel 2.

3 faser

Formålet med fase 1 er, at det meget tidligt i forløbet afklares, om ansøgeren opfylder de generelle betingelser for at blive godkendt. Fase 2 er gennemførelse af det adoptionsforberedende kursus, mens adoptionsmyndighederne i fase 3 foretager den individuelle vurdering af, om ansøgeren kan anses for egnet som adoptivforælder.

I det faseopdelte undersøgelsesforløb lægges der vægt på rådgivning af ansøgeren og på ansøgerens egen vurdering, mens myndighedernes kontrolfunktion træder i baggrunden.

Undersøgelsesforløbet skal først og fremmest skabe en afklaring af, om ansøgeren opfylder kravene for at blive godkendt som adoptant, herunder en afklaring af om ansøgeren har den nødvendige indsigt i og forståelse for et adoptivbarns situation. Herudover skal undersøgelsesforløbet forberede ansøgeren på de særlige problemer, der kan opstå ved enhver adoption.

7.2. Fase 1

Statsforvaltningens undersøgelse i fase 1 er koncentreret om at tilvejebringe oplysninger om, hvorvidt ansøgeren opfylder de generelle krav, der gælder for at blive godkendt som adoptant, dvs. oplysninger om ansøgerens alder, samliv og ægteskab, økonomi, bolig, strafforhold og helbred. Der henvises til kapitel 8.2. for en nærmere beskrivelse af de krav, der skal opfyldes i fase 1.

Undersøgelse af om ansøgeren opfylder de generelle krav

Statsforvaltningen skal alene undersøge, om ansøgeren opfylder de generelle krav til adoption efter dansk ret. Der vil imidlertid være tilfælde, hvor ansøgeren opfylder disse krav, men hvor der samtidig gør sig forhold gældende, der på grund af giverlandenes regler vil besværliggøre formidlingen af et barn til ansøgeren. Hvis ansøgeren ønsker vejledning om de enkelte giverlandes regler, bør ansøgeren henvises til at kontakte de formidlende organisationer.

Undersøgelsesforløbet i fase 1 indledes med, at ansøgeren retter henvendelse til statsforvaltningen med en ansøgning om godkendelse som adoptant.

Ansøgningen anses for indgivet til statsforvaltningen samme dag, som den er modtaget i statsforvaltningen.

Ansøgningskemaet skal udfyldes med en række oplysninger, der for nogles vedkommende ikke direkte vedrører samrådets afgørelse i fase 1. Det er mest hensigtsmæssigt, at sagens faktuelle oplysninger indhentes samlet, så det undgås, at ansøgeren skal afgive nye oplysninger forud for undersøgelsen i fase 3.

Ansøgeren skal desuden udfylde en helbreds erklæring og fremlægge en helbredsattest, der som udgangspunkt skal være udfærdiget af ansøgerens egen læge. Helbredsattesten må ved indlevering til statsforvaltningen ikke være mere end 3 måneder gammel.

Helbredsattesten må ikke være mere end 3 måneder gammel

7.2.1. STATSFORVALTNINGENS OPGAVER I FASE 1

Når statsforvaltningen har modtaget ansøgningen med bilag, gennemgås oplysningerne for at vurdere, om der er behov for at indhente yderligere oplysninger. Afhængigt af oplysningerne om ansøgerens helbredsmæssige forhold kan der være behov for at indhente supplerende oplysninger om f.eks. hospitalsindlæggelser eller særlige lægeundersøgelser og behandlinger.

Indhentelse af yderligere oplysninger

Herudover skal statsforvaltningen indhente en udskrift af ansøgerens straffeattest i henhold til § 22, stk. 1, nr. 5, i bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) samt en eventuel erklæring i henhold til bekendtgørelsens § 26. Ansøgeren har givet samtykke hertil ved sin underskrift af ansøgningen.

Straffeattester

Endelig skal statsforvaltningen spørge ansøgerens kommune, om denne er i besiddelse af oplysninger om ansøgeren, der kan tale imod, at kommunen senere vil udstede plejetilladelse. Kommunen vil normalt senere udstede plejetilladelsen på grundlag af de undersøgelser, som statsforvaltningen allerede har foretaget i forbindelse med adoptionssagen. Kommunen vil således kun skulle foretage en selvstændig undersøgelse af ansøgerens forhold i forbindelse med udstedelse af plejetilladelsen, hvis kommunen er i besiddelse af oplysninger om ansøgeren, som ikke fremgår af adoptionssagen, og som kan begrunde en selvstændig undersøgelse.

Plejetilsagn

Når statsforvaltningen vurderer, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, indkaldes ansøgeren til en orienterende samtale. Statsforvaltningen gennemgår under samtalen de indkomne oplysninger med ansøgeren og søger eventuelle tvivlsspørgsmål afklaret.

Samtale med ansøgeren

Statsforvaltningen skal under samtalen informere ansøgeren om det kommende forløb, herunder kravene til en adoptant og de oplysninger, som ansøgeren i det kommende undersøgelsesforløb kan forvente at skulle give.

Hvis det ved undersøgelsen i fase 1 skønnes, at der er forhold ved ansøgeren, som ikke i sig selv kan give anledning til afslag i fase 1, men som kan give anledning til en særlig vurdering i fase 3, herunder eventuelt iværksættelse af en specialundersøgelse, bør ansøgeren også vejledes herom, jf. afsnit 8.2.

Statsforvaltningen bør desuden under samtalen med ansøgeren gøre opmærksom på, at der normalt kræves tilmelding til en formidlende organisation, hvis ansøgeren ønsker at gennemføre en international fremmedadoption. Oplyser ansøgeren, at vedkommende ønsker at gennemføre adoptionen uden bistand fra en formidlende organisation, bør statsforvaltningen henvise ansøgeren til at rette henvendelse til Familiestyrelsen, jf. kapitel 14.

Med hensyn til ansøgerens ønsker og muligheder i relation til barnets alder bemærkes, at Adoptionsnævnet på baggrund af høringer af de to formidlende organisationer har henstillet til samrådene og samrådssekretariatene, at en ansøger, som ikke umiddelbart kan godkendes til et barn i alderen 0-36 måneder, i forbindelse med forundersøgelsen bør vejledes om, at mulighederne for at adoptere et barn vil afhænge af formidlingssituationen på det pågældende tidspunkt, og at det i yderste konsekvens kan være forbundet med betydelige vanskeligheder at få formidlet et barn inden for den periode, hvor godkendelsen er gyldig, jf. afsnit 9.4. Ansøgeren bør samtidig orienteres om muligheden for at kontakte organisationerne med henblik på drøftelse af formidlingssituationen på det givne tidspunkt.

Vejledning om formidlingssituationen

Endelig kan det være relevant at vejlede ansøgeren om betydningen af fertilitet og eventuel graviditet i løbet af undersøgelsesforløbet, jf. herom afsnit 8.5.

Fertilitet og graviditet

Hvis statsforvaltningen, når sagen er oplyst, vurderer, at ansøgeren utvivlsomt opfylder de generelle godkendelseskrav, træffer statsforvaltningen afgørelse om, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte uden, at sagen forelægges samrådet (administrativ godkendelse). Hvis statsforvaltningen er i tvivl, om hvorvidt de generelle godkendelseskrav er opfyldt, eller hvis statsforvaltningen vurderer, at ansøgeren ikke opfylder kravene, skal sagen forelægges samrådet.

Administrativ godkendelse

7.2.2. ADOPTIONSSAMRÅDETS OPGAVER I FASE 1

Hvis sagen forelægges samrådet, skal samrådet træffe afgørelse om, hvorvidt ansøgeren opfylder de generelle krav. Samrådet skal ikke i øvrigt vurdere, om ansøgeren er egnet til at adoptere.

Hvis der er fremkommet oplysninger, der betyder, at ansøgeren ikke opfylder de generelle krav i forbindelse med godkendelse som adoptant, bør der allerede på dette tidspunkt meddeles afslag på godkendelse som adoptant. Hvis det omvendt vurderes, at ansøgeren opfylder de generelle betingelser, tilkendegiver samrådet, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte.

Hvis samrådet vurderer, at der, før der træffes afgørelse, er behov for en specialundersøgelse af ansøgeren, kan samrådet bestemme, at en sådan undersøgelse af ansøgeren skal iværksættes. Samrådet vil så efterfølgende på baggrund af specialundersøgelsen skulle vurdere sagen på ny og træffe en endelig afgørelse om, hvorvidt de generelle krav kan anses for opfyldt. Denne situation vil særlig være relevant i forbindelse med vurderingen af den betydning, som en ansøgers helbreds-mæssige forhold har for spørgsmålet om godkendelse til adoption.

Specialundersøgelse

7.3. Fase 2

Det adoptionsforberedende kursus er obligatorisk for alle førstegangsansøgere og indgår for disse ansøgere som fase 2 i undersøgelsesforløbet.

Det adoptionsforberedende kursus

Formålet med og indholdet af kurset, der tilrettelægges og udbydes af Familiestyrelsen, er nærmere omtalt i afsnit 8.3.

Deltagelse i kurset er betinget af, at

- samrådet har tilkendegivet, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte efter fase 1
- at ansøgeren har betalt for deltagelsen i kurset, jf. bekendtgørelse om betaling for adoptionsforberedende kurser.

Statsforvaltningen bør orientere førstegangsansøgere om det adoptionsforberedende kursus, herunder om tid og sted for kurserne.

På Familiestyrelsens hjemmeside www.familiestyrelsen.dk findes en kursusoversigt med datoer og sted for de enkelte kurser.

Kursusoversigt

Ansøgerne skal selv tilmelde sig et kursus. Tilmelding sker til Familiestyrelsens kursussekretariat.

Tilmelding

Ansøgeren kan frit vælge mellem de udbudte kurser. Kurset skal dog være gennemført, således at fase 3 kan påbegyndes senest et år efter, at ansøgeren er blevet godkendt i fase 1.

Når kurset er gennemført, modtager ansøgeren et kursusbevis. Dette bevis skal, hvis ansøgeren ønsker at fortsætte adoptionssagen, indsendes til statsforvaltningen.

Adoptionsforberedende kurser for flergangsadoptanter

Det adoptionsforberedende kursus er kun obligatorisk for førstegangsansøgere. Samrådet kan dog i den enkelte sag beslutte, at en ansøger, der tidligere har adopteret et barn, skal deltage i et adoptionsforberedende kursus (adoptionslovens § 25 c, stk. 2).

Samrådet skal ved en afgørelse herom begrunde afgørelsen så udførligt, at Familiestyrelsen – på baggrund af begrundelsen – kan tilrettelægge et særligt kursusforløb for den pågældende ansøger, hvor der i kursusindholdet tages højde for netop de problemstillinger, der er relevante for den enkelte familie.

Det må formodes, at samrådet kun sjældent finder anledning til at træffe afgørelse om, at en ansøger, der tidligere har adopteret, på ny skal på kursus.

Flergangsansøgere, der måtte ønske at deltage i det adoptionsforberedende kursus på frivillig basis, kan efter omstændighederne tilbydes en kursusplads. Det er dog en forudsætning, at der er ledige pladser på det kursus, som ansøgeren ønsker at

tilmelde sig. Hvis en ansøger over for statsforvaltningen spørger om muligheden for frivillig deltagelse i kurset, bør statsforvaltningen henvise den pågældende til at rette henvendelse til Familiestyrelsens kursussekretariat.

7.4. Fase 3

I fase 3 skal det afgøres, om en ansøger, der opfylder de generelle betingelser for at blive godkendt som adoptant, og som efter deltagelse i det adoptionsforberedende kursus oplyser, at vedkommende fortsat ønsker at adoptere, også efter en individuel vurdering kan anses for egnet hertil.

Individuel vurdering

Det er en betingelse for iværksættelsen af fase 3, at ansøgeren har bedt statsforvaltningen om, at fase 3 iværksættes, og at ansøgeren har gennemført et adoptionsforberedende kursus, hvis dette kræves.

Der gælder ikke noget krav til, hvordan ansøgeren skal anmode om iværksættelse af fase 3.

7.4.1. STATSFORVALTNINGENS OPGAVER I FASE 3

Statsforvaltningen indkalder som indledning til fase 3 ansøgeren til en samtale.

Samtaler med ansøgeren

Formålet med undersøgelsen i fase 3 er at tilvejebringe en individuel beskrivelse af ansøgeren. Denne beskrivelse har til formål at give samrådet det nødvendige grundlag for at træffe afgørelse om godkendelse som adoptant og at fastsætte de nærmere rammer for godkendelsen. Herudover har undersøgelsen til formål at give enten de udenlandske myndigheder eller Adoptionsnævnet det nødvendige grundlag for deres afgørelse om at anvise et konkret barn til den pågældende. Hvis ansøgeren ønsker at gennemføre en international fremmedadoption, vil statsforvaltningen udarbejde en socialrapport på baggrund af undersøgelsen i fase 3, jf. afsnit 9.3.1.

Oplysningerne i fase 3 skal tilvejebringes i et samarbejde mellem statsforvaltningen og ansøgeren under det antal samtaler, herunder hjemmebesøg, der i den enkelte sag må anses for nødvendigt.

I forbindelse med ændringen af adoptionsloven i 2000 blev det forudsat, at omfanget af fase 3-undersøgelsen vil være klart mere begrænset end omfanget af den tidligere undersøgelse i forbindelse med godkendelse af adoptanter. Det vil derfor normalt være tilstrækkeligt at afholde en fælles samtale med ansøgerne i statsforvaltningen samt et hjemmebesøg. Varigheden af statsforvaltningens samtale(r) med ansøgeren vil naturligvis kunne variere noget. Imidlertid bør den samlede varighed af samtalerne normalt ikke overstige 4-5 timer.

Hvis sagsbehandleren er i tvivl om, hvorvidt ansøgeren bør godkendes, må undersøgelsen dog ventes at blive noget mere omfattende, herunder eventuelt omfatte

Tvivl om ansøgeren bør godkendes

enesamtaler, inddragelse af en anden sagsbehandler eller efter omstændighederne psykiatrisk eller psykologisk bistand.

Det vil være naturligt under samtalerne at få belyst følgende emner:

Emner der bør belyses

- adoptionsmotivet (tidspunktet for beslutningen, barnløshed, evt. ønsker om søskende)
- personlighed og interesser (fritidsbeskæftigelser, socialt liv m.v.)
- fremtidsplaner
- ægteskab og relationer til slægt og omgivelser
- ønsker vedrørende godkendelsens anvendelse – national eller international adoption
- forestillinger om barnet (køn, alder, udseende og begrundelsen herfor)
- forventninger til barnet, herunder hvilke risici ansøgeren kan acceptere
- kendskab til børn
- indstilling til barnets biologiske baggrund, herunder overvejelser om åbenhed i adoption og oplysning til barnet om adoptionen
- pasning af barnet
- beskrivelse af børn i hjemmet
- bolig og omgivelser
- erhverv
- religionsopfattelse

De enkelte emner har en selvstændig betydning af forskellig tyngde, men også en indbyrdes sammenhæng ved belysningen af ansøgerens forhold. Det er ikke tanken, at sagsbehandleren skal udspørge ansøgeren mere detaljeret om de enkelte emner, men hvis samtalen giver indtryk af, at ansøgeren kan have særlige vanskeligheder, kan dette føre til en specialundersøgelse.

Sagsbehandleren i samrådssekretariatet vil under sagen skulle indgå i et nært spil med ansøgeren, og der vil skulle drøftes forhold, som ansøgeren kan have svært ved at tale med andre – måske især ”myndigheder” – om. Sådanne omstændigheder skal inddrages i vurderingen af den enkelte sag og tages i betragtning i kontakten med ansøgerne.

En række af emnerne, for eksempel ansøgerens adoptionsmotiv, barnets biologiske baggrund og oplysning til barnet om adoptionen, indgår i det adoptionsforberedende kursus i fase 2. Disse emner bør alligevel berøres under undersøgelsen i fase 3, men drøftelserne må tilpasses den omstændighed, at emnerne har været behandlet indgående på det adoptionsforberedende kursus. Sagsbehandleren må derfor tage udgangspunkt i, at formålet med at berøre emnerne under fase 3 er at tilvejebringe de nødvendige oplysninger om ansøgeren.

I forhold til emnet om ansøgerens forventninger til barnet, bør ansøgeren vejledes om, at en del børn til såvel national som international adoption falder uden for en almen godkendelse. I samtalerne med ansøgeren er det vigtigt, at sagsbehandleren

En del børn falder uden for en almen godkendelse

drøfter dette med ansøgeren, og giver ansøgeren mulighed for at overveje, om vedkommende ønsker på forhånd at søge en udvidet godkendelse.

Hvis ansøgeren tilkendegiver, at vedkommende ønsker at adoptere et barn født i Danmark, bør det – uanset at ansøgeren ikke på forhånd ønsker at søge en udvidet godkendelse – af sagen fremgå, hvilke eventuelle risici ansøgeren er indstillet på at acceptere. Det bør også af sagen fremgå, om ansøgeren ønsker at modtage et barn i pleje med henblik på eventuel senere adoption og ansøgernes overvejelser i forhold til at adoptere et barn, som er frigivet til adoption uden samtykke.

Foruden drøftelsen af de nævnte emner er det vigtigt, at sagsbehandleren aflægger besøg i ansøgerens hjem for at danne sig et indtryk af ansøgeren i dennes eget miljø og få en nærmere oplevelse af de forhold, hvorunder ansøgeren lever. Hvis ansøgeren i forvejen har børn, kan sagsbehandleren her få lejlighed til at se hvert enkelt barn i familiemiljøet og bedømme de indbyrdes forhold.

Hjemmebesøg

Hvis der er tale om en ansøger, der tidligere har adopteret, vil omfanget af statsforvaltningens undersøgelse normalt være mere begrænset og vil kunne koncentreres om en opdatering i forhold til den tidligere adoptionssag.

Flergangsadoptant

I tilfælde, hvor ansøgeren har egne børn i hjemmet, bør man med ansøgerens tilladelse på forhånd indhente udtalelse om barnet/børnene fra daginstitution og/eller skole.

Sagsbehandleren udarbejder på baggrund af samtalerne en beskrivelse af ansøgeren, der indeholder følgende hovedpunkter:

- ansøgerens baggrund, uddannelse, erhverv og økonomi
- beskrivelse af ansøgerens positive og negative egenskaber
- kendskab til børn
- ønsker vedrørende barnet og begrundelse herfor
- forventninger til barnet, herunder hvilke risici ansøgeren accepterer
- bolig og omgivers egnethed for børn
- oplysning om eventuelle andre børns tilpasning og udvikling

7.4.2. ADOPTIONSSAMRÅDETS OPGAVER I FASE 3

Når statsforvaltningen finder, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, forelægges beskrivelsen af ansøgeren for samrådet sammen med en indstilling til afgørelse. Ansøgerne skal forud for samrådets behandling af sagen partshøres over alt relevant materiale, jf. forvaltningsloven § 19.

Samrådet skal i fase 3 tage stilling til, om ansøgeren kan godkendes som adoptant.

Hvis samrådet vurderer, at der, før der træffes afgørelse, er behov for en specialundersøgelse af ansøgeren, kan samrådet bestemme, at en sådan undersøgelse af ansøgeren skal iværksættes. Samrådet vil så efterfølgende på baggrund af special-

Specialundersøgelse

undersøgelsen skulle vurdere sagen på ny og træffe en endelig afgørelse om godkendelse som adoptant.

Det skal af den endelige godkendelse fremgå, om denne omfatter en adoption, der formidles af en formidlende organisation/Adoptionsnævnet, eller om godkendelsen omfatter en adoption af et konkret barn født i Danmark. Hvis godkendelsen omfatter en adoption, hvor ansøgeren har tilladelse til at gennemføre en privat fremmedadoption, skal dette også fremgå af godkendelsen.

Godkendelsens omfang

KAPITEL 8: GODKENDELSESKRAV

8.1. Adoptionslovens krav om godkendelse som adoptant

Adoptionslovens § 2 indeholder den grundlæggende betingelse for, at adoption må bevilges - nemlig at adoptionen må antages at være til gavn for den, der ønskes adopteret.

Adoption skal være til gavn for barnet

Som grundlag for adoptionen skal der være foretaget en undersøgelse. Ved adoptionslovens § 4 a, er kravet herom skærpet til et krav om, at ansøgeren som hovedregel skal godkendes som adoptant.

Godkendelse som adoptant meddeles af statsforvaltningens adoptionssamråd efter en undersøgelse, der foretages af statsforvaltningen, jf. adoptionslovens § 25 a. Undersøgelsen omfatter dels en række generelle krav, der er forholdsvis målbare (afsnit 8.2.), dels det krav, at ansøgeren, efter en individuel vurdering, skal kunne anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn (afsnit 8.4.).

De krav, der gælder for at blive godkendt som adoptant, udspringer af det grundlæggende princip om, at hensynet til barnets bedste kommer i første række. Ansøgeren har ikke et retskrav på at kunne adoptere et barn. Uanset at ansøgeren har et legitimt ønske om at adoptere, vil en eventuel konflikt mellem ansøgerens ønsker og hensynet til, hvad der er bedst for barnet, altid skulle afgøres til fordel for barnet.

Hensynet til barnet kommer i første række

Kravene i forbindelse med godkendelse som adoptant findes i §§ 6-10 i bekendtgørelse om godkendelse som adoptant (godkendelsesbekendtgørelsen).

8.2. De generelle godkendelseskrav

I det følgende redegøres der for de generelle kriterier, som man normalt skal opfylde for at blive godkendt som adoptant. Hvordan disse retningslinjer nærmere skal anvendes i konkrete sager, vil også kunne udledes af Adoptionsnævnets praksis i konkrete sager, der er beskrevet på nævnets hjemmeside: www.adoptionsnaevnet.dk.

8.2.1. ALDER

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 1, kan en ansøger ikke godkendes som adoptant, hvis ansøgerens alder på tidspunktet for ansøgningens indgivelse overstiger barnets alder med mere end 40 år. Reglen skal forstås sådan, at der maksimalt må være 40 år og 364 dages aldersforskel mellem ansøgeren og barnet.

Ansøgerens alder må ikke overstige barnets alder med mere end 40 år

Ansøges der om en abstrakt godkendelse som adoptant, jf. afsnit 9.1., beregnes aldersforskellen som forskellen mellem ansøgerens alder og den nedre aldersramme for den abstrakte godkendelse. Dette indebærer, at en ansøger, der ønsker en abstrakt godkendelse som adoptant til et barn i alderen 0-36 måneder, ikke må være fyldt 41 år på tidspunktet for ansøgningens indgivelse.

Hvis ansøgeren på ansøgningstidspunktet er fyldt 41 år, vil ansøgeren efter hovedreglen ikke kunne godkendes til et barn yngre end 12 måneder, mens en ansøger på 42 år på ansøgningstidspunktet ikke vil kunne godkendes til et barn yngre end 24 måneder osv.

Ansøgerens alder vurderes på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen til statsforvaltningen, hvilket forstås som det tidspunkt, hvor ansøgningen modtages i statsforvaltningen.

Ansøgenes alder vurderes i forhold til tidspunktet for ansøgningens modtagelse i statsforvaltningen.

Dette tidspunkt fastholdes kun som ansøgningstidspunkt, hvis efterfølgende oplysninger fra ansøgenes side fremkommer i umiddelbar kontinuitet af ansøgningen om forundersøgelse. Det er således f.eks. ikke muligt at opfylde det ovenfor omtalte 40 års krav ved kort før sin 41 års fødselsdag at indsende en ufuldstændig ansøgning og herefter undlade at foretage videre. I betragtning af, at der kun kræves få og enkle oplysninger for, at forundersøgelsen af ansøgerne kan påbegyndes, skal der næppe gå lang tid, før det kan vække mistanke om, at ansøgerne ikke ønsker, at sagen skal påbegyndes med det samme. Hvor lang tid, der skal gå, afhænger dog af en konkret vurdering, herunder ansøgerens begrundelse for ikke at fremsende oplysningerne.

Statsforvaltningen vil kunne henlægge sagen, hvis det fremgår af ansøgenes oplysninger eller af omstændighederne i øvrigt, at ansøgeren ikke ønsker sagen behandlet i naturlig forlængelse af ansøgningens indgivelse. Statsforvaltningen må i sådanne tilfælde henvise ansøgeren til at indgive ansøgning på ny. Tilsvarende gælder, hvis en ansøger efterfølgende trækker sagsbehandlingen i langdrag ved f.eks. gang på gang at aflyse møder.

Ansøgerens passivitet m.v.

I forbindelse med vejledning af ansøgere om de forskellige muligheder for at søge dispensation til alderskravet i godkendelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 1, bemærkes, at Adoptionsnævnet i en generel henstilling har opfordret til, at der ydes særlig vejledning til adoptionsansøgere med hensyn til, hvilken aldersramme, der bør søges om godkendelse til. Vejledningen skal ydes med henblik på at undgå situationer, hvor ansøgere, der i forbindelse med godkendelse til barn nr. 1 har fået meddelt en relativ lav aldersramme, må forudses ikke at ville have mulighed for at opnå aldersdispensation til barn nr. 2, dels på grund af aldersreglerne, navnlig den maksimale grænse på 45-46 års aldersforskel, dels på grund af kravet om naturlig søskendeafstand. Der henvises for nærmere information til nævnets hjemmeside www.adoptionsnaevnet.dk.

Dispensation til alderskrav

Dispensation, hvis ”kun den ene ægtefælles alder overstiger barnets alder med mere end 40 år, mens den anden ægtefælle er noget yngre”.

Hensigten med denne mulighed for dispensation er at tage højde for en betydelig aldersforskel mellem to ægtefæller, der sammen søger om at blive godkendt som adoptanter, således at den ene ægtefælles lave alder i et vist omfang ”kompenserer” for den anden ægtefælles høje alder.

Det er en forudsætning, at den anden ægtefælle er ”noget yngre”, og denne betingelse skal ikke ses i forhold til den ældste ægtefælles alder men i forhold til barnets alder. Aldersforskellen mellem den yngste ægtefælle og barnet skal således være noget mindre end 40 år og 364 dage. Hvornår betingelsen er opfyldt, beror på en konkret vurdering, hvor det bl.a. tillægges betydning, i hvilken udstrækning den ældste ægtefælles alder overstiger den almindelige aldersregel, hvilken godkendelse der ønskes, samt omstændighederne i øvrigt.

Bestemmelsen giver kun mulighed for at fravige alderskravet i forhold til den ene af ægtefællerne. Hvis begge ægtefællers alder overstiger barnets alder med mere end 40 år, kan der ikke gives dispensation fra alderskravet i medfør af denne bestemmelse.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget bag adoptionsreformen i 2000, at der normalt ikke bør ske godkendelse til adoption af et lille barn i alderen 0-36 måneder, hvis den ældste ægtefælle er over 45-46 år. Dette gælder uanset den yngste ægtefælles alder.

Dispensation, hvis der inden rimelig tid efter modtagelsen af et adoptivbarn søges om godkendelse på ny

Ansøgning om godkendelse indgives inden rimelig tid efter modtagelsen af et adoptivbarn

Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 2, nr. 2, at 40 års-reglen endvidere kan fraviges, hvis der inden rimelig tid efter modtagelsen af et adoptivbarn ansøges om godkendelse til adoption af endnu et barn.

En ansøgning anses for indgivet ”inden rimelig tid”, hvis den er indgivet senest 1½ år efter modtagelsen af det allerede adopterede barn.

Inden 1½ år

Der kan ikke fastsættes nogen absolut regel om, hvornår en ansøgning om adoption af endnu et barn tidligst kan indgives. Det er derfor Familiestyrelsens opfattelse, at en ansøgning om godkendelse som adoptant ikke kan afvises under hensyn til, at der kun er forløbet kort tid siden hjemtagelsen af et tidligere adoptivbarn, og ansøgeren har derfor krav på, at ansøgningen realitetsbehandles.

Bestemmelsen i § 7, stk. 2, nr. 2 giver ikke adgang til at godkende en ansøger til et barn i en aldersgruppe, der ligger under den aldersgruppe, hvortil der blev givet godkendelse ved den forudgående adoption. Hertil kommer, at det er et krav, at der er naturlig søskendeafstand mellem børnene, hvorved forstås ca. 9 måneder.

Naturlig søskendeafstand

Bestemmelsen er en videreførelse af gældende dispensationspraksis. Bestemmelsen anvendes i dag sådan, at der også er mulighed for dispensation, hvis ansøgerne i forvejen har et biologisk barn, således at det i disse tilfælde er blevet anset for af-

Biologisk barn

gørende, om ansøgningen om godkendelse til adoption var indgivet inden rimelig tid efter det biologiske barns fødsel.

Dispensation på grund af særlige omstændigheder

Særlige omstændigheder

Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 2, nr. 3, at 40 års-reglen vil kunne fraviges, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Som eksempel på særlige omstændigheder kan især nævnes særlige forhold hos det barn, der ønskes adopteret. Det gælder f.eks., hvis der søges om adoption af en biologisk søster eller bror til et barn, som man allerede har adopteret, eller af et barn, som ansøgeren i forvejen har et nært og længerevarende tilknytningsforhold til. Det gælder også, hvis der søges om godkendelse til adoption af et større barn eller et vanskeligt anbringeligt barn under forudsætning af, at ansøgerne – bl.a. gennem erfaringer med egne børn – har de særlige kvalifikationer, der vil kunne medvirke til at sikre et gunstigt adoptionsforløb for et sådant barn.

Adoptionsnævnet har desuden i 2006 redegjort for nævnets holdning til en række forskellige forhold, som erfaringsmæssigt gør sig gældende i de sager, hvor der søges dispensation fra aldersreglen under henvisning til, at der foreligger særlige omstændigheder.

Nævnet har i den forbindelse understreget, at bestemmelsen i sin ordlyd og indhold lægger op til en konkret vurdering af, om der i den enkelte sag foreligger sådanne særlige omstændigheder, som kan begrunde en aldersdispensation, hvorfor konkrete omstændigheder i den enkelte sag kan føre til, at nævnets umiddelbare opfattelse må fraviges.

Der henvises til Adoptionsnævnet henstilling af 27. februar 2006 om dispensation fra alderskravet i medfør af § 7, stk. 2, nr. 3 (tidligere § 6, stk. 2, nr. 3).

Samspillet mellem de forskellige bestemmelser om dispensation fra 40 års-reglen

Der vil ikke ved at kombinere de enkelte dispensationsmuligheder kunne opnås yderligere fravigelse af de almindelige aldersregler.

8.2.2. ÆGTESKAB

Af adoptionslovens § 5, stk. 1, fremgår, at personer, der er gift, som det helt klare udgangspunkt kun kan adoptere sammen med deres ægtefælle.

Af § 5, stk. 2, fremgår, at kun ægtefæller kan adoptere sammen. Et par, der lever sammen uden at være gift, vil således ikke kunne godkendes til at adoptere sammen.

Ugifte samlevende sidestilles ikke med ægtefæller

Kravet om, at ansøgerne er gift, skal først være opfyldt på tidspunktet for den endelige godkendelse. Et ugift par vil således kunne indgive ansøgning om godkendelse som adoptanter, og vil - hvis de øvrige betingelser er opfyldt - kunne god-

kendes som adoptanter, hvis de på tidspunktet for samrådets endelige afgørelse om godkendelse kan fremlægge dokumentation for, at de nu er blevet gift.

Ansøgenes ægteskabelige status bør så vidt muligt søges afklaret under fase 1. Hvis ansøgerne afslutter fase 1 af godkendelsesforløbet uden at have indgået ægteskab, må statsforvaltningen eller samrådet i forbindelse med tilkendegivelsen om, at undersøgelsesforløbet kan fortsætte, samtidig henlede ansøgenes opmærksomhed på, at en endelig godkendelse som adoptanter vil forudsætte, at ansøgerne indgår ægteskab.

Det fremgår af § 4, stk. 1, i lov om registreret partnerskab, at adoptionslovens regler om ægtefæller ikke finder anvendelse på det registrerede partnerskab, hvorfor registrerede partnere ikke sammen kan godkendes som adoptanter. En person, der har indgået registreret partnerskab, kan heller ikke adoptere alene.

8.2.3. SAMLIV

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 9 kan ægtefæller kun godkendes som adoptanter, hvis de på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen har levet sammen i mindst 2½ år, med mindre der foreligger særlige omstændigheder.

Ansøgere skal have levet sammen i mindst 2½ år

Kravet om minimum 2½ års samliv skal sikre, at ansøgerne lever i et stabilt parforhold, hvilket må være en forudsætning for et gunstigt adoptionsforløb. Det kræves normalt, at ansøgerne i minimum 2½ år har haft fælles folkeregisteradresse. Efter omstændighederne kan der lægges vægt på oplysninger af anden art, men ansøgenes egne oplysninger om samlivets varighed kan ikke alene begrunde, at samlivskravet kan anses for opfyldt.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, vil samlivskravet kunne fraviges. Det gælder f.eks., hvis samlivskravet kolliderer med aldersbetingelserne i godkendelsesbekendtgørelsens § 7, fordi ansøgerne først har mødt hinanden i en relativt sen alder og derefter hurtigt har fundet ud af, at de ikke kan få biologiske børn sammen.

8.2.4. SÆRLIGT OM ENLIGE ANSØGERE

En enlig ansøger kan efter godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 1, godkendes som adoptant, hvis vedkommende opfylder kravene i godkendelsesbekendtgørelsens §§ 7-10 og i øvrigt kan anses for egnet til at opfostre et barn alene.

Som enlige ansøgere betragtes ansøgere, der er ugifte, fraskilte, enker eller enkemænd. Det gælder også, hvis ansøgeren er fast samlevende med en person, som vedkommende ikke er gift med, og som ikke er medansøger i sagen.

Enlige er: ugifte, fraskilte, enker eller enkemænd

Adoptionsnævnet har i konkrete klagesager udtalt, at der ved bedømmelsen af en ugift persons egnethed som adoptant må tages stilling til, om den pågældende på egen hånd vil kunne opfostre barnet på betryggende vis, og at det herudover også må tillægges betydning, om der er sandsynlighed for, at andre vil få en forældrerol-

le i forhold til et eventuelt barn, og i så tilfælde om også denne person eller disse personer er tilstrækkeligt egnede hertil.

Ved samrådets stillingtagen til, om den enlige ansøger opfylder de generelle krav, vil det således f.eks. kunne tillægges betydning, hvis ansøgeren lever i et ægteskabs-lignende forhold med en person, der reelt vil kunne få en forælderrolle i forhold til barnet, og som ikke opfylder de generelle godkendelseskrav.

Ansøger, der lever i ægte-
skabslignende forhold

Det forhold, at ansøgeren lever i et fast samliv med en anden person, er altså ikke i sig selv til hinder for, at en ansøger kan søge om godkendelse som enlig adoptant. Adoptionsnævnet har dog fundet, at karakteren af det faste samlivsforhold kan være sådan, at også samleveren vil skulle opfylde de generelle godkendelseskrav.

Om den individuelle vurdering af en enlig ansøger henvises til 8.4.4. nedenfor.

8.2.5. BOLIG

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 8, nr. 2, er det en betingelse for godkendelse som adoptant, at ansøgeren råder over en bolig, der er egnet til at danne rammerne for opfostring af et barn.

Der er ikke opstillet objektive krav til boligens størrelse, idet forhold som f.eks. boligens beliggenhed og indretning i relation til rammerne for barnets opvækst vil kunne spille en lige så stor rolle som f.eks. boligens størrelse.

For at sagsbehandleren kan danne sig et overordnet billede af ansøgerens bolig, afgiver ansøgeren dog i ansøgningskemaet faktuelle oplysninger om boligen, ligesom ansøgeren får lejlighed til i øvrigt at beskrive boligen.

Man vil i enkelte sager opleve, at ansøgerens - måske midlertidige - boligforhold på tidspunktet for forundersøgelsen ikke opfylder de krav, der må stilles til en egnet bolig for en familie med et barn. Hvis ansøgeren giver udtryk for realistiske planer om f.eks. flytning eller tilbygning, og hvis disse planer må forventes gennemført før barnets hjemtagelse, vil de kunne inddrages i vurderingen af ansøgerens sag, således at de aktuelle boligforhold ikke i sig selv kan begrunde et afslag på godkendelse som adoptant.

Det bemærkes, at der generelt ved international adoption fra giverlandenes side stilles krav om oplysninger om ansøgerens boligforhold, boligens omgivelser og placering samt egnethed til børn, ligesom det kræves, at der medsendes fotos af ansøgerens hjem.

8.2.6. ØKONOMI

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 8, nr. 3, er det en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgeren har "forsvarlige økonomiske forhold". Kravet skal forstås sådan, at ansøgeren har en økonomi, der giver plads til forsørgelse af en familie - også efter modtagelsen af et adoptivbarn.

Forsvarlige økonomiske
forhold

Ansøgeren skal til brug for vurderingen af de økonomiske forhold fremlægge oplysninger fra skattemyndighederne om indkomst- og formueforhold for de 2 sidste indkomstår samt oplysninger om eventuelle restancer hos skattemyndigheder eller kommune. Ansøgeren skal herudover på ansøgningskemaet angive oplysninger om månedlige indtægter og udgifter samt aktuelle formueforhold.

Ved vurderingen af oplysningerne om indtægter og udgifter vil der fra statsforvaltningens side kunne lægges vægt på en konkret udsigt til ændring i ansøgerens økonomi - på indtægts- eller udgiftssiden. Det kan i den forbindelse blive relevant at overveje betydningen af f.eks. planlagte ændringer i ansøgerens job- eller boligsituation nærmere, ligesom selve det at modtage et adoptivbarn i sagens natur vil medføre øgede udgifter til husholdning, daginstitutioner etc.

Har ansøgeren svingende indtægter, kan der være behov for at indhente indtægtsoplysninger for en længere periode.

Ansøger med svingende indtægter

I relation til vurderingen af ansøgerens formueforhold vil f.eks. oplysninger om betydelige restancer til det offentlige - særligt hvis der ikke er indgået aftale om afdragsvis betaling, eller hvis en indgået aftale ikke overholdes - kunne være af betydning for ansøgerens godkendelse som adoptant, idet oplysningerne kan indicere uorden i økonomien.

Hvis der er behov herfor, vil der i forbindelse med vurderingen af ansøgerens indtægter og udgifter kunne gøres brug af et budgetskema. Tilsvarende vil der i relation til vurderingen af ansøgerens formueforhold kunne gøres brug af et særligt skema vedrørende formueopgørelse.

Budgetskema

Det vil ikke i sig selv kunne begrunde et afslag på godkendelse som adoptant, at ansøgeren modtager kontanthjælp eller social pension. Det vil dog kunne være relevant at diskutere årsagen til længerevarende kontanthjælp eller til social pension i forbindelse med den individuelle vurdering af ansøgerens ressourcer.

Kontanthjælp eller social pension

Det må i øvrigt antages, at de tilfælde, hvor de økonomiske forhold i sig selv kan begrunde et afslag, vil være yderst begrænsede.

Det bemærkes, at der ved international adoption generelt fra giverlandenes side stilles krav om, at der afgives oplysninger om og dokumentation for ansøgerens økonomiske forhold, idet disse oplysninger tillægges betydning i forbindelse med giverlandenes vurdering af ansøgerens sag.

8.2.7. STRAFFORHOLD

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 8, nr. 4, er det en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgeren ikke er straffet for forhold, der giver anledning til berettiget tvivl om ansøgerens egnethed til at adoptere.

I fase 1 indhenter statsforvaltningen derfor ansøgerens straffeattest i henhold til § 22, stk. 1, nr. 5, i bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af per-

sonoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret) samt en eventuel erklæring i henhold til bekendtgørelsens § 26. Det bemærkes, at bekendtgørelsens § 36 ikke giver hjemmel til indhentelse af såkaldte børneattester i sager om godkendelse som adoptant.

Allerede i forbindelse med indgivelse af ansøgningen om godkendelse som adoptant giver ansøgeren samtykke til, at statsforvaltningen indhenter disse oplysninger.

Det bemærkes, at statsforvaltningen efterfølgende for ansøgere med en abstrakt godkendelse skal indhente en ny straffeattest, umiddelbart inden barnet overdrages til ansøgerne, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 12. I praksis bør statsforvaltningen derfor sikre sig, at man modtager oplysning om tidspunkt for en ansøgers udrejse, idet straffeattesten bør indhentes umiddelbart inden udrejsen.

Ny straffeattest inden barnet overdrages til ansøgerne

For ansøgere med en konkret godkendelse, indhentes efterfølgende ny straffeattest, umiddelbart inden bevilling udfærdiges.

Tidligere begået kriminalitet vil – afhængigt af art og omfang samt tidspunktet herfor – kunne begrunde et afslag på godkendelse som adoptant. Visse grove personfarlige forbrydelser samt sædelighedsforbrydelser må antages at kunne føre til afslag på godkendelse, uanset om forholdet ligger langt tilbage i tiden. Omvendt vil andre forbrydelser – f.eks. mindre berigelsesforbrydelser – ikke automatisk medføre afslag, hvis det er længe siden, at det strafbare forhold er begået. Endelig vil det normalt ikke føre til afslag, at ansøgeren for nyligt er straffet, hvis der er tale om en lovovertrædelse, der klart er uden betydning for den pågældendes egnethed om adoptant.

Der vil i relation til visse tilfælde af kriminalitet kunne opstå behov for at iværksætte en psykologisk eller psykiatrisk undersøgelse af ansøgeren.

Psykologisk eller psykiatrisk undersøgelse

Formålet i fase 1 er primært at tage stilling til objektive forhold om ansøgeren, mens der ikke foretages en nærmere vurdering af ansøgerens individuelle ressourcer. En specialundersøgelse skal derfor vente til fase 3. Herved opnås også, at der i forbindelse med specialundersøgelsen kan inddrages andre mere individuelle forhold omkring ansøgeren, som først er kommet frem under den eller de samtaler, der har fundet sted med ansøgeren under fase 3 i undersøgelsesforløbet. Skønnes det under fase 1, at det kan blive relevant at iværksætte en specialundersøgelse under fase 3, skal ansøgeren orienteres herom.

Det bemærkes, at giverlandene ved international adoption generelt stiller krav om oplysninger og dokumentation for ansøgerens strafforhold, ligesom en række giverlande kræver, at ansøgeren har en ren straffeattest. Er ansøgeren straffet for en lovovertrædelse, der ikke kan føre til afslag på godkendelse som adoptant, bør statsforvaltningen derfor vejlede vedkommende om, at lovovertrædelsen kan bewirke, at visse giverlande vil afvise at anvise et barn til den pågældende.

8.2.8. HELBRED

Efter godkendelsesbekendtgørelsens § 8, nr. 1, er det en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand ikke forringer mulighederne for, at adoptionsforløbet kan blive til barnets bedste. Dette gælder uanset, at en ansøger søger som del af et par.

Til brug for vurderingen heraf skal ansøgeren indsende en helbredserklæring, som vedkommende selv har udfyldt, og en helbredsattest fra ansøgerens egen læge. Hvis der er helbredsmæssige problemer, bør der normalt – med samtykke fra ansøgeren – indhentes en udtalelse fra den behandlende læge med oplysning om diagnose, behandling og eventuel prognose.

Helbredserklæring og helbredsattest

Der bør altid foretages en konkret vurdering af den enkelte ansøgers helbredsforhold, og der er mulighed for at iværksætte en medicinsk, psykiatrisk eller psykologisk undersøgelse af ansøgeren, hvis samrådet finder det nødvendigt for at træffe afgørelse.

Medicinsk, psykiatrisk eller psykologisk undersøgelse

Udgangspunktet for vurderingen af ansøgerens helbredstilstand er, at ansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand må være sådan, at den ikke forringer mulighederne for et gunstigt forløb af adoptivforholdet.

Ved bedømmelsen af helbredstilstanden bør der, udover vurderingen af den øjeblikkelige helbredstilstand, søges stillet en langtidsprognose, der dækker omtrent det tidsrum, inden for hvilket barnets opvækst vil finde sted. Der bør herved finde en bedømmelse sted af risikoen for ansøgerens død inden for dette tidsrum og for udviklingen af sværere sygdomme eller invaliditet, som kan forringe ansøgerens evne til at forsørge eller opdrage barnet, eller som kan påvirke familiens sammenhold og psykiske tilstand.

Langtidsprognose

Der henvises for så vidt angår de nærmere krav til adoptionsansøgerens fysiske og psykiske helbredstilstand til ”Vejledning om vurderingen af adoptionsansøgeres fysiske og psykiske helbredsforhold” (Vejledning nr. 9359 af 19. juni 2009) og til beskrivelsen af Adoptionsnævnets praksis på hjemmesiden www.adoptionsnaevnet.dk.

Vejledning om vurdering af adoptionsansøgeres fysiske og psykiske helbredsforhold

Det skal understreges, at der med udgangspunkt i de udstukne retningslinjer skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Det er herved muligt at tage hensyn til bl.a. sværhedsgraden af den pågældende sygdom eller betydningen af det pågældende handicap set i forhold til personens samlede livssituation.

8.3. Det adoptionsforberedende kursus

Deltagelse i et adoptionsforberedende kursus er en betingelse for, at personer, der ikke tidligere har adopteret et barn, kan godkendes som adoptanter (adoptionslovens § 25 c, stk. 1).

Obligatorisk deltagelse

Det adoptionsforberedende kursus tilrettelægges og udbydes af Familiestyrelsen.

Formålet med kurserne er blandt andet at gøre de centrale problemstillinger vedrørende adoption klare for ansøgeren og at sætte ansøgeren i stand til over for sig selv at få prøvet og bekræftet sit motiv til at adoptere.

Formål

Ansøgeren vil i den forbindelse blive undervist i og rådgivet om en række forhold, der har betydning ved adoption, og kurset tilsigter herudover at skabe en afklaring hos adoptanterne af egne ressourcer og præferencer med henblik på godkendelse af barn i forslag.

Det adoptionsforberedende kursus består af 2 weekender, hvor der særligt er fokus på ansøgeren, adoptionsmotivet, adoptivbarnet, dets baggrund og opvækstvilkår, ansøgerens og barnets individuelle tilknytningshistorier samt adoptivfamiliens dannelse.

Ansøgeren skal deltage i kurset i overensstemmelse med Familiestyrelsens kursusplan. Det indebærer, at en ansøger, der har tilmeldt sig et kursus, skal deltage i hele det anviste forløb for det pågældende kursus. Det er ikke muligt at deltage i enkelte dele af forskellige kursusforløb, f.eks. ved at deltage i et første weekendkursus, der indgår i ét kursusforløb, og herefter at deltage i den afsluttende weekend i et andet kursusforløb.

Familiestyrelsen kan dog efter omstændighederne tillade, at en ansøger, der har påbegyndt ét adoptionsforberedende kursus, men som på grund af f.eks. pludselig opstået sygdom, bliver forhindret i at afslutte det tilmeldte kursusforløb, overgår til et andet kursusforløb.

Ægtefæller skal følge samme kursusforløb (godkendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 2).

Samrådet kan efter adoptionslovens § 25 c, stk. 2, bestemme, at ansøgere, der tidligere har adopteret, skal deltage i et adoptionsforberedende kursus, hvis der efter en konkret vurdering er behov herfor. Der vil dog normalt være en formodning for, at en flergangsansøger ikke har behov for at deltage i et adoptionsforberedende kursus for at blive godkendt som adoptant på ny.

Ansøgere der tidligere har adopteret

Hvis der imidlertid under undersøgelsesforløbet undtagelsesvis kommer oplysninger frem, som indicerer, at ansøgeren er usikker på, hvad det vil indebære at adoptere endnu et barn, kan samrådet træffe beslutning om, at ansøgeren skal deltage i et adoptionsforberedende kursus. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis ansøgeren efter modtagelsen af det første barn har gennemgået barnløshedsbehandling, hvis det allerede adopterede barn har haft vanskeligt ved at tilpasse sig familien og omvendt, eller hvis der søges om godkendelse til en anden godkendelsesramme end tidligere.

8.4. Den individuelle vurdering

Ansøgeren skal – udover at opfylde de generelle godkendelseskrav og eventuelt deltage i et adoptionsforberedende kursus – også efter en mere individuel vurdering kunne anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn.

Afgørelsen af, om ansøgeren kan anses for egnet til at opfostre et adoptivbarn, afhænger navnlig af ansøgerens personlige ressourcer.

Ansøgerens personlige ressourcer

Det er ikke muligt nøje at opregne, hvilke personlige ressourcer ansøgeren skal være i besiddelse af for at blive godkendt som adoptant. Der er tale om en konkret vurdering, hvor det bl.a. indgår, om der søges om godkendelse til adoption for første gang, og om der søges om en almen eller en udvidet godkendelse.

Herudover skal det naturligvis inddrages i processen, hvis ansøgeren søger om godkendelse som enlig adoptant.

8.4.1. FØRSTEGANGSANSØGERE

Ved vurderingen af de personlige ressourcer hos en ansøger, der søger om adoption, skal det tillægges vægt, at ansøgeren har deltaget i et adoptionsforberedende kursus og derved har fået kendskab til de særlige problemstillinger, der knytter sig til at adoptere samt er afklaret om egne ressourcer.

Det blev i forbindelse med indførelsen af det faseopdelte undersøgelses- og godkendelsesforløb forudsat, at der er en formodning for, at en ansøger er egnet til at adoptere, hvis den pågældende opfylder de generelle betingelser og fortsat ønsker at adoptere efter at have gennemgået det adoptionsforberedende kursus.

Formodning

8.4.2. FLERGANGSANSØGERE

Afgørelsen af, om en ansøger, der tidligere har adopteret, kan godkendes på ny, må bero på en konkret vurdering af ansøgerens og familiens ressourcer.

Ved vurderingen må det tillægges vægt, at ansøgeren, der tidligere har adopteret, og dermed kender de krav, som modtagelsen af et nyt adoptivbarn stiller, selv mener at have ressourcer til at adoptere endnu et barn. Der vil derfor kun undtagelsesvis være behov for på baggrund af en konkret vurdering at afslå en ansøgning fra en ansøger, som tidligere har adopteret, og som ønsker at adoptere endnu et barn.

Der er ikke fastsat nogen begrænsning for, hvor mange børn en ansøger kan adoptere. Spørgsmålet herom må bero på en konkret vurdering af, om ansøgerne kan antages at have de yderligere familiemæssige ressourcer, der må kræves for at optage endnu et barn i familien. Tilsvarende gælder, hvis et eller flere af de børn, som er i hjemmet i forvejen, er ansøgerens biologiske børn.

Der kan heller ikke opstilles nogen bestemt grænse for, hvor tidligt efter hjemtagelsen af et adoptivbarn – eller fødslen af et biologisk barn – ansøgeren på ny kan godkendes som adoptant. Afgørende i den sammenhæng må blandt andet være, at den samlede familie har opnået en sådan stabilitet, at der er ressourcer til at påtage sig omsorgen for endnu et barn, og det vil kunne variere meget fra en familie til en anden, hvornår dette tidspunkt kommer.

8.4.3. UDVIDET GODKENDELSE

Som omtalt i afsnit 9.2. omfatter den mest almindelige godkendelse (almen godkendelse) et barn i alderen 0-36 måneder uden væsentlige kendte fysiske eller psykiske problemer.

Almen godkendelse

Ønsker ansøgeren godkendelse til et barn, der ligger uden for den almene godkendelse, kræves der en såkaldt udvidet godkendelse. Den udvidede godkendelse kommer med andre ord på tale, når der søges om adoption af et barn, der er ældre end 36 måneder, et barn, der på grund af fysiske eller psykiske forhold er særligt ressourcekrævende, eller når der søges om adoption af flere børn samtidig (søskende).

Der må i sagens natur stilles større krav til ansøgerens ressourcer, hvis vedkommende ønsker en udvidet godkendelse, end hvis der ønskes en almen godkendelse. En ansøger, der ønsker en udvidet godkendelse, skal have tilstrækkelige ressourcer til at kunne overvinde de særlige problemer, der må antages at kunne forekomme, når der adopteres et større barn, et barn med et (potentielt) psykisk eller fysisk handicap eller to eller flere søskende.

Større krav til personlige ressourcer

Et større barn vil kunne få særlige tilpasningsproblemer, der i øvrigt må forventes at være stigende i takt med barnets alder på tidspunktet for adoptionen. Risikoen for sådanne problemer bør tages i betragtning i forbindelse med vurderingen af, om ansøgeren skønnes egnet til at modtage et større barn. Det vil i den forbindelse kunne indgå i vurderingen, om ansøgeren har erfaring med egne børn eller børn i øvrigt, herunder om der er tale om erfaring med børn i hjemmet, om ansøgeren har haft et egentligt ansvar for børn, samt på erfaringens aktualitet.

Større børn

8.4.4. ENLIGE ANSØGERE

En enlig ansøger skal – udover at opfylde de generelle godkendelseskrav og eventuelt deltage i et adoptionsforberedende kursus – også efter en mere individuel vurdering kunne anses for egnet til alene at opfostre et adoptivbarn.

Der må ved denne vurdering lægges vægt på, om ansøgeren er i besiddelse af nogle - til forskel fra samlevende - yderligere eller særlige kvalifikationer, der gør ansøgeren velegnet til at opfostre et barn alene. Det er dog ikke muligt nøje at opregne, hvilke kvalifikationer, der skal være tale om, idet afgørelsen beror på en samlet vurdering af bl.a. ansøgerens person og de omgivelser og det miljø, som ansøgeren lever i.

Særlige kvalifikationer

Der kan endvidere lægges vægt på ansøgerens kontakt til familie og bekendtskabskreds og på ansøgerens forhold til eventuelle andre medlemmer af husstanden og den eller de pågældendes holdning til ansøgerens adoptionsønske.

Ansøgerens netværk

Som omtalt i afsnit 8.2.4. har Adoptionsnævnet tilkendegivet, at det ved vurderingen af den enlige ansøgers forhold også kan tillægges betydning, hvis ansøgeren lever i et ægteskabslignende forhold med en person, der vil skulle deltage i opfostringen af barnet.

8.5. Betydningen af fertilitetsbehandling og graviditet

Det er i praksis ikke udsædvanligt, at ansøgere fortsat er i fertilitetsbehandling, når de søger om godkendelse som adoptanter.

Der er efter Familiestyrelsens opfattelse ikke hjemmel til at afslå at behandle en ansøgning om godkendelse som adoptant, fordi ansøgerne er i fertilitetsbehandling. Ansøgerne har således – uanset hvor langt de er i undersøgelsesforløbet – krav på, at deres sag realitetsbehandles.

Fertilitetsbehandling

Ansøgerne bør dog så tidligt som muligt og gerne i fase 1 vejledes om, at fortsat fertilitetsbehandling ved den endelige afgørelse om godkendelse vil indgå i vurderingen af ansøgerens parathed til at adoptere, og at ansøgeren vil kunne få et afslag på godkendelse, hvis der på baggrund af behandlingen kan rejses tvivl om adoptionsmotivet. Ansøgerne har dog som nævnt ovenfor krav på en egentlig vurdering af deres konkrete sag.

Der er efter Familiestyrelsens opfattelse heller ikke hjemmel til at afslå realitetsbehandling af en ansøgning fra ansøgere, der under sagen – eller principielt fra sagens start – oplyser, at ansøgerinden er gravid.

Graviditet

Graviditet kan – uanset hvor langt fremskreden graviditeten er – ikke anses som en helbredsmæssig afslagsgrund, da graviditet ikke i sig selv kan siges at være et helbredsmæssigt forhold, der kan indebære en risiko for, at adoptionen ikke bliver til adoptivbarnets bedste.

Ansøgerne vil dog så tidligt, som det er muligt, skulle vejledes om, at graviditeten vil indgå i vurderingen af den endelige vurdering af ansøgerne.

Adoptionsnævnet har i praksis accepteret, at en adoptionssag sættes i bero indtil i hvert fald 16. graviditetsuge. Hvis kvinden tidligere har haft en eller flere spontane aborter senere i graviditeten, eller der i øvrigt foreligger særlige grunde, har Adoptionsnævnet udtalt, at man efter omstændighederne kan beslutte at berosætte sagen til senere i graviditeten, men at man som udgangspunkt ikke bør tilbyde berosættelse ud over 24. graviditetsuge.

Berosættelse indtil 16. graviditetsuge maksimalt til 24. graviditetsuge

Familiestyrelsen har ingen indvendinger imod, at ansøgerne tilbydes en sådan berosættelse. Det er dog styrelsens opfattelse, at ansøgerne, hvis de ikke ønsker en berosættelse, har krav på, at sagen realitetsbehandles, ligesom de må have et krav på, at den endelige afgørelse om godkendelse – hvis ansøgerinden ikke er 16 uger henne i graviditeten – udskydes til dette tidspunkt, hvor der er en vis sikkerhed for, at graviditeten lykkes.

I forbindelse med en realitetsbehandling skal statsforvaltningen inddrage det moment, at en graviditet medfører et generelt ukendskab til den fremtidige familiesituation og dermed også ukendskab til, hvilken familie et adoptivbarn vil skulle indgå i. Dette forhold gør det vanskeligt med den fornødne sikkerhed at vurdere, hvilken betydning det at få et barn vil have for ansøgerne som familie og for deres ressourcer som helhed i forhold til adoptivbarnet.

KAPITEL 9: GODKENDELSE SOM ADOPTANT

9.1. Forskellige typer godkendelse

Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1, at godkendelse som adoptant kan meddeles til:

- At adoptere et konkret barn (konkret godkendelse) eller
- At adoptere et barn, der bringes i forslag fra en dansk eller udenlandske adoptionsformidlende myndighed eller organisation (abstrakt godkendelse)

Ansøges der om en abstrakt godkendelse, fastsætter samrådet indholdet af godkendelsen – de såkaldte godkendelsesrammer, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Abstrakt godkendelse

I forhold til godkendelsens indhold bemærkes, at en godkendelse til adoption – i modsætning til tidligere – ikke længere sonderer mellem, om der er tale om national eller en international adoption. Undersøgelles- og godkendelsesforløbet er det samme, og godkendte ansøgere kan derfor også vælge at benytte godkendelsen til begge dele. Ansøgere kan dog ikke samtidig stå på venteliste hos Adoptionsnævnet og en formidlende organisation, jf. 9.3. nedenfor.

Ens undersøgelses- og godkendelsesforløb ved national og international adoption

Hvis statsforvaltningen modtager en ansøgning om godkendelse til national adoption af et konkret barn, hvor der endnu ikke er truffet afgørelse om frigivelse af barnet, er det muligt at godkende ansøgeren til det konkrete barn med det forbehold, at barnet efterfølgende frigives til adoption. Hvis det ikke er samme statsforvaltning, der behandler sagen om henholdsvis frigivelsen af barnet og godkendelse af adoptanterne til at adoptere det konkrete barn, kan der eventuelt være behov for et tværgående samarbejde mellem de to statsforvaltninger.

National adoption

Når statsforvaltningen træffer afgørelse om at godkende en ansøger til et konkret barn født i Danmark, skal sagen indberettes til Familiestyrelsen (godkendelsesbekendtgørelsens § 34). Indberetningen bør indeholde både oplysningerne fra barne-sagen og fra godkendelsessagen. Statsforvaltningen har i øvrigt – inden der træffes afgørelse – mulighed for at forelægge sagen for styrelsen i medfør af adoptionsbekendtgørelsens § 10, nr. 4.

Indberetning til Familiestyrelsen

9.2. Godkendelsesrammer

Ved en abstrakt godkendelse som adoptant fastsætter samrådet indholdet af godkendelsen (godkendelsesrammen).

I relation til godkendelsesrammen skelnes der mellem en almen godkendelse og en udvidet godkendelse.

Ved almen godkendelse forstås en godkendelse til at adoptere et barn i aldersgruppen 0-36 måneder uden væsentlige kendte fysiske eller psykiske problemer.

Almen godkendelse

En almen godkendelse indebærer, at en ansøger skal kunne acceptere - og af samrådet være fundet egnet til - at adoptere et barn i denne aldersgruppe. Der vil normalt ikke være mulighed for inden for en almen godkendelse at begrænse aldersrammen yderligere. Det vil heller ikke være muligt at begrænse den almene godkendelse til alene at omfatte et barn af et bestemt køn, en bestemt etnisk afstamning eller lignende.

Ved udvidet godkendelse forstås en godkendelse til at adoptere et ældre barn, søskende eller et barn, som på grund af kendte fysiske eller psykiske helbredsmæssige forhold må anses for særligt ressourcekrævende.

Udvidet godkendelse

Afgørelsen af, om ansøgeren skal meddeles en almen eller en udvidet godkendelse, afhænger dels af ansøgerens ansøgning, dels af samrådets vurdering af ansøgerens ressourcer. I den forbindelse vil også ansøgerens alder kunne få indflydelse på, hvilken aldersramme ansøgeren kan godkendes til, jf. afsnit 8.2.1.

Det mest almindelige er, at ansøgeren søger om og får en almen godkendelse. Det bør i den forbindelse over for ansøgeren understreges, at der – uanset at ansøgeren har fået en almen godkendelse – ikke kan gives nogen garanti for, at det barn, som ansøgeren senere kommer til at adoptere, er fuldstændigt sundt og rask set med danske øjne. Dels kan barnet have mindre helbredsmæssige problemer, dels kan mange børn have en traumatisk baggrund, og det kan være uvist, hvilke spor barnets tidlige oplevelser har sat sig hos barnet. Herudover kan det efterfølgende vise sig, at barnet har funktionsproblemer eller alvorlige helbredsmæssige problemer i øvrigt, som var ukendte, da barnet blev frigivet til adoption.

9.3. Procedure efter godkendelsen

Hvis en ansøger meddeles en abstrakt godkendelse til adoption, vil sagen almindeligvis skulle sendes enten til Adoptionsnævnet eller til en af de to formidlende organisationer (der henvises til kapitel 14 for en nærmere beskrivelse af de tilfælde, hvor ansøgeren har opnået godkendelse til at gennemføre en privat fremmedadoption).

Sagen sendes til Adoptionsnævnet eller en af de formidlende organisationer

Hvis ansøgeren tilkendegiver, at vedkommende ønsker at anvende godkendelsen til international adoption, udarbejder statsforvaltningen en socialrapport og sender denne til den formidlende organisation, som ansøgeren er tilmeldt. Ansøgeren fremlægger dokumentation for tilmeldelsen, inden sagen sendes til den formidlende organisation (jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 17).

International adoption

Hvis ansøgeren tilkendegiver, at vedkommende ønsker at anvende godkendelsen til national adoption, sendes sagen til Adoptionsnævnet (godkendelsesbekendtgørelsens § 16 og afsnit 9.3.2.).

National adoption

I de tilfælde, hvor en godkendt ansøger – efter optagelse på Adoptionsnævnets venteliste – ønsker at skifte venteliste til international adoption, skal statsforvaltningen sikre sig, at Adoptionsnævnet er orienteret om, at vedkommende ikke længere ønsker at stå på nævnets venteliste. Statsforvaltningen skal herefter udarbejde en socialrapport og sende sagen til den formidlende organisation, som ansøgeren har tilmeldt sig. Hvis det modsatte er tilfældet, at en ansøger ønsker at skifte fra en formidlende organisation til Adoptionsnævnet, skal statsforvaltningen ligeledes sikre sig, at den formidlede organisation er orienteret herom, inden sagen sendes til Adoptionsnævnet.

Skift af venteliste

9.3.1. SOCIALRAPPORTER VED INTERNATIONAL FREM-MEDADOPTION

Når ansøgeren er godkendt som adoptant, udarbejder statsforvaltningen på baggrund af den individuelle beskrivelse af ansøgeren en rapport om ansøgerens forhold til brug for de udenlandske adoptionsmyndigheder (godkendelsesbekendtgørelsens § 17).

Formålet med rapporten er at give de udenlandske myndigheder det nødvendige grundlag for deres afgørelse om godkendelse af ansøgeren og om anvisning af et barn (matchning).

Socialrapportens formål

Socialrapporten skal sætte myndighederne i giverlandet i stand til at afklare, om man ud fra sagens oplysninger om ansøgeren – sammenholdt med giverlandets godkendelsesregler – er indstillet på at bringe et barn i forslag til ansøgeren. Herudover skal rapporten danne grundlag for udvælgelse af et barn til ansøgeren med størst mulig sikkerhed for, at adoptionen er til gavn for barnet.

Samtlige giverlande stiller krav om at modtage en socialrapport, der indeholder en nærmere beskrivelse af ansøgeren og dennes forhold.

Det varierer imidlertid fra et giverland til et andet, hvilke krav der stilles til indholdet af rapporten, ligesom kravene i det enkelte giverland ændres i takt med udviklingen på adoptionsområdet i landet.

Det er derfor ikke muligt at give en udtømmende beskrivelse af de forhold, der bør omtales i rapporten. Det gælder dog generelt, at socialrapporten skal indeholde en beskrivelse af de forhold hos ansøgeren, som – set med giverlandets øjne – er relevante for ansøgerens egnethed som adoptant.

Socialrapportens indhold

Dette indebærer, at rapporten normalt skal indeholde en kort beskrivelse af følgende forhold:

- ansøgerens baggrund og historie
- ansøgerens boligforhold, arbejdsforhold samt økonomiske forhold
- ansøgerens helbredsmæssige forhold
- ansøgerens religiøse tilknytning
- ansøgerens forhold til familie, venner, det omgivende samfund etc.
- omgivelsernes forhold til adoptionen
- et adoptionssøgende ægtepars indbyrdes forhold
- adoptionsmotivet
- forestillinger om forælderrollen i forhold til et ikke-biologisk barn med fremmedartet udseende
- ansøgerens accept af at skulle modtage et barn mellem 0-3 år uanset køn og race
- ansøgerens kendskab til de særlige livsvilkår, som kendetegner adoptivbørn, samt ansøgerens tanker om, hvordan ansøgeren vil kunne støtte barnet med denne problematik
- ansøgerens parathed til at tale om barnets baggrund, biologiske familie, oprindelsesland etc.
- ansøgerens tanker om familielivet, fremtiden, barnet som ungt og voksent menneske

Da de indholdsmæssige krav som nævnt varierer fra giverland til giverland, og da socialrapporten udfærdiges på et tidspunkt, hvor ansøgeren muligvis endnu ikke har valgt giverlandet, vil det kunne være nødvendigt for den formidlende organisation efterfølgende at søge særlige forhold belyst gennem statsforvaltningen, hvis disse forhold er væsentlige for socialrapporten i netop det giverland, som ansøgeren har valgt.

Normalt vil et passende omfang af en socialrapport være 2-4 sider omfattende en kortfattet, men præcis beskrivelse af de relevante forhold. En almindelig registrering af oplysninger om objektive forhold vedrørende ansøgeren vil således normalt ikke opfylde giverlandenes krav til rapporten, mens der omvendt heller ikke i rapporten bør refereres oplysninger, der er irrelevante for sagens videre gang i giverlandet.

For samarbejdet med giverlande, der har tiltrådt Haagerkonventionen, er spørgsmålet om krav til socialrapporten særligt reguleret i konventionens artikel 15.

Haagerkonventionens
artikel 15

Det bemærkes, at der generelt ses en tendens til stigende krav fra giverlandene til indholdet af socialrapporterne, hvilket kan opleves som belastende for såvel statsforvaltningerne som ansøgerne. Kravene skal ses i lyset af, at de danske myndigheder og adoptionsansøgere også omvendt stiller stigende krav til oplysninger om børnene, der stilles i forslag til danske adoptanter.

Statsforvaltningen sender socialrapporten til den formidlende organisation, som ansøgeren er tilmeldt, og der sendes samtidig en kopi af rapporten til ansøgeren til orientering, jf. dog kapitel 14 om privat fremmedadoption.

9.3.2. FREMSENDELSE AF SAGEN TIL ADOPTIONSNÆVNET

Hvis en godkendt ansøger tilkendegiver, at vedkommende ønsker at anvende godkendelsen til national adoption, sendes sagen til Adoptionsnævnet, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 16.

Der udarbejdes ikke en socialrapport, hvis ansøgeren ønsker sagen sendt til Adoptionsnævnet. Statsforvaltningen bør dog vedlægge et kort resumé af sagen, hvoraf følgende fremgår:

Resumé

- Tid og sted for samrådets afgørelse
- Ansøgerens navn, adresse, alder og beskæftigelse
- Kort beskrivelse af bopæl
- Godkendelsesrammen, herunder en opsummering af de sygdomme, handicap eller risici, ansøgeren kan acceptere og eventuelt er godkendt til (udvidet godkendelse)
- Opsummering af ansøgerens overvejelser i forhold til barnets eventuelle risici og eventuelle overvejelser i forhold til at modtage et barn i pleje med henblik på adoption
- Oplysninger om eventuelle søskende eller andre særlige familiemæssige forhold
- Særlige værdier, interesser eller livsstil, som barnet vil blive en del af
- Ansøgerens holdning til grad af åbenhed i forhold til barnets oprindelige slægt

Hvis ansøgeren tilkendegiver, at vedkommende ønsker at anvende godkendelsen til national adoption, bør ansøgeren vejledes om, at det forventes, at vedkommende medvirker til udarbejdelse af opfølgingsrapporter i overensstemmelse med Adoptionsnævnets henstilling herom, jf. afsnit 11.2.

9.4. Godkendelsens varighed

Godkendelsen som adoptant er tidsbegrænset til tre år, således at godkendelsen skal forlænges af adoptionssamrådet, hvis ansøgeren ikke har fået anvist et barn inden for tre år efter den oprindelige godkendelse (godkendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 1).

3 år

Hvis der indtræder relevante ændringer i ansøgerens forhold inden for denne tre-årige periode, har ansøgeren pligt til at give meddelelse herom til statsforvaltningen (godkendelsesbekendtgørelsens § 22, stk. 3).

Indberetningspligt

9.5. Forlængelse af godkendelsen

Har ansøgeren ikke inden for tre år efter den oprindelige godkendelse fået anvist et barn med henblik på adoption, skal statsforvaltningen indhente ny straffeattest vedrørende ansøgeren og foranledige, at ansøgeren indsender ajourført skatteattest og restanceerklæring samt en erklæring fra egen læge om, at der ikke er indtrådt ændringer i ansøgerens helbreds-mæssige forhold.

Indhentelse af ny dokumentation

Det vil normalt ikke være påkrævet at afholde en personlig samtale med ansøgeren.

Samrådet tager på baggrund af de oplysninger, som er tilvejebragt af statsforvaltningen, stilling til, om den oprindelige godkendelse kan forlænges. Samrådet kan i den forbindelse anmode statsforvaltningen om at indhente supplerende oplysninger.

Hvis samrådet finder, at godkendelsen ikke kan forlænges, meddeles der ansøgeren afslag på forlængelse af godkendelsen. Et sådant afslag kan påklages til Adoptionsnævnet.

En yderligere forlængelse af godkendelsen kan efterfølgende meddeles for yderligere to år, således at godkendelsen i alt gælder i 5 år (godkendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 1, 2. pkt.).

Forlængelse med 2 år

Yderligere forlængelse, fordi ansøgeren fortsat ikke efter 5 år har fået anvist et barn, kan ikke ske, men ansøgeren må henvises til at søge om godkendelse på ny, hvorefter en ny undersøgelse må påbegyndes (godkendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 2).

9.6. Bortfald af godkendelsen

9.6.1. ANSØGERENS PLIGT TIL AT GIVE MEDDELELSE OM ÆNDRERE FORHOLD

En godkendelse som adoptant er tidsbegrænset for en periode af tre år.

I den periode, hvor godkendelsen gælder, kan der indtræffe omstændigheder, som gør, at adoptanten ikke længere opfylder betingelserne for at blive godkendt som adoptant, eller i øvrigt ikke længere kan anses for egnet til at adoptere.

Ifølge godkendelsesbekendtgørelsens § 22, stk. 3, er ansøgeren forpligtet til at orientere statsforvaltningen, hvis der indtræder relevante ændringer i ansøgerens forhold. Sådanne ændringer kan f.eks. være arbejdsløshed, forskellige sygdomme, strafforhold, ændringer i familiebildet, herunder graviditet. Det er vigtigt, at statsforvaltningen informerer ansøgeren om, at vedkommende har en sådan indberetningspligt.

Indberetningspligt

9.6.2. TILBAGEKALDELSE AF GODKENDELSEN

Fremkommer der efter godkendelsen oplysninger, som ville have ført til afslag på godkendelse, hvis oplysningerne var indgået i afgørelsesgrundlaget, kan godkendelsen normalt trækkes tilbage (godkendelsesbekendtgørelsens § 22, stk. 1). En tilbagekaldelse kan i helt særlige tilfælde ske, selv efter at barnet er hjemtaget af ansøgerne, men inden adoptionen er gennemført, hvis det ikke er til barnets bedste at blive i familien, jf. også principperne i Haagerkonventionens artikel 21.

Der kan også træffes afgørelse om bortfald af en godkendelse som adoptant, hvis der efterfølgende fremkommer oplysninger om forhold hos ansøgeren, som var til stede – men uoplyste – på godkendelsestidspunktet, og som, hvis der havde foreligget oplysninger herom, ville have ført til afslag på godkendelse.

Desuden kan tilbagekaldelse af godkendelsen som adoptant ske i tilfælde, hvor ansøgeren uden rimelig grund afviser at modtage et barn, som er bragt i forslag til den pågældende, selvom barnet ligger inden for ansøgerens godkendelse.

Afvisning af barn, som er bragt i forslag

Hvis ansøgeren uden saglig grund afviser et barn i forslag, vil det kunne give anledning til overvejelser om ansøgerens egnethed som adoptant. Som afvisningsgrunde, der i almindelighed bør føre til bortfald af godkendelsen som adoptant, kan nævnes barnets køn, alder, hudfarve eller mindre betydende handicaps eller sygdomme. Det vil derimod ikke kunne få konsekvenser for ansøgerens godkendelse, hvis ansøgeren ikke ønsker at søge om udvidelse af godkendelsen i anledning af, at der er bragt et barn i forslag til den pågældende, som ligger uden for ansøgerens oprindelige godkendelse.

Det påhviler organisationen at være opmærksom på tilfælde, hvor ansøgeren har afvist at acceptere et barn, som organisationen har vurderet som liggende inden for ansøgerens godkendelse. Organisationens bør orientere statsforvaltningens samråd om disse tilfælde, men bør afholde sig fra at fremkomme med en indstilling om, hvorvidt ansøgerens godkendelse bør trækkes tilbage.

En afgørelse om bortfald af godkendelsen som adoptant kan derimod ikke træffes, hvis adoptionen er gennemført. Hvis adoptanterne efter bevillingen viser sig uegnede som forældre, vil det være de almindelige regler i lov om social service, der finder anvendelse.

En beslutning om at tilbagekalde en allerede meddelt godkendelse som adoptant træffes af adoptionssamrådet. Statsforvaltningen har ansvaret for at indhente de oplysninger, som er nødvendige for, at der kan træffes afgørelse herom, samt for i øvrigt at forberede sagen til afgørelse, herunder at sikre, at partshøringsreglerne m.v. er iagttaget (godkendelsesbekendtgørelsens § 22, stk. 2). Samrådets afgørelse kan påklages til Adoptionsnævnet.

Afgørelse træffes af samrådet

KAPITEL 10: BARN I FORSLAG

10.1. Matchning med barn fra udlandet

10.1.1. BARN ANVIST AF UDENLANDSK ADOPTIONS MYNDIGHED

Normalt vil matchningsproceduren tage sit udgangspunkt i, at der fra de udenlandske adoptionsmyndigheders eller formidlingsinstitutioners side bringes et konkret barn i forslag til en adoptionsansøger. I disse tilfælde vurderer den formidlende organisation, om barnet ligger inden for ansøgerens abstrakte godkendelse.

Den formidlende organisations opgaver

Finder den formidlende organisation, at matchningsforslaget ligger inden for ansøgerens godkendelsesramme, sender organisationen forslaget direkte til ansøgeren til tilkendegivelse af, om vedkommende er indstillet på at modtage barnet. Om ansøgerens adgang til at søge kvalificeret rådgivning og støtte i denne beslutningsfase henvises til afsnit 10.1.3.

Den formidlende organisation underretter statsforvaltningen om ansøgerens tilkendegivelse og sender samtidig oplysningerne om barnet til statsforvaltningen.

Underretning af statsforvaltningerne om alle matchningsforslag giver sagsbehandlerne og samrådet den nødvendige indsigt i giverlandenes matchningsforslag, således at sagsbehandlerne og samrådet hele tiden er sikret en opdateret viden og den faglige indsigt, der er en forudsætning for undersøgelsen og afgørelsen om godkendelse i fase 3. Hvis statsforvaltningen finder anledning til det, kan den efterfølgende forelægge konkrete matchningsforslag med bemærkninger eller kritik for Adoptionsnævnet. Også i andre sager videresender statsforvaltningerne – i det omfang Adoptionsnævnet anmoder herom – matchningssagen til nævnet med henblik på en efterfølgende overordnet kontrol, udarbejdelse af statistik m.v.

Underretning af statsforvaltningen om matchningsforslag

Hvis ansøgeren afslår at modtage et barn, selvom det ligger inden for godkendelsen, skal organisationen underrette samrådet med henblik på, at samrådet får lejlighed til at vurdere, om ansøgerens godkendelse som adoptant eventuelt skal trækkes tilbage, jf. afsnit 9.6.

Er den formidlende organisation i tvivl om, hvorvidt barnet ligger inden for godkendelsen, forelægger organisationen sagen for adoptionssamrådet, der tager stilling til, om matchningsforslaget ligger inden for ansøgerens godkendelsesramme. Det forudsættes, at de formidlende organisationer udviser tilbageholdenhed ved vurdering af matchningsforslag, således at samrådene får lejlighed til at tage stilling til et matchningsforslag, medmindre det åbenbart ligger inden for ansøgerens godkendelse.

Finder den formidlende organisation, at det udenlandske matchningsforslag ligger uden for ansøgerens godkendelse, skal organisationen gøre ansøgeren bekendt

med giverlandets forslag og med, at forslaget vurderes at ligge uden for godkendelsen. Ansøgeren skal samtidig gøres bekendt med, at der er mulighed for at ansøge om at få udvidet den abstrakte godkendelse til at omfatte det konkrete barn. Hvis ansøgeren erklærer, at vedkommende ønsker at ansøge herom, forelægges dette spørgsmål samrådet. Hvis ansøgeren derimod ikke ønsker, at samrådet skal tage stilling til, om godkendelsen kan udvides med henblik på at modtage det foreslåede barn, skal samrådet blot orienteres om sagen ved tilsendelse af kopi af giverlandets oplysninger om barnet. Organisationen skal underrette giverlandet om ansøgerens stillingtagen.

Hvis en sag videresendes fra den formidlende organisation til samrådet – enten fordi organisationen er i tvivl om, hvorvidt barnet falder inden for ansøgerens godkendelse eller finder, at dette ikke er tilfældet – henhører vurderingen af barnet under samrådets kompetence. Samrådet er således ikke begrænset af eventuelle formuleringer i fremsendelsesskrivelsen fra den formidlende organisation. Eventuelle spørgsmål om udvidelse af en ansøgers godkendelse bør altid træffes ud fra samtlige forhold i sagen.

Samrådets kompetence

Sager om matchning, der forelægges samrådet enten til afgørelse af, om barnet ligger inden for ansøgerens godkendelse eller til afgørelse af, om ansøgeren kan meddeles en udvidet godkendelse til et bestemt barn, skal som det klare udgangspunkt betragtes som hastesager, idet hensynet til barnet klart taler for, at der hurtigst muligt tages stilling til, om det kan placeres hos den foreslåede familie.

10.1.2. BARN ANVIST AF DANSK FORMIDLENDE ORGANISATION

Fra enkelte giverlande forekommer det, at de udenlandske adoptionsmyndigheder bringer børn i forslag, således at der ikke på forhånd er taget stilling til hos hvilken adoptant, barnet ønskes placeret.

Hvis organisationen vurderer, at det pågældende barn falder inden for godkendelsen hos den ansøger, som står øverst på ventelisten til et barn fra det pågældende land, kan organisationen sende forslaget direkte til ansøgeren til tilkendegivelse af, om vedkommende er indstillet på at modtage barnet. Den formidlende organisation underretter statsforvaltningen om ansøgerens tilkendegivelse og sender samtidig oplysningerne om barnet til statsforvaltningen.

Hvis organisationen bringer barnet i forslag til en anden ansøger på ventelisten end den, som står øverst på ventelisten – f.eks. fordi vedkommende er den øverst placerede ansøger med en godkendelse, som omfatter det konkrete barn – skal sagen sendes til samrådet med henblik på matchning.

Hvis den formidlende organisation vurderer, at barnet falder uden for ansøgerens godkendelse eller er i tvivl om, hvorvidt dette er tilfældet, skal sagen sendes til samrådet med henblik på godkendelse af matchningen.

I visse tilfælde vil giverlande, der måske normalt selv udvælger barnet til den konkrete adoptionsansøger, vælge at bede en dansk organisation om at søge et såkaldt svært anbringeligt barn anbragt hos en dansk adoptionsansøger. Dette vil især dreje sig om ældre børn eller børn med særlige fysiske eller psykiske vanskeligheder. Den formidlende organisation har i praksis normalt ikke ansøgere godkendt til adoption af sådanne børn på venteliste, og organisationen søger derfor efter interesserede ansøgere til børnene i organisationens nyhedsbrev eller på deres hjemmesider ("Børn søger forældre").

Børn søger forældre

Når en ansøger responderer på omtalen af et konkret barn, og ønsker at adoptere barnet, sendes oplysningerne om barnet til godkendelse i samrådet i ansøgerens statsforvaltning, idet godkendelse af matchningen som nævnt normalt forudsætter en udvidelse af ansøgerens oprindelige godkendelse.

10.1.3. ANSØGERENS STILLINGTAGEN TIL MATCHNINGEN

Ansøgeren har i forbindelse med sin stillingtagen til et matchningsforslag mulighed for at søge rådgivning hos f.eks. de læger m.v., der er tilknyttet de formidlende organisationer og Adoptionsnævnet samt hos vedkommendes egen læge.

Rådgivning hos læger

Hvis samrådet har været inddraget i sagen, vil ansøgeren tillige kunne søge rådgivning hos statsforvaltningens lægelige sagkundskab.

Hvis ansøgeren - eventuelt efter at have søgt rådgivning - er uenig med den formidlende organisation omkring vurderingen af et barn i forslag, har ansøgeren mulighed for at klage over organisationen til Adoptionsnævnet, jf. afsnit 17.3.

10.2. Matchning med barn fra Danmark

10.2.1. MATCHNINGSPROCEDUREN

Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsen, at når et barn ønskes bortadopteret ved national adoption, udvælger Adoptionsnævnet blandt de ansøgere, der er godkendt som adoptanter, og som står på venteliste hos Adoptionsnævnet, den ansøger, der skønnes bedst egnet til at adoptere det konkrete barn.

Adoptionsnævnets forretningsorden indeholder i kapitel 6 nærmere retningslinjer for, hvordan nævnet varetager denne opgave.

Det fremgår, at der blandt Adoptionsnævnets medlemmer nedsættes en eller flere voterings-grupper, der har til opgave at gennemgå de enkelte sager om ansøgere godkendt til adoption og at gøre sig bekendt med de oplysninger i sagen, der vil kunne få betydning i forbindelse med en udvælgelse af ansøgerne til adoption af et konkret barn. Adoptionsnævnets socialrådgiver er fast medlem af alle voterings-grupper.

Voteringsgruppe

Når et konkret barn ønskes bortadopteret, foretager Adoptionsnævnets børnelæge en gennemgang af barnets sag. Nævnets børnelæge udarbejder et notat om sin

Adoptionsnævnets
børnelæge vurderer barnet

gennemgang af oplysningerne, herunder en vurdering af eventuelle udviklingsproblemer, sygdomme eller risici som barnet måtte have. Lægen konkluderer på denne baggrund nærmere om barnets egnethed til bortadoption og tager stilling til, om barnet kan bortadopteres inden for eller uden for almen godkendelse. Børnelægens notat videregives til de kommende adoptanter, når de får barnet anvist.

På baggrund af de foreliggende oplysninger om barnet, herunder den pædiatriske vurdering og oplysningerne om de biologiske forældre, vælger voteringsgruppen den af de godkendte ansøgere, der efter en konkret vurdering skønnes bedst egnet til at adoptere det konkrete barn.

Adoptionsnævnet har tilkendegivet, at der ved vurderingen af, hvilken ansøger, der skønnes bedst egnet til at adoptere et konkret barn, bl.a. tillægges følgende forhold betydning:

Forhold af betydning ved matchningen

- at hel- og halvsøskende som udgangspunkt placeres i samme familie
- at barnet placeres i en passende geografisk afstand fra de biologiske forældre og deres netværk, således at risikoen for, at anonymiteten brydes, minimeres
- at de biologiske forældres ønsker vedrørende barnets kommende forældre og miljø så vidt muligt respekteres
- at der i adoptivforældrenes baggrund er forhold, værdier og interesser, som stemmer overens med de biologiske forældres. Dette kan f.eks. have betydning, hvis børnene senere i livet vil søge tilbage til deres biologiske ophav, og for adoptivfamiliens mulighed for at støtte medfødte evner
- at ansøgerne har indsigt og rummelighed i forhold til barnets eventuelle familiære dispositioner for sygdomme eller fysiske eller psykiske handicap

Når voteringsgruppen har truffet beslutning om, hvilken familie der vurderes at være bedst egnet til at adoptere det konkrete barn, giver Adoptionsnævnet besked til den statsforvaltning, hvor barnet skal anvises.

Det samlede Adoptionsnævn orienteres efterfølgende om matchningen.

10.2.2. SÆRLIGT OM YNGRE SØSKENDE TIL ALLEREDE ADOPTEREDE BØRN

Det sker jævnligt, at danske børn til bortadoption er halv- eller helsøskende til børn, der tidligere er blevet bortadopteret.

Som det fremgår ovenfor, lægger Adoptionsnævnet ved matchning af danske børn vægt på, at hel og halvsøskende så vidt muligt placeres i samme familie.

Dette betyder også, at Adoptionsnævnet almindeligvis vil foreslå, at der rettes henvendelse til den familie, som tidligere har adopteret en søskende, uanset at familien ikke har indgivet en ansøgning om adoption af endnu et barn. En sådan henvendelse vil bl.a. indebære, at familien i anonymiseret form orienteres om, at der er en søskende til bortadoption, og at familien bør overveje, om de ønsker at indgive en ansøgning om adoption af dette barn.

Det bemærkes i den forbindelse, at statsforvaltningerne i forbindelse med bortadoption af danske børn bør orientere adoptanterne om, at de vil kunne komme ud for senere at blive kontaktet, hvis en søskende til deres barn måtte komme til bortadoption.

10.2.3. ANVISNINGSPROCEDUREN I ADOPTIVFORÆLDRE- NES STATSFORVALTNING

Som beskrevet ovenfor vil Adoptionsnævnet – når der er truffet beslutning om, hvilken familie, der vurderes at være bedst egnet til at adoptere det konkrete barn – tage kontakt til den statsforvaltning, hvor den foreslåede familie er godkendt.

Proceduren vil almindeligvis være sådan, at sagen forelægges for statsforvaltningen, som indledningsvis undersøger, om der er noteret forhold i adoptanternes sag, som nævnet ikke har fået oplysning om. Hvis der ikke er sket ændringerne i ansøgenes forhold, og hvis statsforvaltningen i øvrigt er enig i matchningsforslaget, omtaler statsforvaltningen barnet over for familien.

Hvis barnet falder uden for ansøgenes godkendelse, bør statsforvaltningen i første omgang omtale barnet på anonymiseret vis. Statsforvaltningen bør således heller ikke udlevere barnets personlige papirer til adoptanterne, før disse har taget stilling til, om de ønsker at adoptere barnet. Alt afhængig af årsagen til, at barnet falder uden for godkendelsen, kan det være hensigtsmæssigt, at f.eks. en læge eller psykolog deltager i samtalen med adoptanterne. Det vil også ofte være relevant at vejlede adoptanterne om de tilbud for rådgivning og støtte, som eksisterer efter hjemtagelsen af barnet. Det som nævnt i afsnit 9.6.2. ikke få konsekvenser for ansøgenes godkendelse, hvis de ikke ønsker at adoptere et barn, som falder uden for deres oprindelige godkendelse.

Omtale af barnet for
ansøgeren

Adoptionsnævnet vil almindeligvis have taget stilling til, om ansøgerens godkendelse kan udvides til at omfatte det konkrete barn, når barnet bringes i forslag til den konkrete ansøger.

I forbindelse med omtalen af barnet bør statsforvaltningen også gøre adoptanterne opmærksomme på, om de biologiske forældre har ønsket at modtage anonymiserede rapporter om barnet, jf. kapitel 11.

Opfølgingsrapporter

Ved adoption af ældre børn, bør statsforvaltningen vejlede adoptanterne om den oprindelige slægts mulighed for at få fastsat samvær eller anden kontakt end samvær efter forældreansvarslovens § 20 a, hvis der forud for adoptionen har været et samvær eller en kontakt med barnet, som det vil være positivt for barnet at fortsætte.

Samvær eller anden kon-
takt med den oprindelige
slægt

KAPITEL 11: OPFØLGNINGSRAPPORTER

11.1. Opfølgingsrapporter ved international adoption

Efter hjemtagelsen af det udenlandske adoptivbarn påhviler det statsforvaltningerne at medvirke til at udarbejde opfølgingsrapporter til brug for myndighederne i giverlandene i det omfang, som disse forventer at modtage sådanne rapporter.

Kravet til hyppigheden og indholdet af opfølgingsrapporterne varierer fra giverland til giverland.

Som udgangspunkt må det dog påregnes, at myndighederne i barnets oprindelsesland forventer, at der 3 måneder efter adoptanternes hjemtagelse af barnet, udarbejdes en rapport om, hvordan det er gået barnet.

Følgende emner vil ofte være relevante for opfølgingsrapporten:

- barnets tilstand og udviklingsniveau ved ankomsten i hjemmet
- barnets fysiske og mentale udvikling sammenholdt med alderen, herunder omtale af behandlingen af eventuelle problemer
- barnets tilpasning i hjemmet og tilknytning til forældrene
- barnets tilpasning til det omgivne miljø
- det omgivne miljøes accept af barnet
- større begivenheder, som har påvirket barnet.

Der er udarbejdet skabeloner til opfølgingsrapporterne, som findes på statsforvaltningernes intranet.

Det vil være normalt, at statsforvaltningen til brug for opfølgingsrapporterne aflægger hjemmebesøg hos ansøgeren.

Herudover skal statsforvaltningen i øvrigt snarest muligt efter hjemtagelsen af barnet tilbyde ansøgeren et besøg i hjemmet, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 35.

Tilbud om hjemmebesøg

11.2. Opfølgingsrapporter ved national adoption

Adoptivfamilien meddeler statsforvaltningen, når de har hjemtaget barnet. Det fremgår af godkendelsesbekendtgørelsen, at statsforvaltningen skal tilbyde adoptanterne vejledning og hjemmebesøg efter, at barnet er hjemtaget. Hjemmebesøget bør sædvanligvis ligge inden for den første måned efter hjemtagelsen, således at

Tilbud om hjemmebesøg

eventuelle spørgsmål om indgivelse af ansøgning om adoptionsbevilling hurtigt kan afklares.

Ved hjemmebesøget umiddelbart efter hjemtagelsen videregives desuden evt. breve og/eller effekter fra de oprindelige forældre til barnet, ligesom der afleveres en anonymiseret beskrivelse af de oprindelige forældre svarende til, hvad der foreligger i den pågældende statsforvaltnings sag.

I sager om frivillig national fremmedadoption, skal der udarbejdes anonymiserede opfølgingsrapporter om barnet ca. hvert 3. år til barnets 18. år. Udarbejdelsen sker i overensstemmelse med de retningslinjer som Adoptionsnævnet har udstedt i henstilling af 26. maj 2009 vedrørende udarbejdelse af opfølgingsrapporter i forbindelse med adoption af danske børn.

Hyppigheden af
opfølgingsrapporter

Statsforvaltningen skal ved disse adoptioner derfor tilbyde at aflægge hjemmebesøg 1 år efter hjemtagelsen med henblik på udarbejdelse af 1 års rapporten samt eventuelt rådgivning i øvrigt. Rapporten sendes herefter til Adoptionsnævnet. De efterfølgende rapporter udarbejdes af adoptanterne. Adoptionsnævnet vil sørge for at indhente og opbevare de rapporter, som udarbejdes af adoptanterne.

I de tilfælde, hvor en adoption uden samtykke gennemføres som en familieadoption (pleje-barnsadoption), eller hvor adoptanten i øvrigt ikke er valgt blandt ansøgere på Adoptionsnævnets liste over godkendte adoptionsansøgere, gælder tilsvarende retningslinjer for udarbejdelse af opfølgingsrapporter om barnet. Det vil dog i disse tilfælde være Familiestyrelsen, der administrerer ordningen.

DEL IV ANDET

Denne fjerde og sidste del af vejledningen er en opsamling i forhold til forskellige emner. Kapitel 12 vedrører sagsbehandlingen, når adoptanten hjemtager et barn, mens kapitel 13 beskriver særlige forhold vedrørende udfærdigelsen af selve adoptionsbevillingen. Begge kapitler omhandler både nationale og internationale adoptioner.

I kapitel 14 beskrives reglerne for at gennemføre en privat fremmedadoption, og kapitel 15 vedrører spørgsmål om anerkendelse af udenlandske adoptionsafgørelser. Kapitel 16 beskriver reglerne og sagsbehandlingen i forbindelse med ophævelse af adoptioner og kapitel 17 indeholder en beskrivelse af forskellige bestemmelser vedrørende klage over og aktindsigt i adoptionssager.

KAPITEL 12: HJEMTAGELSE AF BARN

12.1. Plejetilladelse

Efter servicelovens § 78, stk. 1, må et barn under 14 år ikke modtages til døgnophold i privat familiepleje i en sammenhængende periode ud over 3 måneder, uden at der er udstedt en plejetilladelse fra kommunen.

Barn under 14 år

Statsforvaltningen indhenter i forbindelse med fase 1 et tilsagn om plejetilladelse fra ansøgerens kommune, jf. kapitel 7.2.

Efter matchningen anmoder den formidlende organisation kommunen om plejetilladelse til det konkrete barn. Den formidlende organisation sender sammen med anmodningen et eksemplar af socialrapporten, jf. kapitel 9.3., samt en bekræftelse på, at ansøgeren har samtykket i at modtage barnet. Hvis der er tale om et barn matchet af Adoptionsnævnet, er det statsforvaltningen, som beder kommunen om plejetilladelse til det konkrete barn.

Kommunen bør opfordres til at sende plejetilladelsen direkte til ansøgeren med kopi til den formidlende organisation og til statsforvaltningen.

Ved privat fremmedadoption, hvor der ikke medvirker en formidlende organisation, skal ansøgeren selv sørge for, at der udstedes plejetilladelse til barnet. Der henvises til kapitel 14 om privat fremmedadoption.

Privat fremmedadoption

12.2. Opholdstilladelse

Efter adoptionsbekendtgørelsens § 32, stk. 1, må et barn, der ikke er statsborger i Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige, ikke bringes til Danmark med henblik på adoption, før der foreligger en opholdstilladelse og eventuelt et indrejsevisum.

Adoptionsbekendtgørelsens § 32, stk. 1, finder anvendelse i alle adoptionsager.

12.2.1. FREMMEDADOPTIONER

I henhold til § 27, stk. 1, nr. 1, i udlændingebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 635 af 24. juni 2008 med senere ændringer) gives der opholdstilladelse til mindreårige udlændinge med mulighed for varigt ophold hos andre end forældremyndighedsindehaveren, hvor adoptionsansøgeren er godkendt som adoptant, hvor barnet ligger inden for godkendelsen, og hvor adoptionsansøgeren har samtykket i at modtage barnet.

Spørgsmålet om opholdstilladelse til barnet er imidlertid normalt kun relevant i sager, hvor den udenlandske adoptionsafgørelse ikke anerkendes umiddelbart her i landet. I disse sager træffer statsforvaltningen på det sted, hvor adoptanterne bor eller opholder sig, afgørelse om opholdstilladelse for barnet, jf. § 36, stk. 1, jf. § 27, stk. 1, nr. 1, i udlændingebekendtgørelsen.

Statsforvaltningen træffer afgørelse om opholdstilladelse for barnet

I henhold til udlændingebekendtgørelsens § 36, stk. 2, indgives ansøgning om opholdstilladelse til den statsforvaltning, der efter stk. 1, skal træffe afgørelse i sagen. Har adoptivbarnet ikke bopæl eller ophold her i landet, indgives ansøgningen til en dansk repræsentation i adoptivbarnets hjemland eller i det land, hvor adoptivbarnet har haft fast ophold i de sidste seks måneder.

Statsforvaltningens afgørelse vedrørende ansøgning om opholdstilladelse til adoptivbarnet kan påklages til Udlændingetjeneste, hvis afgørelsen ikke giver ansøgeren fuldt ud medhold, jf. udlændingebekendtgørelsens § 38, og § 16, stk. 1, i Udlændingestyrelsens cirkulære nr. 50 af 24. juli 2007 om opholdstilladelse i forbindelse med adoption.

Cirkulære nr. 50 af 24. juli 2007 om opholdstilladelse i forbindelse med adoption fastsætter bl.a. nærmere regler for statsforvaltningens udstedelse af opholdstilladelsen. Det bemærkes, at statsforvaltningen alene har kompetence til at udstede opholdstilladelse i sager om fremmedadoptioner, jf. § 1, stk. 3. Det fremgår direkte, at proceduren i forbindelse med ansøgning om opholdstilladelse afhænger af, om der ved adoptionen medvirker en formidlende organisation eller ej.

Fremmedadoptioner

Ved adoption via en formidlende organisation følger det af cirkulærets § 3, stk. 1, at den formidlende organisation sender ansøgningen om opholdstilladelse til statsforvaltningen. Ansøgningen om opholdstilladelse vedlægges dokumentation for, at ansøgeren er blevet godkendt som adoptant samt dokumentation for, at ansøgeren har accepteret at modtage barnet.

Proceduren omkring meddelelse af opholdstilladelse til barnet forløber normalt således, at statsforvaltningen efter at have påset, at der foreligger en godkendelse af matchningen fra en formidlende organisation, et adoptionsråd eller Adoptionsnævnet, bemyndiger den stedlige danske repræsentation i barnets opholdsland til at udstede opholdstilladelse i 24 måneder med henblik på varigt ophold til barnet, jf. cirkulærets § 4, stk. 5. Statsforvaltningen orienterer ansøgerne og den formidlende organisation, når bemyndigelsen er givet.

Opholdstilladelse i 24 måneder

I sager, hvor den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes umiddelbart i Danmark efter adoptionslovens § 28, stk. 2, får barnet normalt dansk statsborgerskab fra det tidspunkt, hvor adoptionens retsvirkninger indtræder, jf. indfødsretslovens § 2 a. Barnet bliver med andre ord dansk statsborger allerede fra tidspunktet for gennemførelse af den udenlandske adoption. Da barnet altså vil være dansk statsborger ved indrejsen til Danmark, er der ikke brug for en opholdstilladelse. Dette følger ligeledes af udlændingecirkulærets § 1, stk. 5.

Statsforvaltningen vil imidlertid også i disse sager på forhånd, dvs. før ansøgerens udrejse med henblik på at hjemtage barnet, skulle tage stilling til, om betingelserne i indfødsretslovens § 2 a konkret er opfyldt. Anmodningen om statsforvaltningens stillingtagen hertil indgives af den formidlende organisation på vegne af barnet.

Hvis betingelserne i indfødsretslovens § 2 a er opfyldt, giver statsforvaltningen meddelelse herom til den danske repræsentation i giverlandet med henblik på, at ansøgeren ved forevisning af den udenlandske adoptionsafgørelse vil kunne få udstedt et provisorisk pas til barnet. Hvis betingelserne i indfødsretslovens § 2 a ikke er opfyldt, vil statsforvaltningen skulle tage stilling til meddelelse af opholdstilladelse til barnet efter reglerne herom, jf. udlændingebekendtgørelsens § 36, stk. 1, jf. § 27, stk. 1, nr. 1, og cirkulære nr. 50 af 24. juli 2007.

Statsforvaltningen giver meddelelse til den danske repræsentation

Ved en privat fremmedadoption vil den udenlandske adoptionsafgørelse som udgangspunkt ikke kunne anerkendes umiddelbart her i landet. Ansøgeren vil i disse sager selv skulle indgive ansøgningen om opholdstilladelse til barnet. Det fremgår af cirkulærets § 3, stk. 2, at sagen indledes ved indgivelse af ansøgning via den danske repræsentation i barnets hjemland, og at opholdstilladelse kun kan meddeles, når der foreligger en godkendelse som adoptant fra et adoptionssamråd eller fra Adoptionsnævnet.

Privat fremmedadoption

12.2.2. STEDBARN- OG FAMILIEADOPTIONER

I henhold til § 27, stk. 1, nr. 2 og 3, i udlændingebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 635 af 24. juni 2008 med senere ændringer) gives der opholdstilladelse til mindreårige udlændinge med mulighed for varigt ophold hos andre end forældremyndighedsindehaveren med henblik på dels ophold hos nærmeste familie, når der foreligger en særlig begrundelse for, at barnet ikke kan bo hos forældrene eller andre nære slægtninge i hjemlandet (nr. 2), dels ophold hos andre, når ganske særlige omstændigheder foreligger, og når plejeforholdet anbefales af kommunen. (nr. 3).

Hvis statsforvaltningen finder, at adoptionen er til gavn for barnet, og er indstillet på at gennemføre adoptionen, skal statsforvaltningen henvise ansøgeren til at søge om opholdstilladelse for barnet i Udlændingesservice. Ansøgning om opholdstilladelse indgives normalt via en dansk repræsentation i det land, hvor barnet opholder sig.

Henvi sning af ansøger til Udlændingesservice

Opholdstilladelse til et udenlandsk plejebarn efter udlændingebekendtgørelsens § 27, stk. 1, nr. 3, forudsætter, at plejeforholdet anbefales af kommunen. Når Udlændingesservice har givet barnet opholdstilladelse, og barnet er kommet til Dan-

mark, henvises ansøgerne til at søge om plejetilladelse i bopælskommunen. Hvis barnet allerede opholder sig her i landet, skal statsforvaltningen sikre sig, at der foreligger den fornødne opholdstilladelse. I tvivlstilfælde må Udlændingesservice kontaktes.

Ifølge udlændingebekendtgørelsens § 27, stk. 3, kan opholdstilladelse efter § 27, stk. 1, nr. 2 og 3, med henblik på adoption ikke gives, før der foreligger en udtalelse fra Familiestyrelsen om, hvorvidt en adoption vil kunne forventes gennemført.

12.3. Orlov

Statsforvaltningen bør i forbindelse med adoptionssagen vejlede ansøgerne om retten til orlov og dagpenge. Reglerne herom findes i barsellovens § 8 (lov nr. 566 af 9. juni 2006 om ret til orlov og dagpenge ved barsel med senere ændringer).

Barselloven

12.3.1. FREMMEDADOPTIONER

Efter § 8, stk. 1, har kommende adoptanter, der opholder sig i udlandet for at modtage et barn, ret til fravær fra arbejdet i op til 4 uger før modtagelsen af barnet. Retten til fravær forlænges i op til 4 uger, hvis opholdet bliver længere end 4 uger af årsager, som ikke kan tilregnes de kommende adoptanter. Det er en betingelse for ret til orlov i forbindelse med hjemtagelsen af barnet, at adoptionen er formidlet via en formidlende organisation, eller at der er tale om en privat fremmedadoption gennemført efter tilladelse fra Familiestyrelsen.

4 uger før modtagelse af barnet, når adoptanterne opholder sig i udlandet

Efter § 8, stk. 4, har kommende adoptanter, der skal modtage et adoptivbarn i Danmark, ret til fravær i op til 1 uge før modtagelse af barnet, hvis barnet ikke allerede har ophold i adoptanternes hjem. Det er en forudsætning, at adoptanterne af hensyn til barnet opholder sig på det sted, hvor barnet befinder sig, inden modtagelsen. Retten til fravær forlænges i op til 1 uge, hvis opholdet bliver længere end 1 uge af årsager, som ikke kan tilregnes de kommende adoptanter.

1 uge før modtagelsen af barnet, når barnet modtages i Danmark

Hvis der er truffet afgørelse om adoption uden samtykke efter adoptionslovens § 9, vil adoptanterne på samme måde opnå ret til orlov, uanset at bevillingen skal afvente en eventuel domstolsbehandling.

Adoption uden samtykke

Om ret til orlov efter hjemtagelsen af barnet bestemmer § 8, stk. 6, at en af adoptanterne ad gangen i de første 14 uger efter modtagelsen af barnet har ret til fravær. Dog har adoptanterne ret til samtidigt fravær i 2 sammenhængende uger.

Orlov efter modtagelsen af barnet

Efter barsellovens §§ 19 og 20 er der ret til dagpenge i det omfang, der efter de nævnte regler er ret til fravær fra arbejdet.

Efter den 14. uge har adoptanterne ret til fravær fra arbejdet i forbindelse med forældreorlov efter lovens almindelige regler, jf. §§ 9 og 10, og ret til barseldagpenge efter reglerne i barsellovens § 21. Under forældreorlov er der efter reglerne i

barsellovens §§ 11 og 12 mulighed for helt eller delvist at genoptage arbejdet og udskyde en del af orloven.

Det er en betingelse for orlov efter hjemtagelsen af barnet, at statsforvaltningen har bestemt, at adoptanten eller den ene af adoptanterne i en periode skal være i hjemmet. Statsforvaltningen kan ved afgørelsen nøjes med at tilkendegive, at ”den eller de adoptionssøgende i en periode skal være i hjemmet”, således at adoptanterne selv kan tilrettelægge orloven inden for lovens rammer.

Barnet anses i relation til retten til orlov for modtaget, når de formelle betingelser for at rejse hjem med barnet er opfyldt. Hvis barnet ekskorteres til Danmark regnes, ”modtagelsen af barnet” som det tidspunkt, hvor barnet kommer til Danmark. Statsforvaltningen udleverer til brug for adoptionsansøgerens ansøgning om orlov en erklæring, hvori statsforvaltningen bekræfter, at der er stillet krav om, at der afholdes orlov i forbindelse med adoptionen. I forhold til national adoption anses barnet for modtaget, når det får ophold i adoptanterne hjem.

Tidspunktet for modtagelse af barnet

I praksis vil det normalt være et krav for at blive godkendt som adoptant, at man er indstillet på at holde orlov i forbindelse med hjemtagelsen af barnet.

Ansøgeren bør i øvrigt gøres opmærksom på, at vedkommende fra tidspunktet for den abstrakte godkendelse løbende bør orientere sin arbejdsgiver om udviklingen i adoptionssagen, ligesom arbejdsgiveren i passende tid i forvejen bør underrettes om, at der påtænkes afholdt orlov i forbindelse med adoptionen. Ansøgeren bør i den forbindelse også vejledes om, at det inden 8 uger fra modtagelse af barnet skal meddele arbejdsgiveren, hvordan orloven efter den 14. uge vil blive afholdt.

Adoptantens pligt til at orientere arbejdsgiver

12.3.2. STEDBARN- OG FAMILIEADOPTIONER

Orlov vil især være relevant ved fremmedadoptioner. Det kan dog være relevant også at overveje adgangen til orlov i sager om familieadoption, hvor barnet hjemtages som spædt.

Siden 1. juli 2009 har det været muligt at gennemføre en stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen, hvis det antages, at barnet er blevet til ved kunstig befrugtning med anonym donorsæd, og hvis partnerne boede sammen på tidspunktet for den kunstige befrugtning, jf. adoptionslovens § 8 a.

Adoption af registreret partners barn fra fødslen

Samtidig blev barselloven ændret, sådan at det nu fremgår af barsellovens § 8, stk. 8, at den adoptant, der stedbarnsadoptere sin registrerede partners barn, kan opnå ret til fravær. Adoptanten har ret til fravær i 2 sammenhængende uger efter fødslen eller efter modtagelsen af barnet i hjemmet eller efter aftale med arbejdsgiveren inden for de første 14 uger efter fødslen, når adoptionen har retsvirkninger fra barnets fødsel.

Efter barsellovens §§ 19 og 20 er der ret til dagpenge i det omfang, der efter de nævnte regler er ret til fravær fra arbejdet.

Efter den 14. uge har adoptanterne ret til fravær fra arbejdet i forbindelse med forældreorlov efter lovens almindelige regler, jf. §§ 9 og 10, og ret til barseldagpenge efter reglerne i barsellovens § 21. Under forældreorlov er der efter reglerne i barsellovens §§ 11 og 12 mulighed for at helt eller delvist at genoptage arbejdet og udskyde en del af orloven.

Hvis statsforvaltningen modtager en ansøgning om stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen, inden barnet er født, har statsforvaltningen mulighed for at tilrettelægge arbejdet på en sådan måde, at statsforvaltningen inden barnets forventede fødsel kan sende en bekræftelse til ansøgerne på, at bevilling vil blive udstedt, når barnets fødselsattest modtages.

Bekræftelse af, at bevilling vil blive udstedt efter barnets fødsel

Ansøgeren vil kunne fremvise statsforvaltningens bekræftelse i forbindelse med medmorens anmodning om barselsorlov, jf. punkt 5 i cirkulæreskrivelse nr. 9315 af 25. juni 2009.

KAPITEL 13:

ADOPTIONSBEVILLINGEN

Det fremgår af adoptionslovens § 1, stk. 1, at adoption meddeles ved bevilling, der udfærdiges af statsforvaltningen.

Bevillingen udfærdiges på en godkendt blanket, og statsforvaltningen skal opbevare en genpart af bevillingen i sagens akter.

I sager om adoption er det vigtigt, at bevillingen udstedes hurtigst muligt efter, at der er søgt om bevilling, da barnets retsstilling er usikker, indtil bevilling foreligger.

13.1. Bevilling til international adoption

13.1.1. UDFÆRDIGELSE AF BEVILLING

Den udenlandske bevilling fra en række giverlande anerkendes umiddelbart i Danmark. Der udstedes derfor kun dansk bevilling i de sager om adoption af udenlandske børn, hvor giverlandets afgørelse om adoption ikke anerkendes umiddelbart.

Om behandlingen af sager om adoption af udenlandske børn, hvor giverlandets afgørelse anerkendes umiddelbart i Danmark, henvises til kapitel 15.

13.1.2. FASTSÆTTELSE AF BEVILLINGENS VIRKNING

Ifølge adoptionslovens § 1, stk. 2, har adoptionsbevillingen ved adoption af et barn fra et andet land virkning fra barnets ankomst her til landet. Tidspunktet for barnets ankomst her til landet vil normalt blive fastlagt på grundlag af indrejsestempellet i barnets pas.

Barnets ankomst her til landet

I visse tilfælde forekommer det, at der ikke findes et indrejsestempel i passet. Tidspunktet for barnets ankomst her til landet vil da i stedet kunne fastlægges på grundlag af oplysningerne i det brev, som den formidlende organisation standardmæssigt sender til statsforvaltningen med en bekræftelse af datoen for barnets indrejse.

Hvis der er knyttet en prøveperiode til adoptionen, har bevillingen dog først virkning fra udløbet af prøveperioden (adoptionslovens § 1, stk. 2, 2. pkt.).

Prøveperiode

Prøveperioden betyder, at den endelige adoptionsafgørelse først kan udstedes, når prøveperioden er udløbet, og afgiverlandet enten selv udsteder en adoptionsafgørelse eller tillader, at adoptionsprocessen fortsætter i Danmark. Hvis bevillingen ikke kan udstedes umiddelbart efter prøveperiodens udløb, kan statsforvaltningen fastsætte et andet tidspunkt for bevillingens virkning.

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan statsforvaltningen fastsætte et andet tidspunkt for bevillingens virkning, jf. adoptionslovens § 1, stk. 2, 3. pkt. Dette vil f.eks. være tilfældet i internationale familie- eller stedbarnsadoptioner, hvor barnet opholder sig i udlandet, hvor det vil være naturligt, at bevillingen får virkning fra udstedelsen. Et andet eksempel kan være de sager, hvor en bevilling ikke kan udstedes umiddelbart efter prøveperiodens udløb.

13.1.3. AFGIVELSE AF ATTEST EFTER ARTIKEL 23

Når statsforvaltningen udsteder bevilling til en adoption gennemført efter Haagerkonventionen, skal statsforvaltningen i forbindelse med udfærdigelse af bevillingen attestere, at adoptionen er i overensstemmelse med konventionen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 34, stk. 3 og konventionens artikel 23. Attesten udfærdiges på en godkendt blanket, og der lægges en kopi på sagen.

Haagerkonventionens
artikel 23

Statsforvaltningen skal være opmærksom på, om kravene i konventionen rent faktisk er opfyldt, herunder om der foreligger artikel 17 c-erklæring både fra Danmark og giverlandet. I modsat fald kan adoptionen ikke anses for gennemført efter Haagerkonventionen.

Den omstændighed, at der ikke foreligger en artikel 17 c-erklæring fra giverlandet, får imidlertid ikke indflydelse på statsforvaltningens behandling af ansøgningen om adoptionsbevilling. Hvis betingelserne i øvrigt er til stede, kan statsforvaltningen udstede bevillingen, men adoptionen vil ikke kunne anses for gennemført efter Haagerkonventionen.

Udstedelse af attesten efter artikel 23 skal ses i sammenhæng med, at det er et af konventionens formål at sikre gensidig anerkendelse af adoptioner gennemført i de kontraherende stater. Hvis en adoption således er attesteret af en kontraherende stat i medfør af artikel 23, skal adoptionen som altovervejende hovedregel anerkendes af de andre kontraherende stater.

Gensidig anerkendelse af
adoptioner

13.2. Bevilling til national adoption

En adoption har som udgangspunkt virkning fra udstedelsen af bevillingen.

Virkning fra udstedelsen

En adoption af en registreret partners barn efter adoptionslovens § 8 a får virkning fra barnets fødsel, hvis samtykke til adoption modtages senest 3 måneder efter barnets fødsel, jf. adoptionslovens § 1, stk. 3. Bestemmelsen finder også anvendelse i de tilfælde, hvor barnet er dødfødt eller dør kort tid efter fødslen. Det samme gælder, hvis barnet dør under sagens behandling i statsforvaltningen. Dette er en ændring i forhold til tidligere praksis, hvorefter adoptionen ikke kunne gennemføres, hvis barnet var dødfødt eller dødt, inden bevilling var udstedt. Praksis er alene ændret i forhold til adoption af registreret partners barn fra fødslen.

Virkning fra barnets fødsel

13.3. Adoptivbarnets navn

I adoptionsbevillingen kan der tages stilling til barnets navn. Reglerne i navneloven finder anvendelse, og navnelovens §§ 9 og 11, stk. 5, vedrører særligt adoptivbørn.

13.4. Statsborgerskab

Det fremgår af indfødsretslovens § 2 a, at et udenlandsk barn under 12 år, der er adopteret ved en dansk adoptionsbevilling, bliver dansk statsborger ved adoptionen, hvis barnet adopteres af et ægtepar, hvor mindst én af ægtefællerne er dansk statsborger, eller af en ugift dansk statsborger. Tilsvarende gælder, hvis barnet er adopteret ved en udenlandsk afgørelse, der anerkendes i medfør af adoptionslovens § 28, stk. 2.

Børn under 12 år

Barnet får dansk statsborgerskab fra det tidspunkt, hvor adoptionens retsvirkninger indtræder. Barnet bliver således typisk dansk statsborger med virkning fra ankomsten her til landet, jf. adoptionslovens § 1, stk. 2, eller ved virkningen af den udenlandske afgørelse, der anerkendes i medfør af adoptionslovens § 28, stk. 2.

Et udenlandsk barn, der er stedbarnsadopteret ved en dansk adoptionsbevilling er dermed ikke opfattet af indfødsretslovens § 2 a uanset barnets alder.

Stedbarnsadoption

Hvis barnet ikke er omfattet af indfødsretslovens § 2 a, stk. 1, men ønskes meddelt statsborgerskab, sender statsforvaltningen sagen til Indfødsretskontoret, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. En ansøgning om statsborgerskab skal vedlægges de relevante dokumenter, der er beskrevet i bekendtgørelsens § 33, stk. 2.

Hvis barnet er under 12 år og besidder en vis modenhed, skal statsforvaltningen spørge barnet om dets holdning til spørgsmålet om erhvervelse af dansk statsborgerskab.

Høring af barnet

Hvis ingen af adoptanterne er danske statsborgere, kan statsborgerskab alene opnås, hvis forældrene samtidig selv søger indfødsretskontoret om dansk statsborgerskab og opnår dette.

Adoptanterne er ikke danske statsborgere

13.5. Journal- og statistikkort

Statsforvaltningen skal i medfør af adoptionsbekendtgørelsens § 39 underrette Familiestyrelsen om de udfærdigede adoptionsbevillinger og om udenlandske adoptionsafgørelser, der er anerkendt efter adoptionslovens § 28, stk. 2.

Underretning af Familiestyrelsen

Underretningen sker ved, at statsforvaltningen for hver adoption udfylder et journal-/statistikkort. Kortene kan rekvireres hos Familiestyrelsen. Alle oplysningerne på kortet skal udfyldes, inden kortet sendes til Familiestyrelsen. Det er vigtigt, at

kortene er korrekt udfyldt, da Familiestyrelsen trækker statistiske oplysninger herfra.

Hvert kvartal indsendes kortene samt bevillingsregnskabet til Familiestyrelsen. Bevillingsregnskabet bør indeholde oplysninger om dato for bevillingen, barnets fødselsdato, adoptivforældrenes navne og journalnummeret.

Bevillingsregnskab

KAPITEL 14: PRIVAT FREMMED-ADOPTION

Ved privat fremmedadoption forstås en international fremmedadoption uden bistand fra en af de formidlende organisationer i Danmark, idet ansøgeren selv har etableret kontakt til et udenlandsk barn, som ansøgeren ønsker at adoptere, eller til en adoptionsformidlende organisation i udlandet.

Definition

Udgangspunktet efter godkendelsesbekendtgørelsens § 31 er, at formidlingen af børn til international adoption sker via en formidlende organisation, som ansøgeren er tilmeldt. Familiestyrelsen kan dog i særlige tilfælde tillade, at der gennemføres en adoption, selvom ansøgeren ikke er tilmeldt en af de formidlende organisationer, jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 32.

Tilladelse fra Familiestyrelsen

Familiestyrelsens tilladelse er betinget af, at ingen formidlende organisation samarbejder med de relevante myndigheder/organisationer i det land, hvorfra barnet ønskes adopteret. I praksis forstås dette som et krav om, at ingen formidlende organisation ønsker at bistå ansøgeren med den ønskede adoption.

Herudover skal ansøgeren have en særlig og legitim grund til at ville adoptere fra det pågældende land (f.eks. forhåndskendskab til barnet eller en tilknytning til landet), og ansøgeren skal godtgøre, at anvisningen af barnet vil ske på en lovlige og betryggende måde, og at adoptionen kan gennemføres på dette grundlag.

Krav til ansøgeren

Hvis statsforvaltningen modtager en forespørgsel om mulighederne for at gennemføre en privat fremmedadoption, bør statsforvaltningen henvise den pågældende til hurtigst muligt at rette henvendelse til Familiestyrelsen for at få afklaret, om der kan opnås en tilladelse i henhold til godkendelsesbekendtgørelsens § 32. Ansøgeren bør i den forbindelse vejledes om fristen i godkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 2, og om at det vil kunne tage lang tid og være meget ressourcekrævende for ansøgeren at tilvejebringe den nødvendige dokumentation.

Den omstændighed, at der alene er begrænsede muligheder for at gennemføre en privat fremmedadoption, skal bl.a. ses i sammenhæng med, at disse adoptioner giver anledning til betydelige betænkeligheder hos myndighederne i såvel giverlandene som modtagerlandene, ikke mindst på grund af risikoen for, at der kan forekomme ulovlige eller uetiske forhold.

Arbejdet vanskeliggøres i disse sager betydeligt af, at der ikke som i sager, hvor en formidlende organisation medvirker, foreligger en indarbejdet formidlingsprocedure i forhold til den udenlandske formidlingspart. Endvidere foreligger der ikke - som når en formidlende organisation medvirker - en garanti for, at formidlingen af forbindelsen mellem barnet og adoptionsansøgeren er sket på en lovlige og etisk

forsvarlig måde, eller for at adoptionen kan gennemføres på dette grundlag. Om disse forudsætninger er til stede skal i hvert tilfælde nøje undersøges.

Endelig er mulighederne for at gennemføre private fremmedadoptioner i praksis også begrænset af giverlandenes lovgivning. De hidtidige erfaringer har vist, at en sådan adoptionssag ofte slet ikke har kunnet gennemføres, enten fordi det barn, som ønskes adopteret, ikke har kunnet frigives til international adoption, eller fordi adoptionsansøgerens kontakt i giverlandet ikke har haft kompetence til lovligt at anvise børn til adoption.

Giverlandets lovgivning

14.1. Socialrapporter ved privat fremmedadoption

Er ansøgeren ikke tilmeldt en formidlende organisation, sendes socialrapporten direkte fra statsforvaltningen til den udenlandske adoptionsformidlende organisation eller myndighed. I disse tilfælde bør der normalt ikke udleveres en kopi af socialrapporten til ansøgeren. Baggrunden for, at socialrapporten normalt ikke udleveres til en adoptionsansøger, der ikke er tilmeldt en formidlende organisation, er myndighedernes interesse i, at der ikke skabes risiko for ulovlig anbringelse og formidling af børn til adoption. Myndighedernes interesse heri må normalt betragtes som større end ansøgerens interesse i at få udleveret en kopi af rapporten, jf. forvaltningslovens §§ 15 og 16, stk. 3. Ansøgeren bør dog i disse tilfælde gøres bekendt med, at der er adgang til at gennemse rapporten i statsforvaltningen.

Socialrapport sendes direkte til de udenlandske myndigheder

Der henvises til afsnit 9.3.1. for en nærmere beskrivelse af indholdet af socialrapporten.

14.2. Særligt om matchningsproceduren ved privat fremmedadoption

I sager om privat fremmedadoption bringer den udenlandske adoptionsformidlende organisation eller -myndighed barnet i forslag over for ansøgerens statsforvaltning, idet ansøgeren ikke er tilmeldt en formidlende organisation.

Adoptionssamrådet tager i disse tilfælde altid stilling til, om barnet ligger inden for den abstrakte godkendelse, som ansøgeren har fået i henhold til godkendelsesbekendtgørelsens § 14. Når samrådet har taget stilling hertil, orienteres ansøgerne om samrådets vurdering, og oplysningerne om barnet sendes samtidigt til ansøgeren.

Adoptionssamrådet vurderer om barnet falder inden for ansøgers godkendelse

Hvis samrådet vurderer, at barnet ligger inden for ansøgerens abstrakte godkendelse, anmodes ansøgeren om over for statsforvaltningen at tilkendegive, om vedkommende er indforstået med at modtage barnet. Hvis samrådet har vurderet, at barnet ligger uden for ansøgerens abstrakte godkendelse, skal ansøgeren orienteres om muligheden for at ansøge om at få godkendelsen udvidet til at omfatte det konkrete barn. Ønsker ansøgeren at ansøge herom, tager samrådet stilling til, om den abstrakte godkendelse kan udvides.

KAPITEL 15: ANERKENDELSE AF UDENLANDSKE ADOPTIONSAFGØRELSE

Dette kapitel vedrører de sager, hvor der ikke udstedes en dansk adoptionsbevilling, fordi den udenlandske adoptionsbevilling anerkendes i Danmark. Om sager, hvor der udstedes dansk bevilling henvises til kapitel 13.

I kraft af Danmarks tiltrædelse af Haagerkonventionen (af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner) den 2. juni 1997 (med efterfølgende ikrafttræden den 1. november 1997), er Danmark forpligtet til at anerkende udenlandske adoptioner, der er gennemført i overensstemmelse med konventionen.

Dette indebærer i praksis, at Danmark skal anerkende en adoption, der er gennemført i et andet konventionsland, hvis dette konventionsland sammen med adoptionsbevillingen/-dommen har udstedt en erklæring i medfør af konventionens artikel 23 om, at adoptionen er i overensstemmelse med konventionen.

Haagerkonventionens artikel 23

I forhold til anerkendelse af udenlandske adoptioner, der er gennemført i overensstemmelse med Haagerkonventionen, er det således relevant, at statsforvaltningen er særlig opmærksom på konventionens artikel 17 c og artikel 23.

I henhold til artikel 17 c skal både afgiverlandet og modtagerlandet udstede en erklæring under adoptionssagen. Erklæringen er en formel godkendelse af den foretagne matchning og en formel tilkendegivelse om, at adoptionsproceduren kan fortsætte. Artikel 17 c-erklæringen er også en kontrol af, at matchningen er i overensstemmelse med ansøgernes generelle godkendelse og kan betragtes som en vetoret for både afgiverlandet og modtagerlandet.

Haagerkonventionens artikel 17 c

Familiestyrelsen har i sager om international fremmedadoption delegeret kompetencen til at udstede artikel 17 c-erklæringer til de formidlende organisationer, når barnet utvivlsomt ligger inden for ansøgernes godkendelsesramme. I øvrige tilfælde er det samrådet eller samrådssekretariatet, der udsteder artikel 17 c-erklæringer.

Kompetencen til at udstede artikel 17 c-erklæringer

I henhold til artikel 23 udsteder den adoptionsbevilgende myndighed en erklæring, som er en garanti for, at adoptionen er i overensstemmelse med Haagerkonventionen og derfor kan anerkendes umiddelbart i alle Haagerkonventionslande.

I sager om international fremmedadoption, hvor adoptionen enten formidles gennem en af de formidlende organisationer, eller hvor Familiestyrelsen har givet tilladelse til, at ansøgerne kan gennemføre en privat fremmedadoption, jf. godkendel-

sesbekendtgørelsens § 32, er det statsforvaltningen, der anerkender adoptionen. Adoptionen vil i disse tilfælde blive anerkendt efter adoptionslovens § 28, stk. 2, og eventuelt også efter Haagerkonventionen.

I øvrige sager er det Familiestyrelsen, der tager stilling til, om en adoption kan anerkendes her i landet. Familiestyrelsen kan anerkende en adoption i medfør af Haagerkonventionen eller efter internationalprivatretlige regler.

Nedenfor beskrives for det første sagsbehandlingen i statsforvaltningen, når adoptionen er gennemført i henhold til Haagerkonventionens formelle regler (afsnit 15.1.) – det vil sige, at der foreligger en fyldestgørende artikel 23-erklæring – og for det andet sagsbehandlingen i de sager, hvor adoptionen ikke er gennemført i overensstemmelse med Haagerkonventionen (afsnit 15.2.).

15.1. Anerkendelse af adoptioner, der er gennemført i henhold til Haagerkonventionen

Hvis der foreligger en fyldestgørende artikel 23-erklæring og en adoptionsbevilling/-afgørelse, skal det nærmere indhold af adoptionen ikke prøves i andre lande. Statsforvaltningens opgave er i denne situation således alene at påse gyldigheden af artikel 23-erklæringen.

Der er ingen formkrav til en artikel 23-erklæring, herunder ingen krav om, hvilket sprog erklæringen skal være udfærdiget på. De fleste lande anvender dog de standardformularer, som det særlige udvalg under Haagerkonventionen har udarbejdet på engelsk ("Certificate of conformity of intercounty adoption"), fransk ("Certificat de conformité d'une adoption internationale") og spansk ("Certificado de conformidad de la adopción internacional").

En artikel 23-erklæring vil derfor som udgangspunkt indeholde oplysninger om:

- Erklæringen er udstedt i medfør af artikel 23
- Hvem der har udstedt erklæringen
- Oplysninger om barnet (navn, fødselsdato og -sted og adresse)
- Datoen for adoptionen og datoen for endelighed (bevilling/dom)
- Oplysninger om adoptanterne (navn, fødselsdato og -sted og adresse)
- Oplysninger om hvilke myndigheder, der har udstedt artikel 17 c-erklæringer og dato for disse, og
- Oplysninger om adoptionens retsvirkninger, herunder om adoptionen ophæver retsforholdet til den oprindelige slægt

Information om de enkelte konventionslandes centralmyndigheder, herunder om hvilke organer der er kompetente til at udstede henholdsvis artikel 17 og artikel 23 erklæringer, kan findes på www.hcch.net (om statsforvaltningernes udstedelse af erklæringer i henhold til konventionens artikel 17 c henvises til afsnit 5.6.).

Indhold af artikel 23-erklæring

Hvis statsforvaltningen finder, at den udstedte artikel 23-erklæring er i overensstemmelse med konventionen, meddeler statsforvaltningen sagens parter skriftligt, at adoptionen anerkendes i Danmark i henhold til artikel 23 i Haagerkonventionen og i medfør af adoptionslovens § 28, stk. 2.

Det følger direkte af ordlyden af artikel 23, nr. 1, at erklæringen udstedes af den kompetente myndighed i ”den kontraherende stat, hvor adoptionen har fundet sted”, hvilket i sager, hvor der ikke udstedes en dansk bevilling, vil være den kompetente myndighed i giverlandet. Statsforvaltningen skal med andre ord ikke i sådanne tilfælde udstede en attest efter konventionens artikel 23 om, at adoptionen er i overensstemmelse med konventionen.

Der vil dog være tilfælde, hvor statsforvaltningen skal udfærdige bevilling og artikel 23-erklæring.

Tilfælde, hvor statsforvaltningen skal udstede artikel 23-erklæring

For det første kan der være situationer, hvor det af giverlandets artikel 23-erklæring fremgår, at adoptionen ikke ophæver retsforholdet til den biologiske slægt (en såkaldt ”svag adoption”). I sådanne situationer skal adoptionen alligevel anerkendes i Danmark. Statsforvaltningen skal dog sikre, at barnets – eventuelle – biologiske forældre har samtykket til en stærk adoption, og såfremt dette ikke allerede er tilfældet, indhente deres samtykke. Når statsforvaltningen har sikret, at et sådant samtykke foreligger, skal statsforvaltningen udstede dansk adoptionsbevilling, der træder i stedet for den, afgiverlandet har udstedt. Statsforvaltningen skal tillige udstede ny artikel 23-erklæring, der træder i stedet for den, afgiverlandet har udstedt.

For det andet er der enkelte lande, som overlader det til modtagerlandet at udstede endelig adoptionsafgørelse/dom. Hvis adoptionsprocessen er gennemført i overensstemmelse med konventionens procedureregler, skal statsforvaltningen sammen med den danske adoptionsbevilling udstede en artikel 23-erklæring. Familiestyrelsen har lavet en blanket til statsforvaltningerne med udgangspunkt i den standardformular, som det særlige udvalg under Haagerkonventionen har udarbejdet.

Hvis statsforvaltningen er i tvivl om, hvorvidt der foreligger en artikel 23-erklæring, vil sagen kunne forelægges for Familiestyrelsen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 10.

15.2. Anerkendelse af adoptioner, der ikke er gennemført i henhold til Haagerkonventionen

I sager om anerkendelse af udenlandske adoptioner, der ikke er gennemført efter Haagerkonventionens formelle regler, skal statsforvaltningen anerkende adoptionen efter adoptionslovens § 28, stk. 2, 2. pkt. De nærmere retningslinjer for anerkendelse af en sådan udenlandsk adoptionsafgørelse beror på en nærmere prøvelse af den udenlandske afgørelse. Familiestyrelsen henviser i den forbindelse til cir-

Cirkulæreskrivelse om udenlandske adoptionsafgørelser

kulæreskrivelse om udenlandske adoptionsafgørelser, hvor en opstilling af sagsbehandlingen i forhold til konkrete giverlande fremgår. Cirkulæreskrivelsens landeinformation er også tilgængelig på www.familiestyrelsen.dk. Hvis information om et givent afgiverland ikke fremgår af cirkulæreskrivelsen, kan statsforvaltningen forelægge sagen for Familiestyrelsen (adoptionsbekendtgørelsens § 10, nr. 4).

15.3. Bekræftelse på anerkendelse

Når en udenlandsk adoption anerkendes umiddelbart her i landet efter de retningslinjer, der er beskrevet i afsnit 15.1. og 15.2., skal der ikke udstedes en dansk adoptionsbevilling. Statsforvaltningen skal over for adoptanterne skriftligt bekræfte, at den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes i Danmark (jf. adoptionsbekendtgørelsens § 35) i medfør af Haagerkonventionens artikel 23 og adoptionslovens § 28, stk. 2. Samtidig sendes meddelelse om anerkendelsen til de myndigheder, der er nævnt i adoptionsbekendtgørelsens § 37 samt den organisation, der har formidlet adoptionen.

Hvis barnet ved adoptionen får dansk statsborgerskab, skal dette ligeledes anføres i bekræftelsen, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 36.

Statsborgerskab

Om betydningen af den umiddelbare anerkendelse af de udenlandske adoptionsafgørelser i Danmark for statsforvaltningens vurdering af spørgsmålet om statsborgerskab til barnet, henvises til afsnit 15.4. Om vurderingen af spørgsmålet om opholdstilladelse henvises til afsnit 12.2.

Om barnets navn henvises til afsnit 13.3.

Barnets navn

15.4. Statsborgerskab

Når den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes i Danmark efter adoptionslovens § 28, stk. 2, betyder det i de fleste tilfælde, at barnet får dansk statsborgerskab fra det tidspunkt, hvor adoptionens retsvirkninger indtræder, jf. indfødsretslovens § 2 a. Barnet bliver med andre ord dansk statsborger allerede fra tidspunktet for gennemførelse af den udenlandske adoption.

Hvis barnet ikke er omfattet af indfødsretslovens § 2 a, men ønskes meddelt statsborgerskab, sender statsforvaltningen i forlængelse af udfærdigelsen af bekræftelsen efter § 28, stk. 2 sagen til Indfødsretskontoret, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. En ansøgning om statsborgerskab skal vedlægges de relevante dokumenter, der er beskrevet i adoptionsbekendtgørelsens § 33, stk. 2, nr. 1-7.

Hvis barnet er under 12 år og besidder en vis modenhed, skal statsforvaltningen spørge barnet om dets holdning til spørgsmålet om erhvervelse af dansk statsborgerskab, jf. afsnit 6.4. om samtykke fra barnet.

Høring af barnet

Hvis ingen af adoptanterne er danske statsborgere, kan statsborgerskab alene opnås, hvis forældrene samtidig selv søger indfødsretskontoret om dansk statsborgerskab og opnår dette.

Adoptanterne er ikke danske statsborgere

15.5. Journal- og statistikkort

Statsforvaltningen skal for hver adoption – også når der ikke sker udfærdigelse af dansk bevilling – udfylde et journal-/statistikkort. Kortene kan rekvireres hos Familiestyrelsen.

Underretning af Familiestyrelsen

Hvert kvartal indsendes kortene til Familiestyrelsen. Det er vigtigt, at kortene er korrekt udfyldt, da Familiestyrelsen trækker statistiske oplysninger herfra. Rubrikkerne ”Dato for bevilling” samt ”Dato for bevillingens retsvirkninger” udfyldes begge med udgangspunkt i datoerne for den udenlandske adoption og dens retsvirkninger.

Bevillingsregnskab

Sammen med statistikkortene indsendes til Familiestyrelsen en liste over de sager, hvori statsforvaltningen har anerkendt en udenlandsk adoptionsafgørelse efter adoptionslovens § 28, stk. 2. Af denne liste bør – som ved de almindelige bevillingsregnskaber – fremgå oplysninger om barnets fødselsdato, adoptivforældrenes navne og journalnummer. Herudover bør fremgå datoen for den udenlandske adoptionsafgørelse.

KAPITEL 16: OPHÆVELSE AF ADOPTIONER

Justitsministeren (Familiestyrelsen) behandler efter adoptionslovens § 18 ansøgninger om ophævelse af en adoption.

Familiestyrelsen har kompetence til at behandle sager om ophævelse af et adoptivforhold

Ved ophævelse af adoptionen bortfalder retsvirkningerne af adoptionen mellem adoptivbarnet og adoptanten og dennes slægt. Ophævelsen får dog ikke nødvendigvis betydning for retsforholdet mellem adoptivbarnet og den oprindelige forælder, der i sin tid bortadopterede barnet.

16.1. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 1

Familiestyrelsen kan ophæve et adoptivforhold, hvis adoptanten og adoptivbarnet er enige om ophævelse.

Enighed mellem adoptanten og barnet

En ophævelse efter denne bestemmelse har i sig selv ingen retsvirkninger i forhold til adoptivbarnets oprindelige slægt. Ophæves et adoptivforhold, eller er et adoptivforhold ophævet for en person, der er fyldt 18 år, kan Familiestyrelsen dog efter anmodning fra den adopterede bestemme, at den pågældende genindtræder i retsforholdet til den oprindelige slægt, hvis de oprindelige forældre samtykker heri, jf. adoptionsloven § 23, stk. 4. Hvis kun en af de oprindelige forældre samtykker, kan det bestemmes, at retsforholdet alene genopstår i forhold til denne slægt.

Genindtræden i retsforholdet til den oprindelige slægt

16.2. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 2-4

Er barnet mindreårigt, kan Familiestyrelsen ophæve adoptionen efter § 18, stk. 2, hvis adoptanten og adoptivbarnets oprindelige forældre er enige om det, og hvis ophævelsen skønnes at være bedst for barnet. I så fald genindtræder barnet i retsforholdet til den oprindelige forælder og dennes slægt.

Barnet er mindreårigt

Er barnet fyldt 12 år, skal barnet også give samtykke til ophævelse af adoptionen, jf. § 18, stk. 3. Er barnet under 12 år, skal der, afhængigt af sagens omstændigheder og barnets modenhed, foreligge oplysninger om barnets holdning til ophævelse af adoptionen, jf. § 18, stk. 4.

Barnet er fyldt 12 år

16.3. Ophævelse efter adoptionslovens § 18, stk. 5

Er adoptanterne døde, kan Familiestyrelsen efter ansøgning fra adoptivbarnets oprindelige forældre ophæve adoptionen efter § 18, stk. 5, hvis det skønnes bedst for barnet.

Adoptanterne er døde

I så fald genindtræder barnet i retsforholdet til den oprindelige slægt. Er adoptivbarnet fyldt 18 år, og samtykker kun en af de oprindelige forældre, kan det bestemmes, at retsforholdet alene genopstår i forhold til denne slægt, jf. § 23, stk. 4.

Genindtræden i retsforholdet til den oprindelige slægt

Er både adoptanterne og barnets oprindelige forældre døde, kan adoptionen ikke ophæves administrativt.

16.4. Ophævelse ved dom

Endelig kan adoptivforholdet i helt særlige tilfælde ophæves ved dom, f.eks. hvis adoptanten har forset sig groft mod barnet, jf. adoptionslovens § 19. I disse tilfælde kan retten bestemme, at retsforholdet mellem barnet og dets oprindelige slægt skal genopstå.

16.5. Statsforvaltningens opgave

Hvis en ansøger henvender sig til statsforvaltningen og søger om ophævelse af adoption eller om genindtræden i retsforholdet til den oprindelige slægt, hvis adoptivforholdet allerede er ophævet, skal statsforvaltningen straks videresende ansøgningen samt adoptionssagen til Familiestyrelsen.

Ansøger parterne om ophævelse i medfør af adoptionslovens § 18, stk. 1 eller § 18, stk. 5 (dvs. adoptivbarnet er fyldt 18 år), vil sagen kunne behandles på skriftligt grundlag. Ansøgningsskema findes på Familiestyrelsens hjemmeside. Såfremt parterne ønsker personlig vejledning, vil Familiestyrelsen bede statsforvaltningen om at indkalde parterne til en samtale, hvor statsforvaltningen vejleder de pågældende om retsvirkningerne af en eventuel ophævelse samt af en eventuel genindtræden i retsforholdet til den oprindelige slægt.

Personlig samtale med parterne

Ansøger parterne om ophævelse af et adoptivforhold, hvor barnet endnu er under 18 år, vil Familiestyrelsen vurdere, om en sag skal fremmes. Hvis sagen skal fremmes, beder Familiestyrelsen statsforvaltningen om at indkalde parterne til en samtale, hvor statsforvaltningen vejleder de pågældende om retsvirkningerne af en eventuel ophævelse samt af en eventuel genindtræden i retsforholdet til den oprindelige slægt.

Barnet er under 18 år

Hvis et barn er fyldt 12 år, er det en betingelse for at ophæve adoptivforholdet, at barnet samtykker, jf. adoptionslovens § 18, stk. 3. Inden barnet afgiver samtykke, skal der finde en samtale sted med barnet om ophævelsen af adoptivforholdet og betydningen heraf. Er der tale om børn under 12 år, skal der foreligge oplysninger om barnets holdning til den påtænkte ophævelse, jf. § 18, stk. 4.

Barnet er fyldt 12 år

Se i øvrigt afsnit 6.4. om samtykke fra barnet.

16.6. Adoptivbarnets navn efter ophævelse

Ophævelse af en adoption har ikke i sig selv betydning for den adopteredes navn. Det fremgår i den forbindelse af navnelovens § 9, stk. 4, at barnet ved ophævelsen bevarer retten til et efternavn, der er erhvervet på grundlag af adoptionen.

Barnet har desuden efter navnelovens § 9, stk. 3, under alle omstændigheder ret til at tage et efternavn efter sin oprindelige slægt, ligesom barnet efter navnelovens § 11, stk. 5, har ret til at tage et mellemnavn efter sin oprindelige slægt i medfør af navnelovens regler.

KAPITEL 17: KLAGE OG AKTINDSIGT

17.1. Klager over statsforvaltningens afgørelser

Statsforvaltningen træffer afgørelse i sager om stedbarns- og familieadoption. Disse afgørelser kan – bortset fra afgørelser efter § 9 – påklages til Familiestyrelsen, jf. adoptionslovens § 29 b.

Familiestyrelsen

Klage over statsforvaltningens afgørelser efter adoptionslovens § 9 behandles af domstolene.

Domstolene

De nærmere regler om klagers behandling findes i adoptionsbekendtgørelsens kapitel 11.

Efter adoptionsbekendtgørelsens § 43 kan statsforvaltningen genoptage en sag, hvor afgørelsen kan påklages til Familiestyrelsen, hvis klagen indeholder en ny ansøgning, hvis der foreligger væsentlige oplysninger i sagen, som statsforvaltningen ikke har taget stilling til, eller hvis der er begået alvorlige sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsens resultat.

Genoptagelse

Statsforvaltningen kan altså på egen hånd genoptage sager i de tilfælde, hvor Familiestyrelsen ellers vil hjemvise sagen til fornyet behandling i statsforvaltningen.

Når statsforvaltningen vælger at genoptage en sag på grund af en klage, skal dette meddeles klageren med vejledning om, at klageren kan indbringe statsforvaltningens afgørelse herom for Familiestyrelsen.

17.2. Klager over adoptionssamrådets afgørelser

Det fremgår af adoptionslovens § 25 b, stk. 3, at adoptionssamrådets afgørelser om godkendelse som adoptant m.v. kan påklages til Adoptionsnævnet inden 6 måneder efter samrådets afgørelse. Klagen anses for modtaget fra klageren, når den modtages i statsforvaltningen.

Adoptionsnævnet

Adoptionsnævnet kan i den forbindelse tage stilling til klager over samrådenes og samrådssekretariaternes sagsbehandling for så vidt angår spørgsmål af betydning for den trufne afgørelse.

I praksis indgives klage over samrådets afgørelse til statsforvaltningen, der derefter sender klagen til nævnets sekretariat sammen med sagens akter og eventuelle bemærkninger. Det skal påses, at akterne alene optræder én gang. Akterne bør ordnes således, at der forrest vedlægges et kort resumé af sagen, herefter kopi af samrådets afgørelse og herefter de øvrige akter i kronologisk orden.

Adoptionsnævnets behandling af klagesagen sker på grundlag af den undersøgelse, der er foretaget i statsforvaltningen. Nævnet har dog mulighed for at beslutte, at der - eventuelt ved statsforvaltningens foranstaltning - skal tilvejebringes yderligere oplysninger, ligesom ansøgeren under personligt møde i nævnet kan redegøre nærmere for sine synspunkter.

Nævnets afgørelse i en klagesag meddeles ansøgeren direkte med genpart til ansøgerens statsforvaltning.

Adoptionsnævnet har hidtil anlagt en praksis, hvorefter de formidlende organisationer anses som klageberettigede i sager om godkendelse af matchningsforslag. Samrådets vurdering af et matchningsforslag vil således af organisationerne kunne indbringes for Adoptionsnævnet, selvom ansøgeren ikke selv har ønsket at klage over afgørelsen.

17.3. Andre klager

Klager over de formidlende organisationers behandling af matchningsforslag samt organisationernes virksomhed i udlandet kan indgives til Adoptionsnævnet.

Andre klager over de formidlende organisationer, herunder over organisationernes organisatoriske forhold, kan indgives til Familiestyrelsen.

17.4. Aktindsigt

Statsforvaltningen tager stilling til anmodninger om aktindsigt i adoptionssager, der behandles eller har været under behandling i statsforvaltningen (eller tidligere i statsamterne og amtskommunernes samrådssekretariater).

Afgørelser om aktindsigt i adoptionssager truffet af statsforvaltningerne kan påklages til Familiestyrelsen.

Klageadgang

17.5. Adoptivbarnets partsstatus

Børn betragtes normalt som parter i de familieretlige sager, der vedrører barnets forhold. Et adoptivbarns adgang til egen adoptionssag (og faderskabssag) er derfor reguleret i forvaltningsloven.

Børn er parter

Hovedreglen om partsaktindsigt findes i forvaltningslovens § 9. Ifølge §§ 9 og 10 i forvaltningsloven har en part ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen, med de undtagelser, der er nævnt i §§ 12-15.

Særligt vedrørende § 15 bør statsforvaltningen være opmærksom på, om der er oplysninger i sagen, der af hensyn til andre private interesser bør undtages fra aktindsigten. Det må her vurderes, om hensynet til de biologiske forældre eller adop-

Undtagelse af oplysninger

tivforældrene afgørende taler for, at barnets interesse i at få oplysningerne må vige herfor. Der skal altid foretages en konkret afvejning af de grunde, der kan tale for og imod at undtage oplysninger fra aktindsigt. Afvejningen skal om nødvendigt foretages for hvert enkelt dokument eller oplysning.

For at kunne begrunde en indskrænkning i en parts adgang til aktindsigt skal hensynet til private interesser ifølge ombudsmandens praksis være af en sådan styrke, at de i det konkrete tilfælde skal bedømmes som ”afgørende” modhensyn.

Hvis der er tvivl om, hvorvidt en oplysning skal undtages eller ej, bør statsforvaltningen indhente en udtalelse om spørgsmålet hos den berørte part.

Særligt vedrørende et adoptivbarns aktindsigt i egen adoptionssag bør statsforvaltningen være opmærksom på adoptivforældres straffeattester. Der bør endvidere udvises særlig opmærksomhed, hvis der i sagen er oplysninger om de biologiske forældres tidligere eller senere ægtefæller, andre børn, som er blevet i hjemmet, og som ikke er bortadopteret, oplysninger om særlige seksuelle eller sociale forhold m.v.

Aktindsigt i egen adoptionssag

Aktindsigt i adoptionssager, der er afsluttet før forvaltningslovens ikrafttræden, behandles efter principperne i forvaltningsloven, hvorfor der henvises til gennemgangen ovenfor.

For så vidt angår aktindsigt i ”nyere” adoptionssager bør adoptivbarnet, der søger om aktindsigt, gøres opmærksom på, at der kan være oplysninger om adoptionen hos andre end statsforvaltningen – eksempelvis Adoptionsnævnet eller de formidlende organisationer. Hver myndighed, der er i besiddelse af oplysninger i en sag, hvor der er truffet afgørelse, har pligt til at tage stilling til spørgsmål om aktindsigt. Også de formidlende organisationer har pligt til, under iagttagelse af reglerne i forvaltningsloven, at udlevere oplysninger fra organisationens egen sag til adoptanter eller den voksne adopterede.

17.6. Henvendelser fra oprindelig slægt

Langt de fleste fremmedadoptioner gennemføres som anonyme adoptioner, hvor de oprindelige forældre ikke har krav på at få oplysninger om adoptanterne eller adoptivbarnet. Adoptionsmyndighederne vil derfor heller ikke – uden samtykke fra adoptanterne – give oplysninger om adoptanterne eller barnet videre til den oprindelige slægt.

Er barnet adopteret ved en national adoption efter den 26. maj 2009, vil de oprindelige forældre dog have mulighed for at få anonymiserede opfølgingsrapporter om barnets trivsel og udvikling. Der henvises herom til afsnit 11.2

Opfølgingsrapporter

Det forekommer, at den oprindelige slægt (forældre, søskende m.v.) retter henvendelse til adoptionsmyndighederne vedrørende barnet.

Når Familiestyrelsen modtager en sådan henvendelse, vil styrelsen som udgangspunkt kontakte den adopterede, hvis han eller hun er myndig. Hvis den adopterede ikke er myndig, vil en sådan henvendelse rettes til adoptivforældrene.

Hvis statsforvaltningerne modtager henvendelser fra den oprindelige slægt, skal disse henvendelser videresendes til Familiestyrelsen til videre foranstaltning.

Familiestyrelsen, den 30. september 2009

Trine Hede

/Neel Pryds